

Oboroženi spopadi na meji med Kampučijo (nekdanja Kambodža) in SR Vietnam so že precej časa tega prerasli obmejne prakse patrolj graničarskih enot, pravega vzroka pa še vedno ni mogoče ugotoviti z vso zanesljivostjo.

Temu ni vzrok zgolj zemljepisna oddaljenost dogajanj, marveč predvsem dejstvo, da so si uradna sporočila z obeh strani povsem nasprotujoča in razen tega (vsaj kar zadeva bistvo spora) megleno nejasna.

Kampučija sodi, da je ogrožena njena nacionalna in ozemeljska celovitost, kar

Nepotrebna vojna

dokazuje s tem, da želi Vietnam uresničiti (sicer že zdavnaj zaspale) ideje o indokitajski federaciji. To naj bi bila zveza Laos, Kampučije in Vietnam – ideja, ki se je porodila pred leti, pa ni nikoli resneje zaživela.

V Phnom Penhu zatrjujejo, a se Vietnam ni odrekel tej zamisli in da jo skuša uveljaviti z oboroženo silo, kar v sosednjem Vietnamu odločno zamikajo. Treba je vedeti, da je Vietnam največja med omenjenimi tremi državami s tega področja in to omenja 7-milijonska Kampučija kot enega izmed argumentov za svojo tezo, ko trdi, da jo želi 40-milijonski sosed preplaviti.

Tragično pri tem je dejstvo, da sta obe državi socialistični in nevrščeni in da sta v svojem razvoju doživljali podobne drame – kar še posebej velja za precejšnjo podobnost v zaključnem osvobodilnem boju obeh dežel za neodvisnost.

Bežen skok v zgodovino pove, da so meje med državama pogosto spreminjali, pač glede na to, kdo je gospodoval na tem območju.

Za Francoze, na primer, ni bilo nič neobičajnega, da so dogovore o tem, kje bo tekla meja, prepustili kar šefom okrožij ali provinc nekdanje Indokitajske.

Pri tem pa je premikanje meje v večini primerov šlo na škodo ozemlja, ki ga sedaj zavzema Kampučija, ki je bila, samo za ilustracijo, še v srednjem veku mogočen imperij, danes pa ima komaj 180.000 kvadratnih kilometrov.

Spopad kajpak še posebej pozorno spremljajo v Sovjetski zvezi (ki ima veliko boljše odnose z Vietnamom) in LR Kitajski (ki velja za zaščitnika Kampučije).

V Phnom Penhu nikakor ne pozabljajo in ne morejo oprostiti Sovjetski zvezi, da je vzdrževala diplomatske odnose z bivšim kamboškim režimom praktično do dneva, ko so v prestolnico vkrakale osvobodilne enote.

Spor med Kampučijo in Vietnamom, ta nepotrebna in nesmiselna vojna med dvema sosednjima državama, je v precejšnji meri posledica kolonialne preteklosti in tuje nadvlade, za katero je ostala nezaželena dediščina. V tem smislu je ta spor podoben nekaterim drugim, denimo tistemu v Zahodni Sahari, kjer se za nekdanjo špansko kolonialno posest potegujejo Mavretanija, Maroko in (posredno) Alžirija.

Edina možnost, da se spopadi ne razrastejo v vojno večjega obsega, je dosledno spoštovanje tistih načel, ki bi morala biti osnova za mirno sožitje med narodi.

Ta načela so med drugim zapisana tudi v številne dokumente, zato je mogoče z razumno mero optimizma upati, da bosta sosedji zmogli moči in razsodnosti, da medsebojni spor končata, preden bo prerasel v kaj večjega in preden bi zanetili sovraštvo, ki bi ga bilo težko krotiti.

JANEZ ČUČEK

SADAT IŠČE PODPORO – Iranski šah Reza Pahlavi je prišel na uradni obisk v Egipt, kjer ga je na letališču pozdravil predsednik Sadat. Pogovarjata se o dvostranskih odnosih in mednarodnem položaju, v ospredju pa je sedanja mirovna pobuda egiptovskega predsednika. Sadat poskuša pridobiti zase čimveč podpore ne samo v arabskem svetu, marveč tudi drugod. Na sliki: iranski šah (drugi z leve) in predsednik Sadat na asuanskem letališču. (Telefoto-UPI)

Na kmetiji ne živiš od idile

Nujna nadaljnja mehanizacija kmetijstva in več zemlje za podjetne kmetovalce

Kmetov ne bo zadržala na kmetijah ljubezen do zemlje, zlasti ne njihove mladine, veliko pomembnejši in odločnejši je dohodek do njihovega dela. To velja enako za obmejna, hribovita in druga območja. Tako je dejal predsednik CK Zveze komunistov Slovenije France Popit članom UO Zadružne zveze Slovenije, ko so mu cpisovali težave ostarelih kmetov, ker njihova mladina zapušča domove, in opozarjali na neobdelano kmetijsko zemljo.

Dohodki kmetov bodo morali biti enaki – upoštevaje tudi napornost dela in seveda strokovno izobrazbo ali kvalifikacijo – osebnim dohodkom delavcev. Če ne, bodo kmečki ljudje – seveda mlajši, še sposobni za delo – silili tja, kjer bodo laže in bolje živeli. Tega jim ni moč zabraniti, če so delovna mesta na razpolago. Zadržati jih je moč le z ustreznimi dohodki iz kmetijske dejavnosti.

Nekateri ljudje še vedno menijo, da so mnogi kmetje zaljubljeni v svojo zemljo. Resnica je daleč od tega. Kmet, ki se oklepa zemlje, dela to zato, ker mu pomeni sredstvo za proizvodnjo in preživljanje. Ko si najde zaposlitev drugod, zemlje navadno ne obdeluje več tako

To je treba upoštevati pri ocenjevanju, kako se naši kmetje spreminjajo v kmetidelavce. Življenjska raven takih ljudi in njihovih družin rase, toda vse več zemlje ostaja neobdelane.

Mnenje, da tovarna daje boljše kruh kot zemlja, je hudo poenostavljeno. Res je, da si delavec lahko kupi za svoje osebne dohodke hrano in druge potrebščine – toda nobena tovarna še ne zna delati kruha in mesa iz kamenja ali rude. Tudi sadja in vrtnin ne. To in še drugo hrano morajo pridelovati kmetovalci na družbenih posestvih in kmetijah. Zemljo je torej treba obdelovati, sicer bomo odvisni od tujcev.

Izhod iz zagate ni v tem, da bi kmečke družine poskušali zadržati tudi na vseh manjših kmetijah. Odkupnih cen ni moč zvečevati tako, da bi tudi za malo pridelkov veliko iztržili. S strojno obdelavo in dobro organizacijo je treba zvečevati storilnost kmečkega dela. Z manj truda bo treba pridelovati več.

Za tako spremembo potrebujejo kmetje več zemlje. Le redki imajo toliko denarja, da bi jo lahko kupili od sosedov. Dobili naj bi jo z združevanjem dela, sredstev in zemlje. Tisti lastniki, ki je zaradi onemoglosti ali drugih ovir ne morejo ali ne marajo obdelovati, naj bi združili le zemljo, da bi je bilo več za podjetne kmetovalce. Le po taki poti bo moč izenačevati kmete z delavci pri osebnih dohodkih, pokojninskem in invalidskem zavarovanju in drugem. Brez izenačevanja pa jih ne bo moč zadržati pri obdelovanju zemlje.

JOŽE PETEK

TELEGRAMI

STOCKHOLM – Podpredsednik ZIS in zvezni sekretar za zunanje zadeve Miloš Minič z ženo Milko Minič in sodelavci je prispel na dvodnevni uradni in prijateljski obisk na Švedsko na povabilo švedske zunanje ministrice Karin Soder. Goste iz Jugoslavije so na letališču pozdravili Karin Soder, veleposlanik kraljevine Švedske v Beogradu Axel Lewenhaupt z ženo, šef protokola zunanje ministrstva veleposlanik Sven Frederik z ženo in drugi vladni funkcionarji.

BEograd – Sekretar Izvršnega komiteja predsedstva CK ZKJ Stane Dolanc je sprejel člana predsedstva SPD Horsta Ehmkeja. Seznanil ga je z najpomembnejšimi oblikami dejavnosti ZKJ v pripravah na 11. kongres ZKJ, pogovarjala pa sta se tudi o nekaterih mednarodnih vprašanjih in o odnosih med ZKJ in SPD.

RIM – Pripadniki skrajnih desničarskih organizacij v Italiji še naprej napadajo levičarje in grozijo – po zadnjih neredih, v katerih sta dva desničarja izgubila življenje, več ljudi pa je bilo ranjenih – da bodo podobne akcije nadaljevali tudi proti policiji.

BONN – Stalni predstavnik zahodnonemške vlade v Nemški demokratični republiki državni sekretar Gunther Gaus je v vzhodnonemškem zunanem ministrstvu izrazil zaskrbljenost Bonna zaradi postopanja vzhodnonemških oblasti proti novemu dopisniku hamburškega časopisa „Der Spiegel“. Oblasti nemške demokratične republike so namreč zavrnile akreditivno novemu Spiegelovemu dopisniku, kot razlago za takšno ravnanje pa so navedle „izzivalno pisanje“ tega lista o dozdnevni ustanovitvi „opozicijske skupine“ znotraj „enotne socialistične nemške partije“ ter objavljanje nekakšnega „političnega problema“ te opozicijske skupine, ki jo je „Der Spiegel“ predstavil kot „Zvezo demokratičnih komunistov“.

BERLIN – Poročajo, da so varnostni organi Nemške demokratične republike prijeli funkcionarja zahodnoberlinske mestne uprave Guntherja Weinholda. Obtožen je, da je več let vohunil za zahodnonemško tajno policijo (BND). Proti Weinholdu so uvedli preiskavo.

Iz zadnjega Pavlihe

– Šmejem se, ker sem tako smešno majhen dohodek najbrž dobil zadnjikrat, saj bo po novem letu samo še nagradjevanje po delu...

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

„Predvsem menim, da je največjega pomena to, da milijonske množice delovnih ljudi z navdušenjem sodelujejo pri graditvi socialnih samoupravnih odnosov ter sploh v bogatem političnem življenju. S svojo vsakodnevno in vse bolj konkretno akcijo na podlagi zakona o združenem delu, delegatskega sistema in še vsemi drugimi oblikami samoupravnega združevanja in organiziranja naši delovni ljudje neposredno izražajo in usklajujejo svoje interese in odločajo o njih. Mirno lahko rečemo, da že dolgo ni bilo tolikšne politične aktivnosti najširših družbenih slojev prav v zvezi z vprašanji tekoče prakse, v kateri tudi poteka resnično življenje in se oblikuje družbeni odnos kakor v odhajajočem letu.“

Angažiranje množic

To nas utrjuje v prepričanju, da bodo nadaljnji uspehi v graditvi celovitega sistema socialističnega samoupravljanja odvisni predvsem od stopnje angažiranosti najširših ljudskih množic in vsakega posameznika. V teh procesih se je močno povečala socialistična samoupravna zavest, še bolj se je okrepila enotnost naših narodov in narodnosti na temeljih popolne enakopravnosti, ki omogoča, da se njihovi posamezni in skupni interesi kar najboljše prežemajo in uresničujejo.“ (Iz noveletne poslanice predsednika republike Josipa Broza Tita jugoslovanskim narodom ter narodnostim).

ŠTAFETA S KOSOVA

V Bihacu so proslavili 35-letnico prvega kongresa Zveze antifašistične mladine Jugoslavije. Ob tej priložnosti se je v tem mestu ob Uni sestal tudi zvezni odbor za proslavo dneva mladosti in sklenil, da krene letošnja štafeta mladosti na svojo dolgo pot po Jugoslaviji s Kosova.

BREZ PRISEGANJA ...

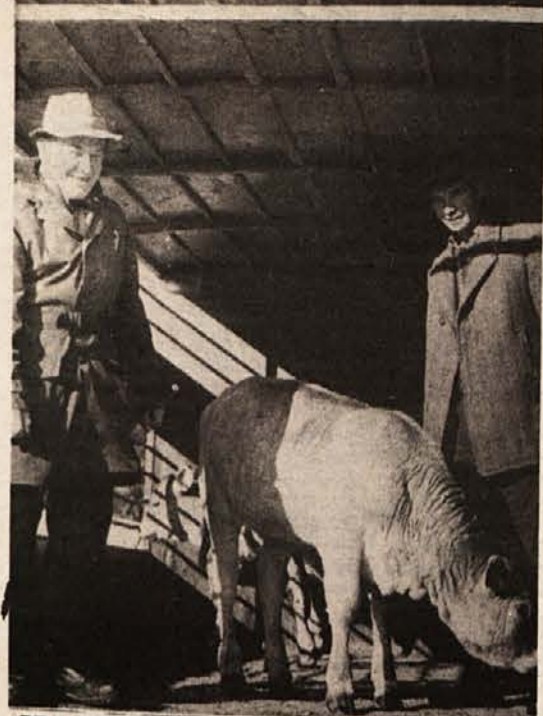
V Lendavi so odprli nove proizvodne prostore za izdelovanje sanitarnih blokov delovne organizacije Varstoj, ki deluje v okviru zruženega podjetja Gorenje iz Velenja. Na priložnostni svečanosti ob otvoritvi proizvodnih prostorov je zbranim spregovoril Franc Šetinc, sekretar Izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS, ki je med drugim poudaril:

„Seveda pa se ne kaže izgubljati v velikih besedah in vznesenih prisegah samoupravljanju, temveč je, nasprotno, treba delati in še enkrat delati. Resničnega samoupravljanja ne bo, če ne bodo pri snovanju novih odnosov navzoči neposredni in dolgoročni interesi delavcev. Predkongresno geslo, da mora vsaka naša akcija, najsi bo navidez še tako majhna, pomeniti korak naprej pri poglobljanju socialističnih samoupravnih odnosov, mora postati vodilo vsakomur: vsaki samoupravni organizaciji in skupnosti, vsaki družbenopolitični organizaciji, sleherni znanstveni in strokovni instituciji, najsi bo fizičnemu ali umskemu delavcu. Niti za trenutek ne smemo pozabiti, da samoupravljanje ni samo sebi namen, temveč je le način, ki naj posebej revolucionarno akcijo za napredne rešitve in bogato vsebino našega samoupravnega življenja.“

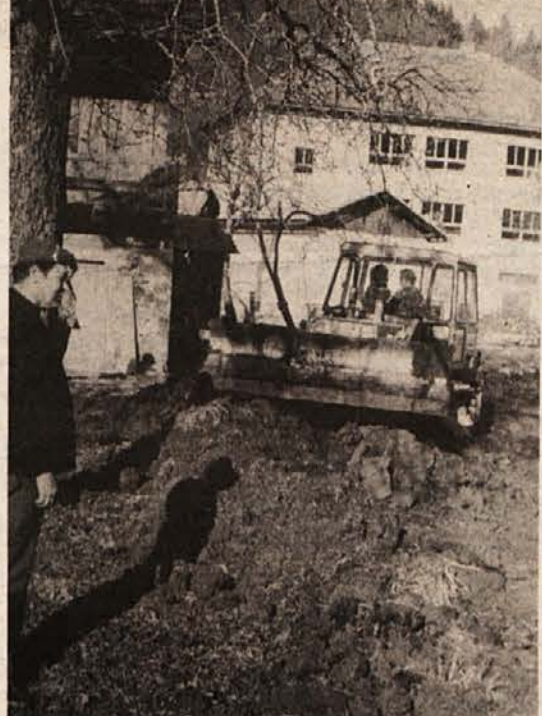
TORIŠČE DELA

Stane Dolanc, sekretar IK P CK ZKJ se je sestel z razširjenim političnim aktivom revirskih občin in ob tej priložnosti dejal, da je v današnji družbi poglobljeno torišče dela komunistov v organih samoupravljanja v vseh delegatskih okoljih. Stane Dolanc je podčrtal, da se mora komunist s svojo sposobnostjo vključiti v razreševanje problematike v vseh samoupravnih okoljih, kjer živi in dela.

MILAN MEDEN

„PRI TRAJBERKU“ ODKUPEUJEJO – Vsak četrtak imajo na Dvoru odkup živine, ki ga organizira žužemberška zadruga. Minuli teden je bil izredno slab odziv: samo dva sta prignala po enega telička in dobila plačanih 28 dni za kilogram. Pred prazniki pa je bilo prometa veliko več. (Foto: Bačer)

KONČNO ZAČELI – Gradnja obrata LIV iz Postojne v Osilnici se je 5. januarja le začela. Zaradi urejanja dokumentacije je bil začetek del nekajkrat preložen. Proizvodni prostori bodo merili 900 kv.m, otvoritev pa je predvidena za letošnji dan vstaje. (Foto: J. Primc)

AVTO POTRKA NA VRATA – Ni čudno, da so ga hudomušneži poimenovali „digitronček, rezervni pepelnik, kalimero“ in še kako, saj se je lastnik z njim lahko pripeljal prav pred vrata novomeške Zavarovalnice po odškodnino, potem ko mu je na hitri cesti tovornjak poškodoval zadek. (Foto: J. Pavlin)

PLIN JE, PLINA NI – Gneča za plin, ki spominja na vrsto pred novomeško prodajalno kruha, je bila v torek zjutraj tudi pred plinarno Novotehne na Cikavi. Le nekaj bomb za prve vrste, potem pa žalostnih obrazov domov na mrzlo kosilo. (Foto: Janez Pavlin)

„KOLOVRAT“ IMA PREMALO SODELAVCEV

V začetku tega tedna je izšla letošnja prva številka glasila občinske konference ZSMS Metlika. „Kolovrat“ je tokrat nekoliko manj zanimiv, predvsem zato, ker ima premalo prispevkov. Kaže, da ima uredniški odbor mladinskega glasila težave z dopisniki, ki so sprva obljubili svoje prispevke, pa so sedaj zatajili. V novi številki je nekaj poročil iz osnovnih organizacij, člankov, ki opozarjajo na bližnje volitve, s svojimi deli pa so se predstavili tudi mladi literati.

Sejmišča

NOVO MESTO: Na sejem so rejci pripeljali 363 prašičev, starih do 12 tednov, in 39 prašičev, starih od 3 do 6 mesecev. Skupaj je bilo prodanih 287 prašičev; za mlajše je bilo treba odšteti od 550 do 850 dinarjev, za starejše pa od 860 do 1.350 dinarjev.

Rejci so prignali na prodaj tudi 58 glav goveje živine. Za vole je bilo treba odšteti od 19,50 do 21,50 din, za krave od 14 do 17 din, za junce ali telice pa od 16 do 20 din za 1 kg žive teže. Govedo je bilo odkupljeno v glavnem za zakol.

BREŽICE: Od 561 pripeljanih pujskov so jih rejci prodali 429 po 38 do 40 din za 1 kg žive teže. Nad tri mesece starih je bilo pripeljanih 26 prašičev. Rejci so jih prodali 21, in sicer po 23 do 25 din 1 kg žive teže.

Kmetijski nasveti

Bentonit množi tolščo

Čprav šteje mleko k najvrednejši hrani zaradi beljakovin, ki jih vsebuje, ugotavljamo kakovost po količini maščobe v njem. Odstotek tolšče je zaenkrat pri nas še vedno tudi zveličavno merilo za plačilo, predvsem zato, ker ga je mogoče sorazmerno enostavno ugotoviti.

Toda prav količina tolšče v mleku lahko najbolj niha, odvisno od sezone, krmiljenja in drugih zunanjih pa tudi notranjih vplivov. To nihanje je premnogokrat vir nesporazumov med prodajalci in odkupovalci mleka. Kolikokrat tudi naši rejci krav sumijo o pristranosti odkupovalcev oziroma mlekarn, potem pa se izkaže, da je spor zakrivilo sezonsko nihanje, skorajda nenadno naglo zmanjšanje odstotka tolšče. Pri isti kravi se ob poletnem krmiljenju in paši tolščoba lahko zmanjša tudi za 0,5 odstotka in še celo več. Tudi druge sestavine mleka, predvsem beljakovine in mineralne snovi, v poletnem času zanihajo navzdol, vendar ne za toliko kot maščoba.

Razumljiva je potem stara želja rejcev krav molznic, da bi v poletni sezoni kar se da zadržali odstotek tolšče in si tako povečali dohodek. V kmetijsko razvitih deželah se je začelo uveljavljati dodajanje ameriškega natrijevega bentonita živinski krmi. Znanstveno je namreč dokazano, da natrijev bentonit zvišuje odstotek tolšče v mleku, ne da bi imel škodljive posledice za žival oziroma za mleko.

Do enakih rezultatov so prišli slovenski raziskovalci, ki so ugotavljali vpliv bentonita na štirih slovenskih kravjih farmah, med njimi tudi na Kočevskem. V bioloških poskusih so ugotovili ne samo to, da natrijev bentonit povečuje odstotek tolšča, marveč tudi, da ima enak učinek našim rejcem bolj dostopni kalcijev bentonit, ki ga pri nas izdeluje Montana v Žalcu. Ugotovili so nadalje, da 5 do 6 odstotka bentonita v krmnem koncentratu za krave molznice ne poslabša mineralne bilance živali. Torej deluje nesškodljivo, povečuje pa vsebnost in kakovost mlečne maščobe, kar pomeni korist za rejca krave in kupca, porabnika mleka.

Inž. M. L.

Lani 33 solidarnostnih stanovanj

Večkrat smo že pisali in slišali na sestankih, da smo v letu 1977 v stanovanjski gradnji na območju novomeške občine doživljali sušno leto, ker pač ni bilo mogoče zgraditi toliko stanovanj, kolikor je na razpolago denarja. Prav zato lani tudi ni bilo mogoče razdeliti več kot 33 solidarnostnih stanovanj.

Med 33 upravičenci s prednostne liste za solidarnostna stanovanja je bilo 18 občanov z nizkimi osebnimi dohodki, samo 9 mladih družin, 3 upokojenci in 3 drugi. Večina solidarnostnih stanovanj – kar 22 – je bilo zgrajenih v Novem mestu, med zunanjimi kraji pa sta bila zastopana samo Šentjernejski s 3 in Žužemberk z 8 stanovanji.

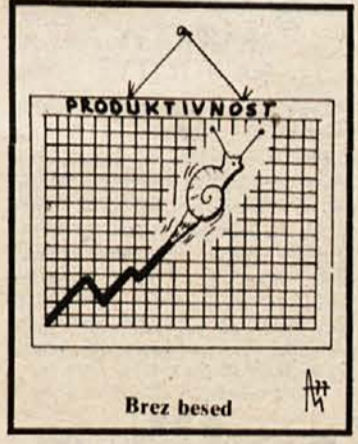
Mnogo več uspeha na tem področju v letu 1977 bi želi, ko bi lahko vselili še 87 solidarnostnih stanovanj v Novem mestu, ki pa so zdaj tik pred dograditvijo. Ko bodo ta stanovanja vseljena, bo veljavna prednostna lista upravičencev z nizkimi dohodki v Novem mestu izbrisana, nekaj čakajočih pa bo še ostalo na podeželju.

Vse kaže, da bo leto 1978 še nadalje sušno, kajti sklad za družbeno pomoč je lahko skle-

nil samo 6 pogodb za nakup solidarnostnih stanovanj v Straži, medtem ko je v pripravi gradnja novega bloka v Šentjerneju, kjer bo še 10 do 12 solidarnostnih stanovanj.

Presenetljivo malo pa je bilo lani zahtevkov za subvencioniranje stanarin. Samo 13 občanov je vložilo zahteve, tako gre zanje 2.912 din subvencij, medtem ko so sredstva v ta namen še na razpolago. Zanimivo pa bo vsekakor poročilo komisije, ki jo je imenoval izvršni odbor stanovanjske skupnosti za pregled 143 stanovanj, doslej kupljenih s sredstvi sklada za družbeno pomoč. Slišati je, da so nekatera solidarnostna stanovanja v razmeroma kratkem času že hudo poškodovana.

R. BAČER

Kompoti iz Podbočja

Kamniška Eta, ki je največja jugoslovanska predelovalka kumar, paprike in pese, ima v načrtu tudi gradnjo tovarne kompotov v Podbočju pri Kostanjevici. Idejni načrt je že izdelan in predvidoma bo tovarna začela z redno proizvodnjo leta 1979. Gradnja tovarne bo stala 18 milijonov dinarjev, ki jih bo Eta preskrbela sama ob pomoči bančnih kreditov.

Kamničani so se povezali s krškimi Agrokombinatom, ki ima na svojih površinah tolikšne količine breskev in drugega sadja, da bodo lahko brez težav krili potrebe nove tovarne.

Čprav proizvodnja kompotov v Jugoslaviji nenehno nazaduje zaradi

visokih cen sladkorja in neorganiziranega gojenja sadja, so se v E ti vseeno odločili za veliko naložbo, kajti predvidevajo, da bodo s primerno organiziranostjo proizvodnje in nižjimi prevoznimi stroški (to bo omogočala bližina sadovnjakov in že zdaj dobro razvita prodajna mreža) dosegli uspešno poslovanje.

Tovarna v Podbočju bo v prvem letu obratovanja izdelala 3.500 ton kompotov. Vsa proizvodnja bo namenjena izključno za domače tržišče. Z izvozom ne bo nič, zato ker so na tujem cene sladkorja precej nižje od naših. Da so tudi kompoti zunaj celo za polovico cenejši, je umljivo samo po sebi.

RADOVICA: TUDI LETOS OBSEŽNO

Občani radoviške krajevne skupnosti so že lani natančno razmislili o delovnem programu za letošnje leto in ga tudi poslali na občinsko skupščino. Letos naj bi asfaltirali vaške poti na Radovici, dokončali vaški vodovod, posodobili cesto od Krašnjega vrha proti Radovici, napeljali telefonske žice in poskrbeli za trifazni tok, ki ga Bojanja vas in Krašnji vrh že imata. Zato so pripravili minuloto nedeljo zbor občanov vasi Radovica, kjer so se dogovorili za akcijo, s katero bodo zagotovili pitno vodo prav vsem hišam v njihovi vasi.

MIRNA: VRATNE OBLOGE ZA FRANCIJO

Mirenska IMV – tozid Tovarna opreme je decembra začela izvažati v Francijo vratne obloge za avtomobile iz oddelka plastike. Proizvodnja vratnih oblog so povečali od 4.000 kosov na 8.000. Ta proizvodnja že daje tudi primerne rezultate. Od nekdanjih 20 delavcev v tem oddelku se je sedaj število povečalo na 50. Po tričetrtletnem pregledu gospodarjenja je bilo poslovanje celotnega tozida ugodnejše kot lani in pričakujejo, da bo po zaključnem računu uspeh še boljši.

– Kako bodo meni izmerili delo, ko še sam ne vem, kaj delam!

(Privredni pregled)

ZAVOD ZA IZOBRAŽEVANJE KADROV IN PRODUKTIVNOST DELA NOVO MESTO, ULICA TALCEV 3

VABI K VPISU

- 1. V OSNOVNO ŠOLO ZA ODRASLE: 5., 6., 7. in 8. razred,
- 2. V 100-URNE TEČAJE ANGLEŠKEGA IN NEMŠKEGA JEZIKA PO AVDIOVIZUALNI METODI

Prijave sprejemamo do konca januarja, pouk pa bomo pričeli v začetku februarja t. l.

PO NAROČILU organiziramo in izvajamo:

- 1. DRUŽBENOEKONOMSKO IZOBRAŽEVANJE za delavce in delegate;
- 2. STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE za delovne funkcije;
- 3. ANALIZE IN RAZISKAVE v sodelovanju z raziskovalnimi institucijami in posameznimi strokovnjaki na ekonomsko-komercialnem, organizacijskem, sociološkem ali tehnološkem strokovnem področju.

Naročila sprejemamo vsak dan od 7. do 14. ure.

„SOP“, SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA INDUSTRIJSKO OPREMO KRŠKO SVET ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA DSSS

razpisuje

DELOVNO MESTO

RERERENTA ZA SLO, DRUŽBENO SAMOZAŠČITO IN REKREACIJO

- Pogoji:
- ustrezna srednja šola,
 - moralno-politična neoporečnost
 - 5 let delovnih izkušenj na družbeno-političnem področju
 - poskusna doba traja 3 mesece

Rok prijav: 8 dni po objavi oglasa.

ISKRA, INDUSTRIJA ZA AVTOMATIKO TOZD TOVARNA NAPAJALNIH NAPRAV 68000 NOVO MESTO BRŠLJIN 63

POTREBUJE:

- ekonomskega tehnika za delo v knjigovodstvu in
- dva ekonomista za vodenje stroškovnega oz. finančnega računovodstva;
- elektrotehnika in elektroinženirje za delo na vodstvenih in strokovnih opravilih v tehnologiji in konstrukciji;
- elektrotehnika in elektroinženirje šibkega toka za delo v servisu in zagonu ter v končni kontroli kvalitete;
- ekonomista za izdelavo analiz in planiranja;
- RTV mehanike, elektromehanike in elektroinstalaterje, TT mehanike in avtoelektričarje, ključavničarje in orodjarje za delo na specialnih napajalnih napravah.

Rok prijave je 15 dni po objavi. Prošnje sprejema kadrovska služba, kandidate pa vabimo, da se osebno zglasijo ter se seznanijo z delovnimi pogoji, višino osebnega dohodka ter ostalimi pogoji.

TEMELJNA POSAVSKA BANKA KRŠKO

bo enotna bančna organizacija združenega dela Posavja – Zanja so se izrekli predstavniki skoraj vseh delovnih organizacij, samoupravnih interesnih skupnosti in krajevnih skupnosti

26. december 1976 bo resnično drugi pomemben mejnik v organizaciji bančništva Spodnjega Posavja, zakaj ustanovni občni zbor Temeljne posavske banke v Krškem nikakor ni bil le formalni dogodek ob preformiranju dosedanje podružnice Ljubljanske banke v novo temeljno banko treh občin. Bil je – tudi na zunaj dobro vidna – manifestacija enotne želje in volje gospodarstva, družbenopolitičnih analiz, večmesečnih načrtnih priprav in čvrste odločnosti, da regija s preobrazbo bančništva predvsem trdno zastavi smeri svojega nadaljnjega vsestranskega razvoja.

Do ustanovnega zbora Temeljne posavske banke je predalo sklepe združenega dela o združitvi dela in sredstev v novo banko 136 njenih članic: 49 iz brežiške, 49 iz krške in 38 iz sevniške občine. Na zbor je prišel 101 delegat iz 136 delovnih organizacij, udeležili pa so se ga tudi vidni predstavniki sveta posavskih občin, medobčinskih in občinskih družbenopolitičnih organizacij in drugi, medtem ko je centralo Ljubljanske banke zastopal Vlado Sodin. Za predsednika zbora so izvolili Ivana Tomšeta, delegata iz Čateških Toplic, celoten potek zbora pa je od začetka do konca potrjeval zgornje uvodne ugotovitve o pomenu nove banke za regijo.

Franc Ogorevc je najprej kot predsednik izvršilnega odbora dosedanje podružnice LB Krško poročal o poteku sprejemanja in podpisovanja samoupravnih aktov o pristopu v članstvo Temeljne posavske banke Krško in LB – združene banke.

LISTA PRISTOPNIH ČLANIC JE ŠE VEDNO ODPRTA

V novih samoupravnih aktih so zapisane predvsem vse startne osnove za dober začetek poslovanja Temeljne posavske banke. Vse, kar bo naš dinamičen družbeno-ekonomski sistem še prinesel v prihodnosti, se bo še vedno dalo pripisati v akte, ki se bodo seveda prilagajali nadaljnjemu razvoju. Zdaj ima nova banka 136 članic, lista za pristop novih članic pa je seveda še vedno odprta. Tudi med letom se bodo posamezne SIS ali TOZD v regiji še lahko vključile v novo banko, če bodo videli v tem prednost za boljše in smotnejše združevanje dela in sredstev, pa seveda predvsem tudi za uresničevanje svojih razvojnih načrtov.

Eno drži: sklep združenega dela Posavja o združitvi v Temeljno posavsko banko, sprejem njenega statuta in sporazuma o združitvi v združeno Ljubljansko banko izpričuje, da so bili postopki vseh podpisnikov sklepov o tej združitvi s slovesnim podpisovanjem pristopnih izjav na vseh treh občinskih središčih resnična samoupravna odločitev, ki izvira iz interesov združenega dela Posavja.

To je še bolj potrdilo zanimivo poročilo Franca Puhnerja, predsednika iniciativnega odbora za ustanovitev LB – Temeljne posavske banke. Opisal je obsežno zastavljeno in uresničeno delo iniciativnega odbora, potrebno za enotne, odkrite in dobro ocenjene sklepe, da potrebuje Posavje tudi vnaprej samostojno obliko finančne organiziranosti tako za tekoče potrebe kot za razširjeno reprodukcijo združenega dela, od katere pa morajo imeti neposredne koristi hkrati seveda tudi vsi občani.

Izreden prispevek so v tej razpravi nudile osnovne organizacije sindikatov; potrdile so, da se delavci resnično zanimajo za najpriljubljenejšo rešitve, kako naj bi se združeno delo Posavja povezovalo s sredstvi in načrti v enotni bančni organizaciji. Tudi medobčinska gospodarska zbornica je po svojih močeh in v okviru sil, s katerimi razpolaga, sodelovala v teh razpravah.

Posebno dragoceni so bili tudi sklepi zadnjega medobčinskega posve-

zelo razumno, hkrati pa tudi odločno besedo neposrednih proizvajalcev sklenile: družbeno edino sprejemljivo in utemeljeno je, da ustanovimo v Posavju temeljno banko, v katero združujemo svoje delo in sredstva za reševanje vseh nadaljnjih potreb, ki si jih je regija zastavila v svojem srednjeročnem razvojnem planu za obdobje 1976–1980.

To svojo odločitev je združeno delo oprlo na tem medobčinskem posvetovanju tudi na vse dosedanje uspehe, ki

Pozdrav sveta posavskih občin in vseh družbenopolitičnih organizacij

„Uresničena je želja in politično izražena volja delavcev Posavja, da ustanovijo lastno temeljno banko. To je za Posavje izredno pomemben dogodek, ki odpira nova pota v nadaljnjem razvoju Posavja. V imenu sveta posavskih občin in družbenopolitičnih organizacij Posavja čestitam zboru delegatov in današnjemu ustanovnemu zboru Temeljne posavske banke.

Pred novo banko in vsemi nami so trije najvažnejši cilji: – pot do formiranja temeljne banke Posavja ni sredstvo, da regija pride do svoje banke, temveč je nova banka izraz resničnih želja združenega dela.

– S tem ukrepom se preobrazba naše banke vključuje v celoten sistem združenega dela; konstituirana je tako, da je zagotovljeno v njej neposredno odločanje združenega dela. Taka temeljna banka lahko predstavlja izredno pomoč v nadaljnjem razvoju posavske regije. Po svojih možnostih in z vsemi sredstvi delovnih organizacij regije naj skrbi za trajen in dolgoročen razvoj regije v okviru Slovenije.

– Nova temeljna banka pa lahko postane tudi pomemben faktor v vključevanju posavske regije v širši slovenski, jugoslovanski in svetovni prostor.

Ob teh treh dejstvih vidimo jamstvo za nadaljnji razvoj naše regije. V imenu sveta posavskih občin in družbenopolitičnih organizacij pozdravljam vaše delo. Temeljni posavski banki bomo nudili vso pomoč, pri vsem vašem delu pa vam želimo veliko uspehov! Če je bil leta 1975 postavljen prvi mejnik ob ustanovitvi podružnice LB v Posavju, lahko označimo današnji ustanovni zbor temeljne posavske banke za drugi tak temeljni mejnik našega razvoja“.

SILVO GORENC

jih je v kratkem obdobju v praksi razvila, pokazala in dokazala dosedanja aktivnost podružnice LB v Krškem. Oprt na vse te izkušnje, sklepe delegatov iz TOZD, DO, SIS in krajevnih skupnosti je iniciativni odbor lahko pripravil ustanovni občni zbor Temeljne posavske banke. Nova banka ima podlago za svoje delo v velikosti sredstev svoje kreditne bilance, v dosednji uspešnosti poslovanja, s katerim je dosegala zadosten dohodek, ima pa tudi potrebne poslovne prostore, kadre in sposobnosti, da pokriva potrebe združenega dela v Posavju, kar zadeva finančno-bančno sodobno poslovanje. Doslej opravljeno delo njene delovne skupnosti hkrati v celoti potrjuje in jamči, da obstajajo vsi potrebni pogoji za uresničevanje bodočega dela in nalog, ki so naložene novi Temeljni posavski banki.

NOVA BANKA: SKUPNI IMENOVALEC MARSICEŠA

Vlado Sodin iz centrale LB je pozdravil delegate ustanovnega občnega zbora in izrazil zadovoljstvo, da ima Spodnje Posavje poslednj svojo temeljno banko. Govoril je predvsem o procesu preobrazbevanja LB in o

osnovnih ciljih združene LB, pri čemer gre povsod za odločujoči vpliv neposrednih izvajalcev na delo, organiziranje in sklepe banke. Podal je hkrati zaokrožen pregled nalog bodoče združene banke in njen vedno večji vpliv na mednarodnem področju. Jutri bo poslovni del združene banke docela drugačen kot je bil doslej: predvsem bo usklajevala delo temeljnih bank, nepretrganost dela sedanje LB pa ostaja seveda taka kot je, kar zadeva njene obveznosti, ki se prenašajo naprej.

Delegati so nato z aplavzom sprejeli ugotovitevne sklepe o pravnem konstituiranju Temeljne posavske banke in o njeni združitvi v LB-združeno banko.

Ko so kasneje obravnavali med drugim tudi sprejem dogovora o ures-

ničevanju srednjeročnih planov članic temeljne banke za 1978, je Ivan Glogovšek, dosednji direktor podružnice LB v Krškem, govoril o nepretrganem razvoju uresničevanja teh planov. Kontinuirano planiranje se nadaljuje tudi po ustanovnem zboru združene LB. Že doslej je sistem združevanja sredstev za določene primere v Sloveniji rodil bogate uspehe, zato ga ohranjamo, izpopolnjujemo in tudi v Posavju že kaže pomembne rezultate. Temeljne banke bodo zato združevale svoja sredstva tudi vnaprej; tak sistem zagotavlja sleherni banki resničen napredek.

Zbor Temeljne posavske banke v Krškem so sklenili z ugotovitvijo, da je banka postala skupni imenovalec za reševanje številnih vprašanj v regiji, zato pa pričakuje tudi ustrezno pomoč in podporo, da bi bila še bolj kos nalogam, ki so zdaj pred njo in združenim delom Posavja.

Organi upravljanja Temeljne posavske banke

Na predlog koordinacijskega odbora za kadrovska vprašanja pri Medobčinskem svetu SZDL Posavja so delegati na ustanovnem zboru Temeljne posavske banke v Krškem izvolili naslednje organe upravljanja:

– predsednik zbora Temeljne banke: Ivan Tomše, Čateške Toplice;

– podpredsednik zbora: Justina Božič, Krško; IZVRŠNI ODBOR TEMELJNE BANKE:

– predsednik Franc Puhner iz Brežic, podpredsednik Silvo Mozer iz Brestanice, člani pa so: Jože Kragelj, Ivan Rovar, Franc Pušnik, Janez Žlender, Simona Jakš, Stanko Cerjak, Karel Recer, Anton Bibič, Bojan Gričar, Janko Kragelj, Marija Jazbec, Dušan Harlander, Justa Rome, Elka Grilc in Janez Rošker.

KREDITNI ODBOR: – predsednik Alojz Motore iz Sevnice, podpredsednik Pavel Krošelj, člani: Ivan Kozole, Janko Strašek, Vika Hlebec, Marija Ravtar, Marjan Uršič, Henrik Omerzo in Darko Zorko. POSLOVNI ODBOR ZA STANOVANJSKO-KOMUNALNO GOSPODARSTVO:

– predsednik Franc Lipovšek, podpredsednik Metod Šonc, člani: Tone Marolt, Boris Pavlenč, Iva Gorenc, Jože Urek, Edo Zajlišnik, Jože Knez in Branko Voglar.

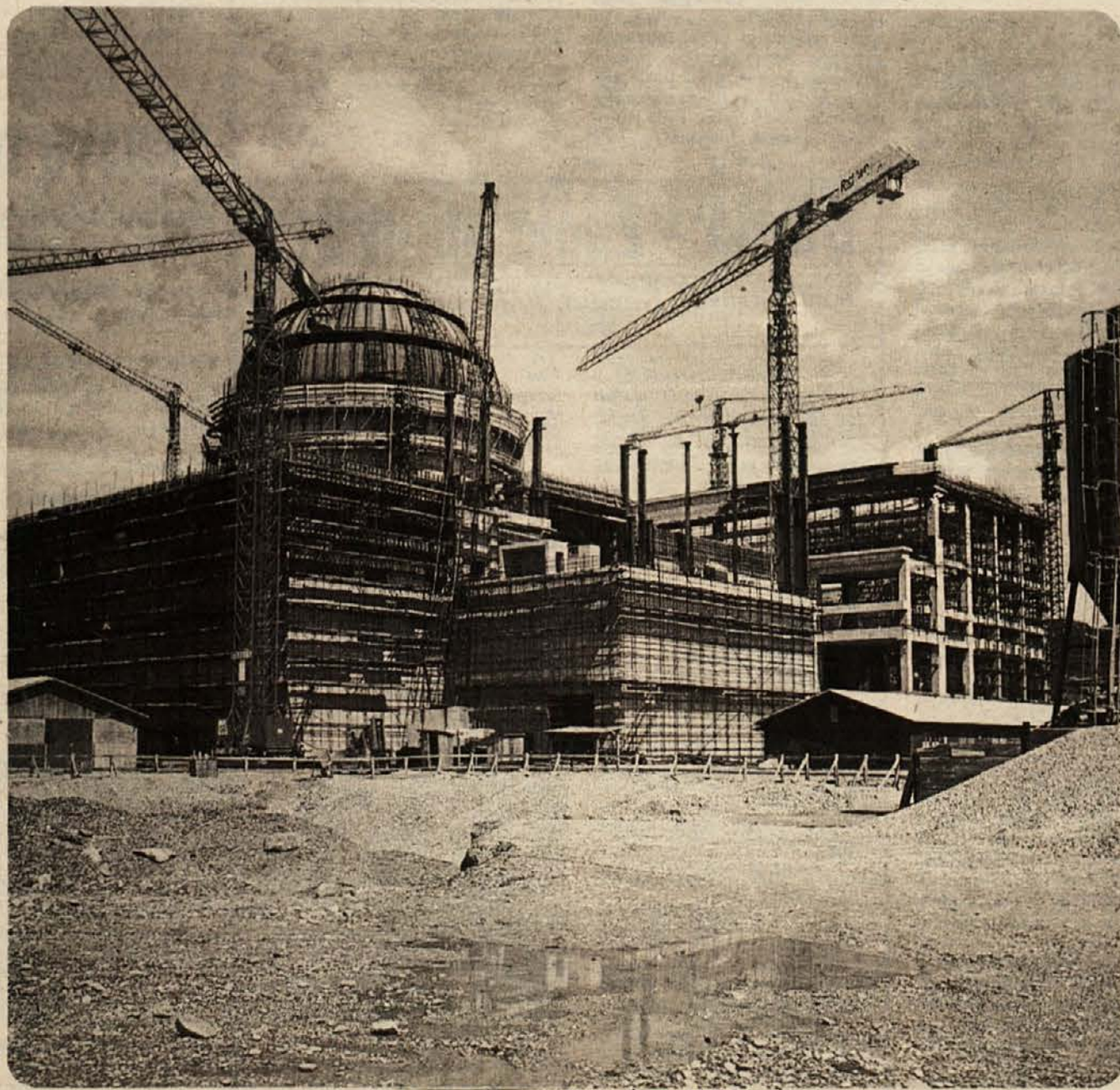
SAMOUPRAVNA DELAVSKA KONTROLA (nadzorni odbor) – predložena kandidatna lista: za predsednika Franc Dornik, za člane: Franc Volčanjšek, Franc Ogorevc, Zdenka Lipovž, Dana Potokar, Edi Vrstošek in Franc Skinder.

Za individualnega poslovnega organa, v.d. direktorja Temeljne poslovne banke, je zbor z aplavzom imenoval Ivana Glogovška, dosedanjega direktorja podružnice LB Krško.

Na zboru so izvolili tudi DELEGATE ZA ZBOR ZDružene banke LB v Ljubljani: Janeza Roškarja, Ivana Kozoleta, Silva Mozerja, Milico Zorčič, Stanka Klemenčiča, Dušana Harlanderja in Marijo Jazbec.

Za samoupravne organe Združene banke Ljubljana pa je zbor evidentiral:

Janeza Roškarja (za predsednika izvršnega odbora združene banke), Marijo Jazbec – za člani kreditnega odbora II., Stanka Klemenčiča – za člana kreditnega odbora I., in Eda Verstoška – za člana samoupravne delavske kontrole (iz Brežic).

Jedrsko elektrarna Krško (Foto M. Pfeifer)

Konstituiranje Ljubljanske banke — Temeljne Dolenjske banke v Novem mestu je le ena izmed razvojnih stopenj za takšno organiziranje združenega dela v bankah, da bi lahko dokončno obvladovali denarno poslovanje in ga dogovorno usmerili v svojo in skupno korist in za svoje in skupne potrebe. To pomeni tudi usmerjanje sredstev za dohodkovne interese članov banke. Tako so ustvarjeni nadaljnji pogoji za izvajanje določil ustave in načel zakona o združenem delu v tistem delu, kjer so opredeljeni dohodkovni odnosi, ki so zasnovani na pravici delavca, da dela z družbenimi sredstvi ter da razpolaga s skupnim dohodkom na osnovi tekočega in minulega dela.

Temeljna Dolenjska banka deluje na območjih občin Novo mesto, Črnomelj, Metlika in Trebnje s poslovnimi enotami v Črnomlju in Novem mestu ter ekspoziturami v Metliki, Trebnjem, Mirni, Novem mestu, Bršljinu, Straži in Vinici.

Poslovna enota je ustanovljena za opravljanje določenih poslov združenega dela in sredstev in za opravljanje drugih bančnih poslov. V poslovni enoti opravljajo naslednje bančne dejavnosti: — organiziranje združenega dela in sredstev za obnavljanje in razširjanje materialne osnove dela in za druge potrebe združenega dela na tem področju,

— združevanje denarnih sredstev delovnih ljudi in občanov s tega področja za določene namene,

— zbiranje drugih prostih denarnih sredstev in sprejemanje dinarskih in deviznih hranilnih vlog občanov v državi,

— opravljanje poslov v zvezi s sprejemanjem depozitov v domačih in tujih plačilnih sredstvih od temeljnih in drugih organizacij združenega dela, drugih družbenopravnih oseb, civilno-pravnih oseb, delovnih ljudi in občanov na podlagi samoupravnega sporazuma, pogodbe ali zakona,

— opravljanje poslov v zvezi s kreditiranjem,

— opravljanje vseh poslov v zvezi z izdajanjem vseh vrst garancij in drugih oblik poročstva za posle v državi,

— opravljanje poslov v zvezi s prometom vrednostnih papirjev,

— opravljanje poslov v zvezi z najemanjem in dajanjem kreditov na podlagi vrednostnih papirjev,

— opravljanje posameznih poslov plačilnega prometa v skladu z veljavnimi predpisi,

— opravljanje bančnih in drugih finančnih poslov za račun članic banke in za račun drugih družbenopravnih oseb,

— opravljanje bančnih poslov v imenu in na račun pravnih oseb in občanov,

— sodelovanje in nudenje strokovne pomoči pri izdelavi finančnih konstrukcij za investicijske in druge programe članicam in drugim družbenopravnim osebam,

— opravljanje operativnih poslov v zvezi z deviznimi in devizno-valutnimi posli,

— opravljanje plačilnega prometa v državi za račun občanov in civilno-pravnih oseb,

— kupovanje in prodajanje tujih plačilnih sredstev, zlata in drugih plemenitih kovin,

— opravljanje komisijskih poslov za račun organizacij združenega dela, družbenopolitičnih skupnosti, drugih družbenopravnih oseb in tujih oseb,

— vodenje računov drugih in domačih pravnih in fizičnih oseb,

— sprejemanje vrednostnih papirjev in zlata, drugih plemenitih kovin in dragocenosti v hrambo,

— opravljanje bančnih poslov za fizične osebe v skladu z zakonom,

— opravljanje drugih poslov po sklepih organov upravljanja banke.

TEMELJNA BANKA ZA DOLENJSKO

za občane vse blagajniške, denarne, kreditne, dinarske, devizne in druge bančne posle iz dejavnosti banke.

Ekspoziture v Metliki, Trebnjem in na Mirni opravljajo še posle stanovanjskega in komunalnega kreditiranja za občane in za družbenopravne osebe.

ORGANI POSLOVNIH ENOT

KONFERENCA ČLANIC kot organ upravljanja, ki jo sestavljajo delegati tistih članic banke, ki poslujejo preko poslovne enote. V konferenci sodelujeta sveta deponentov in varčevalcev, ki sta izvoljena na zboru deponentov oziroma na zboru varčevalcev poslovne enote.

POSLOVNI ODBOR kot izvršilni organ konference voli konferenca članic izmed delegatov članic, ki poslujejo preko poslovne enote.

ENO ALI VEČ KREDITNIH KOMISIJ za odobravanje kreditov občanom, ki jih imenuje konferenca poslovne enote.

POSLOVNA ENOTA ZA STANOVANJSKO IN KOMUNALNO KREDITIRANJE

Za območje občin Metlika, Novo mesto in Trebnje so članice banke ustanovile posebno poslovno enoto za stanovanjsko in komunalno kreditiranje z namenom, da v njej na teh območjih organizirajo in preko nje opravljajo združevanje, uporabo in upravljanje s sredstvi za

kreditiranje zidave stanovanj in komunalnih dejavnosti.

Sedež poslovne enote je v Novem mestu. Svojo dejavnost opravlja stanovanjska enota na svojem sedežu v Novem mestu in na ekspoziturah na območjih občin Metlika, Novo mesto in Trebnje.

V stanovanjski enoti združujejo in upravljajo z naslednjimi sredstvi:

— z združenimi sredstvi članic banke, ki opravljajo svojo dejavnost na stanovanjskem oziroma komunalnem področju,

— s sredstvi na računih skladov skupne porabe, ki so namenjena za stanovanjsko izgradnjo,

— s sredstvi, ki jih temeljne organizacije združenega dela, krajevne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti in druge družbenopravne osebe namensko združijo, oziroma vežejo za kreditiranje zidave stanovanj in komunalnega gospodarstva,

— s sredstvi na računih hišnih svetov,

— s sredstvi, ki jih občani namensko v obliki hranilnih vlog ali v drugi obliki vložijo v banko za pridobitev stanovanjskega posojila,

— s sredstvi, ki jih iz skupno zbranih hranilnih vlog in drugih depozitov občanov v skladu z družbenimi plani namenjamo za kreditiranje stanovanjske in komunalne graditve,

— z drugimi sredstvi, ki jih namenjajo za kreditiranje zidave stanovanj in komunalnih dejavnosti.

V stanovanjski enoti se združujejo sredstva zlasti za kreditiranje stanovanjske in komunalne graditve, za vzdrževanje stanovanjskih hiš, komunalnih naprav in za opravljanje, razširjanje in pospeševanje dejavnosti članic banke, ki delujejo na stanovanjskem in komunalnem področju. Hkrati pa združujejo sredstva še na podlagi posebnih samoupravnih sporazumov na stanovanjskem in komunalnem področju.

Tako združena sredstva se uporabljajo za: — izgradnjo celovitih stanovanjskih sosesk in dopolnjevanje obstoječih stanovanjskih sosesk s spremljajočimi objekti in komunalnimi napravami,

- uresničevanje skupaj načrtovanih investicij in medsebojno kreditiranje članic,
- izboljšanje kvalitete stanovanj in pogojev bivanja, razvoj stanovanjskega združništva, menjava stanovanj in graditve kmečkih domov
- pospeševanje prenovitve in obnove dotrajanih stanovanjskih hiš in stanovanj,
- odpravljanje primanjkljaja primarnih in sekundarnih komunalnih naprav,
- odpravo in sanacijo virov onesnaževanja okolja,
- gradnjo objektov za oskrbo sosesk z energijo,
- pridobivanje in pripravo zemljišč za družbeno usmerjeno in organizirano gradnjo družinskih stanovanjskih hiš,
- izboljšanje organizacije in povečanje produktivnosti vseh udeležencev stanovanjske in komunalne graditve,
- za druge naložbe, ki zagotavljajo občanom in delovnim ljudem v krajevni skupnosti zadovoljevanje njihovih skupnih interesov in potreb,
- dajanje kreditov za izgradnjo stanovanjskih hiš, nakup stanovanj, za izgradnjo komunalnih naprav ter za prenovitev in vzdrževanje stanovanjskih hiš in stanovanj,
- dajanje kreditov organizacijam združenega dela, samoupravnim interesnim skupnostim in drugim družbenopravnim osebam, ki delujejo na stanovanjskem oziroma komunalnem področju, za opravljanje, razširjanje in pospeševanje njihove dejavnosti,
- dajanje kreditov hišnim svetom,
- dajanje garancij in avalov v zvezi s stanovanjsko in komunalno izgradnjo.

Za uresničevanje ciljev stanovanjske in komunalne politike opravlja stanovanjska poslovna enota naslednje bančne posle:

- organizira združevanje sredstev članic banke, ki opravljajo svojo dejavnost na stanovanjskem oziroma komunalnem področju in poslujejo prek stanovanjske enote,
- opravlja vse posle v zvezi s sredstvi, ki so namenjena za kreditiranje stanovanjske in komunalne izgradnje,
- zbira sredstva po pravilnikih banke,
- opravlja vse posle v zvezi s kreditiranjem stanovanjske in komunalne graditve, vzdrževanje stanovanjskih hiš in komunalnih naprav ter pospeševanje dejavnosti članic banke, ki delujejo na stanovanjskem oziroma komunalnem področju,
- sodeluje in nudi strokovno pomoč pri izdelavi finančnih konstrukcij za investicijske programe članicam in drugim družbenopravnim osebam s stanovanjskega oziroma komunalnega področja,
- opravlja analitične, svetovalne in informativne dejavnosti za članice banke, za druge družbenopravne osebe in za občane,
- opravlja kreditne in bančne posle v imenu in za račun članic banke ter druge družbenopravne osebe, ki zadevajo kreditiranje zidave stanovanj in komunalne dejavnosti,
- opravlja druge bančne posle v skladu z zakonom in po sklepih organov upravljanja banke.

Stanovanjsko-poslovno enoto upravlja kot organ upravljanja **KONFERENCA POSLOVNE ENOTE**, ki jo sestavljajo delegati tistih članic banke, ki opravljajo svojo dejavnost na stanovanjskem in komunalnem področju, delegati članic banke, izvoljeni na zboru banke za ta namen, in delegati varčevalcev.

POSLOVNI ODBOR stanovanjske enote je kot izvršilni organ konference te enote. Izvoli ga konferenca stanovanjske enote izmed njenih delegatov.

Enota ima še **ENO ALI VEČ KREDITNIH KOMISIJ**, ki odločajo o določenih zadevah poslovanja te enote za občane. Imenuje jih konferenca poslovne enote. Pri imenovanju kreditnih komisij pa morajo upoštevati teritorialno načelo poslovanja enote.

Še pred ustanovitvijo Temeljne dolenjske banke sta dosedanja podružnici Ljubljanske banke v Črnomlju in Novem mestu povsem upravičili svoj obstoj in uspešno delovali. Združene moči sredstev članstva in stroke pomenijo realizacijo interesov združenega dela na Dolenjskem za še tesnejšo medsebojno povezanost, ki so jo opredelili tudi v skupnem dogovoru o perspektivnem razvoju dolenjske regije. Ta povezanost in dosežena enotnost dodatno zavezuje predvsem opredeljene nosilce gospodarskega razvoja banke in ostale dejavnike, da zavestno in skladno razvijajo dejavnosti na celotnem območju regije ob upoštevanju faktorjev, ki jih ima območje banke v regiji. Pri tem pa ne mislijo, da je potrebno kakršnokoli regionalno zapiranje, ker so tako tezo že zdavnaj negirali življenje, organizirano in usmerjenost našega gospodarstva tako v jugoslovanskem kakor tudi v svetovnem prostoru.

Dosedanje poslovanje obeh podružnic, samoupravna organiziranost, uspešnost uveljavljanja upravljalcev na vseh področjih bančnega poslovanja zagotavlja neprekinjenost dela in vsebinsko prilagajanje nove Temeljne banke novemu položaju bančništva v naši družbeni skupnosti. In če vse ugotovitve strnemo v skupen zaključek, so zaradi dosedanje uspešnosti poslovanja podružnic v Ljubljanski banki, bančnega potenciala, likvidnosti in strukture sredstev, dosedanje kadrovske zasedbe, ki se bo še dopolnjevala, zagotavljanja zadostnega prihodka in racionalnosti poslovanja bili dani vsi pogoji za ustanovitev Temeljne dolenjske banke in njene vključitve v Ljubljansko banko.

EPS DL

ODLOČANJE V POSLOVNI ENOTI

V poslovni enoti odločajo o naslednjih zadevah:

- o kreditnih in drugih naložbah družbenopravnim osebam v mejah sredstev bilance poslovne enote v okviru srednjeročnega plana ter letnega programa ter v okviru ukrepov za zagotavljanje likvidnosti banke po izločanju sredstev za naložbe skupnega pomena,
- o dajanju avalov, garancij in drugih oblik poročstva.

Zbor banke določi vsako leto s sklepom, za katere kredite, naložbe oziroma garancije, s katerimi članice banke prevzemajo riziko za odločitev organov poslovne enote, je potrebno soglasje organov banke,

— o vseh kreditih občanov (potrošniški krediti, krediti za opravljanje gospodarskih in drugih dejavnosti) v mejah sredstev bilance poslovne enote v skladu s samoupravnimi sporazumi in drugimi splošnimi akti banke.

PRISTOJNOSTI EKSPOZITUR

Ekspoziture banke, ki se vključujejo v poslovni enoti Črnomelj in Novo mesto opravljajo

Angel končal na tleh

„Kdo pa je pravzaprav Parlov?“ se je menda čudil svetovni prvak v poltežki kategoriji Argentiniec Angel Miguel Cuello, ko so ga novinarji povprašali po našem boksarju. In ko so bahava Argentinca, ki v poklicnem boksu še ni okusil poraza, povprašali o sodniku, je samozavestno dejal: „Sploh me ne zanima, kdo sodi. Vesel sem le, da zna šteti do deset...“ Tako je bil Argentiniec, svetovni prvak, domala v vsem podobnem strašnem Muhammadu Aliju, vendar samo do prve runde.

SVETOVNI PRVAK V NEZAVESTI – Na poti do zmage je bil Parlov ves čas zelo previden. Argentiniec je v 9. rundi samo za hip spustil roke in veliki šampion je njegovo napako znal izkoristiti. Na sliki: Angel na tleh.

Hitri, 170 cm visoki argentinski boksar Angel Cuello je hotel uresničiti svoje napovedi že v prvi rundi. Nemara pa je že po nekaj sekundah pozabil na svoje besede, ko se je pred njim pojavil mojster Mate, za enajst centimetrov višji, s približno enako daljšimi rokami, ki se je za milansko srečanje v Lipici odlično pripravil. Že po uvodnih udarcih, s katerimi sta se nasprotnika samo „otipavala“, so gledalci lahko videli vse prednosti jugoslovanskega boksarja, ki je v soboto zvečer razveselil vse, ki so mu zaupali. Boksal je previdno, premišljeno, naskakoval, kot so pred bojem zapisali italijanski novinarji, elegantno kot baletka. Njegov nasprotnik pa je bil deško zaletav, furjast. Mate je počasi, a zanesljivo kaznoval vsa riegorova nepremišljena dejanja in dokazal, da je precej bolj inteligentnega boreca. Vse niti tega velikega boksarkega dogodka je vzel v svoje roke in izkazal se je kot odlični režiser, ki je po enem samem preobratu v 8.

SLAVJE PO 9. RUNDI – Okoli 10.000 gledalcev v milanskem „Palazzo dello sport“ in desetine milijonov pred televizijskimi zasloni in v soboto, 7. januarja zvečer, videlo lepo zmago najboljšega jugoslovanskega boksarja vseh časov Mateja Parlova. Na posnetku: novi boksaški poklicni „kralj“ v poltežki kategoriji takoj za tem, ko je „uspaval“ Angela Miguela Cuello. Mate pa je že dobil prvega izzivalca. To je britanski boksar Conteh. O boju se morata nasprotnika dogovoriti v 30 dneh, meče pa naj bi prekrizala do sredine aprila. (Foto: Marko Klinc)

Biatlon v spomin na heroja

Dobro se je uvrstila ekipa Smučarskega kluba, čeprav je imela najstarejše tekmovalce

Prizadevno gasilsko društvo iz Šalke vasi je pred kratkim spet organiziralo tekmovanje v biatlonu za memorial narodnega heroja Duška Remiha. Pokrovitelj tekmovanja je bil INKOP Kočevje, finančno pa sta pomagali pri izvedbi še občinska gasilska zveza Kočevje in krajevna organizacija SZDL Rudnik-Šalke vas. Srečanje je bilo posvečeno tudi jubileju predsednika Tita in prazniku JLA.

Pionirke in pionirji so teknovali na 2000 m, mladinci na 4000 m, člani na 6100 m dolgi progi, ki je bila zahtevna, saj je imela nešteto ovir. Sodelovalo je 22 ekip s 66 tekmovalci.

rundi Cuellovo barko v naslednjih rundi pripeljal v pristan. Novinarji so menda zapisali, da je Mate boksal po svojih željah in po svojem okusu. Razbijača Cuello pa je potem, ko se je prebudil iz nezavesti, svoje spremstvo menda spraševal: „Kdo pa je ugasnil luč? Kaj pa pravzaprav počnem tu v kleti?“

Tako je Mate Parlov, Puljičan, naš najboljši boksar vseh časov, doobra izpopolnil svojo boksaško bero. V soboto zvečer je namreč potem, ko je osvojil doma vse možne naslove v amaterskem boksu in naslov evropskega poklicnega prvaka, postal še svetovni prvak v poltežki kategoriji (verzija WBC). Naslov je osvojil po devetih rundah, pravzaprav je ura v „Pallazzo dello sport“ kazala 2 minuti in 44,8 sekunde runde. Okoli 10.000 gledalcev je viharno pozdravilo Matejevo zmago, zakaj z njo je utrgal najvišjo boksaško zvezdo. Materine solze, ženin poljub in krepak stisk očetovih rok pa je bilo največje plačilo za vse kapljice znoja, ki jih je prelijal na težkih pripravah v Lipici. Novi svetovni prvak je za ure vrhunskega boksanja dobil 50.000 dolarjev. Če bi hotel, bi lahko še več, 10.000 zelenim bankovcem pa se je odpovedal samo zato, da bi njegov pohod na svetovni boksaški prestol v poltežki kategoriji v neposrednem televizijskem prenosu videlo kar največ rojakov.

In kako sedaj? V ponedeljek je Parlov odšel domov. Zazelal si je čebljanja s hčerko Miro. Potem pa ga čaka ponovno ring pa magistrska naloga iz ekonomije, saj je Mate pred kratkim postal diplomiran ekonomist. Ta čas pa so se po svetovno znanih časniki že pojavile senzacionalne vesti, predvsem v italijanskih športnih časopisih: napovedujejo, da se bo novi svetovni prvak še leto pomeril s slovitem Muhammadom Alijem. Zapisali so celo točen datum: 4. julija v Beogradu. Tokrat naj bi Parlov za to srečanje dobil kar 125.000 dolarjev. Res pa je, da je Mate že dobil ponudbo, da pride v goste k absolutnemu svetovnemu prvaku Aliju. V Las Vegasu naj bi se zadržal štirinajst dni. Boksaški strokovnjaki pa so prepričani, da bo prvi Matejev nasprotnik znani Conteh.

ŠPORTNI KOMENTAR

Kolesarji niso taborniki

Če bi tudi na Dolenjskem izbirali najboljše športnike, športnico in ekipo minulega leta (športno uredništvo Dolenjskega lista bo najbrž akcijo pripravilo konec letošnjega leta v sodelovanju z občinskimi zvezami telesnokulturnih organizacij), bi se strokovnjaki pa tudi ljubitelji športa bržkone med ekipami odločili za mladi novomeški kolesarski klub Novoteks. V minuli sezoni so namreč Novomeščani kljub izjemno slabim možnostim za delo dosegli vrsto resenjetljivih uspehov: postali so državni ekipni prvaki konkurenci starejših mladincev, njihov kolesar Srečko Vehar je postal jugoslovanski prvak pri mlajših mladincih, Franci Zrimšek je bil najboljši na državnem prvenstvu za starejše mladince v vožnji na kronometer, Dolenjci so osvojili za koš prvih mest na republiških prvenstvih, poskrebili so za vrsto dobrih pionirjev, za množičnost itd.

Letos pa „zlat“ dolenjsko generacijo čakajo veliko težje naloge. Domala vsi najboljši se bodo namreč poslej postavljali na startih ob bok

najboljšim kolesarjem v Jugoslaviji. To pomeni, da posledje o uspehih ne bodo več odločali nadarjenost, srčnost in garaško delo, pač pa še marsikaj drugega, kar klub, ki ne deluje niti desetletje, do sedaj ni imel. In najbrž zaradi tega novomeško kolesarsko posadko za pušča, oziroma jo je že zapustil, eden izmed najbolj perspektivnih fantov, Srečko Vehar, ki bo v letošnji sezoni vrtel pedala za imenitnejši, predvsem pa mnogo bogatejši ljubljanski Rog. Pa zavoljo tega Novomeščani ne bodo začeli biti plat zvona, kajti prepričani so, da bodo odgovorni končno znali ceniti njihovo delo, prizadevanja in navsezadnje tudi športne dosežke. Upajo, da jim bodo letos od hlebca odrezali precej debelejšo rezino kruha. Ne bi se namreč smelo zgoditi, čeravno se sliši smešno, da bi tekmovalci na tekme vozili malico in pijačo. Kajti konec koncev niso raodvedni taborniki, ki s pomočjo koles spoznavajo domovino in svet, pač pa, vsaj v državnem merilu, vrhunski kolesarji.

J. PEZELJ

Krka v drugem kolu

Novomeške kegljavnice so v 1. kolu slovenske lige osvojile četrto mesto, moška ekipa pa je bila deseta

V nedeljo, 8. januarja, so najboljše ženske kegljaške ekipe odigrale 1. kolo letošnjega prvenstva SRS. Dvanajst ekip je nastopilo na kegljiščih Gradisca in Saturnusa v Ljubljani. Na dvodnevem tekmovanju so bile Dolenjke zanesljive. Precej bolje so igrale prvi dan, ko so podrle skoraj sto kegljev več kot kasneje na

Saturnusovem kegljišču, pa so ob koncu nazvlic temu pristale na dobrem četrtem mestu ter se tako uvrstile v drugo kolo republiškega prvenstva. Novomeščanke so bile dokaj zanesljive, kar dokazuje, da so se na nove tekme dobro pripravile. Kegljale so izenačeno, vendar več, kot so dosegle v minulih dvodnevih bojih, niso mogle narediti. Članice Celja, Bresta in Konstruktorja, favoritne letošnjega prvenstva, so bile v I. kolu prvenstva SRS boljše.

ŠOLA NAMIZNEGA TENISA

Domači namiznoteniški klub Beti je ponovno pripravil šolo namiznega tenisa. Vodi jo igralec in trener Zvone Hauptman, in sicer v dveh skupinah. Posebej vadi učence iz četrtih razredov in učence od petega do osmega razreda. Trenirajo dvakrat na teden v novi športni dvorani, na treninge pa pride okoli 30 pionirjev. Najboljši igralci bodo postali člani belokranjskega namiznoteniškega kluba, Zvone Hauptman pa bo zanje v kratkem pripravil nekaj preglednih turnirjev.

MEDVEŠČAK IN CELJE

Na novoletnem tekmovanju za pokal „Krka 78“ so pri moških zmagali kegljači Medveščaka, pri članicah pa Celjanke. Obe ekipi sta igrali solidno in zasluženosti osvojili prvi mesti. Ekipi Medveščaka je zmago prinesel odlični Dragaš, ki je bil z 932 keglji daleč najboljši in postavil absolutni rekord kegljišču pri Vodnjaku. Pri članicah je zmagala Novomeščanka Baričeva (Krka).

NOVOMEŠKI KEGLJAČI DESETI

Člani novomeške „Krke“, ki so minulo soboto in nedeljo nastopili v 1. kolu kegljaške lige za prvenstvo SRS, so pristali na 10. mestu. V Ljubljani so igrali pod svojimi možnostmi in prehiteli samo kegljača Fužinarja in Save. Za „Krko“ so igrali: Turk (839,834), Hren 839, Badovinac (837, 807), Vesel (852, 858), Jarc (851, 888), Bratož (862, 906) in Klemenčič 792.

BELI KROS: KAPŠ ŠESTI

Potem ko so novomeški tekači uspešno končali preteklo leto z nastopom na krosu v počastitev dneva JLA v Ljubljani (Kapš 3., Stepan 5., Košmerlj 7., Tone Bučar 15.), sta najboljša dva nastopila še na prvem letošnjem krosu v Beogradu, ki je zveznemu kapetanu Korici pokazal, kako so trenutno pripravljene kandidati za Balkanski kros. Stepan, ki je nastopil v članski konkurenci, je dosegel 25. mesto, a je med tekom imel težave z obtujijo in je celo dvakrat padel. Kapš je bil s šestim mestom najboljši Slovenec v svoji kategoriji; če se bo na državnem prvenstvu v krosu, ki bo 19. februarja v Ljubljani, spet uvrstil med prvih šest, bo nastopil na Balkanskem krosu v Turčiji.

Načrtno in natančno

Že precej je tega, kar je košarka prevzela mlade Stražane. Radi so jo igrali že takrat, ko za njihovo osnovno šolo še ni bilo asfaltiranega igrišča. Ko pa so položili asfalt, je igra pod obrto dobivala iz dneva v dan več privržencev. Danes se lahko straško moštvo, ki spada pod TVD Partizan, pohvali z močno vrsto, ki je osvojila drugo mesto v občinski

članski košarkarski ligi. Pa z doseženim Stražani niso zadovoljni; radi bi napredovali, zato so se dogovorili z Janezom Vodičarjem, da jih bo pripravil za nastope v zahtevnejšem tekmovanju, v dolenjski medobčinski košarkarski ligi.

„Zame so se Stražani odločili zaradi tega,“ je povedal 25-letni Topličan Vodičar, „ker sem v

SEVNIŠKI ŠAHOVSKI PRVAK BREŽIČAN – Šahovsko prvenstvo sevniške občine za leto 1977 je osvojil Radovan Kiteraš iz Brežic (na levi). Igra na 64 poljih je v sevniški občini nadvse priljubljena, društvo pa je ob rokometnem med najbolj delovnimi v občini. Člani so najbolj navdušeni nad hitropoteznimi turnirji, ki ponavadi pritegnjejo v šahovsko sobo na desetine ljubiteljev šaha. (Foto: J. Teraž)

Tri smučarske variante

Novomeško smučarsko društvo Rog pripravlja začetniške in nadaljevalne tečaje ter smučarske „pakete“

Smučarsko društvo Rog iz Novega mesta je že pred novim letom izdalo informacijski list, s katerim obvešča člane in ljubitelje smučanja, da bo tudi letos pripravilo vrsto tečajev in izletov. Pouka novomeške smučarske šole se bodo lahko udeležili otroci od petega leta starosti pa tudi odrasli. Novomeščani bodo pripravili tečaje za začetnike in smučarje, ki osnove tega športa že poznajo. Tečaje bodo vodili domači vaditelji in učitelji smučanja, ki so se že izkazali pri vzgoji in učenju številnih smučarskih generacij na Dolenjskem.

delovnih organizacij ter v planinskem domu Vinka Padersiča na Gospodični, kar bi seveda povzročilo dodatne stroške: za pionirje tekmovalce 200 din več, za člane kluba, nečlane ter odrasle člane in nečlane pa 300 din več. Če tudi Gorjanci ne bi mogli postreči z belo opojnostjo, bodo Dolenjci obiskovali Kranjsko goro. Na Gorenjskem bi pripravili samo petdnevni tečaj, posamezniki pa bi morali odšteti okoli 200 din več kot za Črmošnjice. Vsi zainteresirani se lahko prijavite do 15. januarja v poslovalnico Kompaša na novomeški avtobusni postaji.

Ker na Dolenjskem že nekaj let zima s snegom ni ravno radodarna, pripravljajo v društvu tri smučarske variante. S tečaji bodo začeli v drugem tednu zimskih šolskih počitnic, in sicer od 30. januarja do 4. februarja. Začeli bi v Črmošnjicah (šest dni). Ob 8. uri bi se zbrali na novomeški avtobusni postaji, okoli 17. uri pa bi se vrnili iz Črmošnjic. Za prevoz, enolončnico, žičnico in vaditelja bi morali pionirji tekmovalci odšteti 450 din, člani kluba 500 din, nečlani pa 150 din več. Odrasli člani bi morali odšteti šestkrat po 100 din, nečlani pa še 150 din več.

Kako bo v državnem merilu?

Novomeški modelarji gredo na državno prvenstvo

Novomeški Aeroklub je 8. januarja pripravil klubsko tekmovalanje letalskih modelarjev v kategoriji „sobni modeli F-1-D do 35 cm“. Na nastopu, ki je postal že tradicionalen, je tekmovalo 10 modelarjev, in sicer vsi razen dveh, ki so se udeležili tečaja za izdelavo sobnih modelov. Rezultati so bili sorazmerno dobri, če upoštevamo, da je bilo tekmovanje v telovadnici bršljinske osnovne šole, ki po višini ne ustreza za podobne tekme. V primernem prostoru bi bili rezultati precej boljši.

STRUPEH PRVI

Na III. kegljaškem memorialu v spomin na Rudija Kepo je med 46 tekmovalci zasluženosti zmagal član Krškega Sandi Strupeh. Metal je dobro in zanesljivo osvojil tretji memorial.

Vrstni red: 1. Matej Jevšek 1035 točk, 2. Adolf Suštar 986, 3. Damjan Zuluč 939, 4. Sandi Cop 921, 5. Matjaž Ostrovščnik 777, 6. Gregor Golobič 753, 7. Bojan Grešak 747, 8. Franci Bašelj 651, 9. Tomaž Osterman 555 in 10. Mitja Suštar 546.

Vrstni red: 1. Strupeh (Krško) 816 podrtih kegljev, 2. Bartolj (Mercator) 809, 3. Špiler (Krško) 805, 4. Goleš (Mercator) 803, 5. Gričar (Mercator) 802, 6. Bedek (Rudi Kepa) 794, 7. Prijatelj (Krško) 784, 8. Požek 782, 9. Pfajfar (oba Rudi Kepa) 781, 10. Rovar (Krško) 776 itd. N. G.

Trije najboljši člani in mladinci se bodo udeležili državnega prvenstva, na katerem imajo veliko možnosti za dobro uvrstitev predvsem Adolf Suštar, Matej Jevšek, za presenečenje pa lahko poskrbijo še Žulčić, Cop in Ostrovščnik. Vsekakor novomeška ekipa, ki jo bo vodil izkušeni Suštar, na prvenstvu najboljših ne bo razočarala.

Kočevje v spomin na heroja

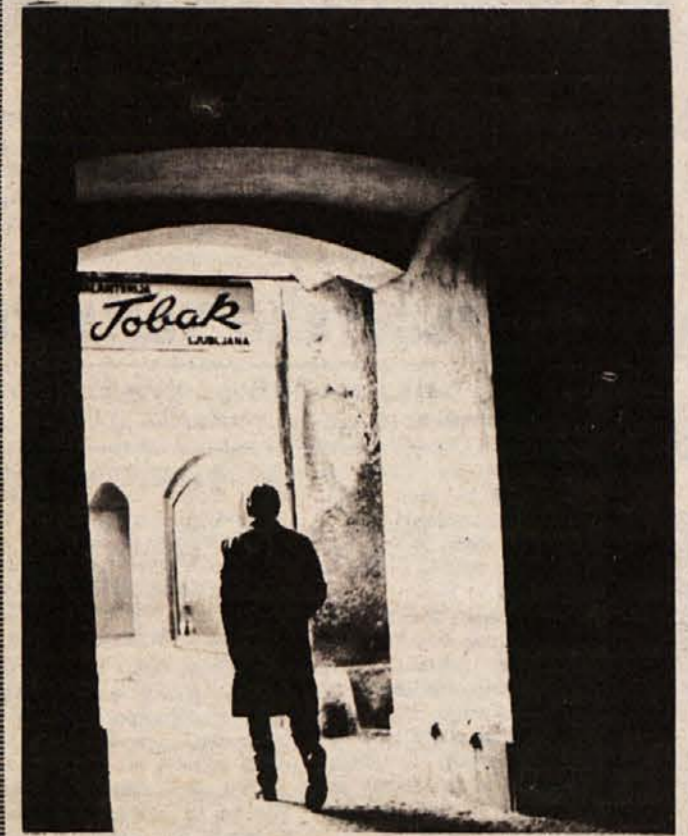
Ko se bo Vodičar vrnil domov, ga bo čakalo za eno sezono bolj izkušeno moštvo, ki bo med najmlajšimi v medobčinski ligi. Povprečna starost je namreč 17 let, višina pa nekaj čez 185 cm, kar štirje igralci pa imajo več kot 190 cm. Vodičar je prepričan, da bodo Stražani Erpe, Brsan, TAvcar, Besednjak, Serčelj, Antončič, Škedelj, Vajda, Kočman in ostali med najboljšimi v ligi. Zagotovo bi bili, če bi imeli dobre možnosti za vadbo. Sedaj so pozimi brez telovadnice, zakaj šolska je občutno preemajhna. „Ne bi bilo napak,“ razmišlja Vodičar, „ko bi Topličani in Stražani sestavili ekipo. Ker v zadnjem času odlično dela tudi klubska uprava z Janezom Kržanom na čelu, bi bili naši fantje lahko med najboljšimi na Dolenjskem.“

Na sliki: straški košarkarji v akciji

tisti hip

POT V SVETLOBO - Matjaž Erjavec iz Smartna pri Litiji nam je poslal soliden fotografski izdelek. Samotnega pešca je slikal na prehodu iz podhoda na prosto, pri tem pa je neprikladno glavo kamere ta prehod videlo bolj kontrastno, kot bi ga videlo človekovo oko. Med svetlobo in temo je tako nastalo močno nasprotje, ki ga bližje polsvi prehod na tlaku in na delu setene. Avtor je morda želel s tem doseči dinamiko in sicer nedimamčen posnetku in tako samotnosti in osamljenosti priklicati živahnih poudarkov. Gotovo je to le ena od številnih podob mesta in človeka v njem.

PO SVETU OKOLI

GLAS IZ VESOLJA - Nekaj dni pred novoletnimi prazniki, ko so se po vsem svetu ljudje zgrnili okoli zvezstih televizorjev, je gledalce v južni Angliji močno presenetil globok, počasen glas, ki je preknil redni televizijski program. Glas je sporočil, da govori iz vesolja, in opozoril Zemljane, da je zadnji čas za mir. Policija je hitro spredla svojo mrežo, v katero se je neznanj vesoljski glas ujel. Ugotovili so, da je njegovo vesolje kar majhno mestce v južni Angliji.

OPTIMIST - V časopisu Extra Blatt je izšel mali oglas, v katerem piše preprosto in jasno: "Zelim živeti! Vsak dolar, ki vam je odveč, pošljite na moj žiro račun v banko..." In sledi natančna številka računa.

KONEC POČITKA - Opoldanska sista, počitek, ki je tako značilen za dežele Južne Amerike, bo postala stvar preteklosti. Tako vsaj zatrjujejo v Mehiki in nekaterih drugih državah, kjer se na vse kriplje bore proti tej navadi. Ko se zdaj namreč približa poldan, padejo vsi v nekakšno lenobno dremanje, posli se prekinejo, trgovina zamre, kratka, čas sieste nastopi. Po novem pa bo le pol ure prostega za kosilo. Tozba o dobrih starih časih bo za mnoge še bolj žalostna.

KRALJEVSKI IZDATEK - Organizatorji športnih iger Commonwealtha so predvideli okoli 80 starih milijonov za gradnjo umivalnice in stranišča na stadionu v Edmontonu, kjer bodo letos in igre. Ta umivalnica in stranišče bosta namenjena izključno za potrebe njenega veličanstva angleške kraljice.

BILO BI RES ZANIMIVO - Štirinajstletna učenka Dagmar Opitz je poslala generalnemu sekretarju OZN Waldheimu pismo, v katerem je napisala recept o zanesljivem koncu najrazličnejših vojn. Učenka predlaga, naj bi se voditelj držav, zapletenih v spore, pomirili v boksarskih dvobojih, namesto da se nedolžni ljudje pobijajo med seboj.

Dolenjski list pred 20 leti

Končano grešno življenje

PRED KRATKIM je prišel k metliškemu lovcu hišni lastnik iz zahodnega dela mesta in povedal, da ima v kurniku zaprtega tatu. Lovec je takoj menil, da je tat gotovo lisca, če ne dihur. Stopil je po puško in šel pogledat, kdo je ljubitelj kokoši. Ko je odprl vrata, je zagledal lisico, ki se je ravno mastila s putko. To je bila njena poslednja tatvina in večerja, kajti že naslednji trenutek je lovčeva puška končala grešno življenje. Upljenji kožuh zvitorepke ni poraben, ker je bila tatvica garjava in razen po nogah in repu skoraj brez dlake. Ta bolezen verjetno vpliva na manjšo razsodnost in previdnost drugače prebrisane živali, da se upa po kokoši celo v mesto.

VPRASANJE MENZE rešujemo v Črnomlju že dve leti. Komisija, ki naj bi to zadevo uredila, ni napravila ničesar. Sedaj imamo drugo komisijo za isto nalogo. 110 mladincev in mladnic je zaposlenih na območju Črnomlja v proizvodnji. Polovica teh se hrani samostojno. Kako, to je vprašanje, ker je hrana draga. 40 mladih delavcev in delavk prihaja na delo brez zajtrka, razen tega pijejo še slabo vodo. Storičnost je zaradi slabe hrane majhna, obolenost pogosta.

KER SO BILE v Vranoviču jeseni, ko je vsak pospravil pridelek in drva, vse vsake poti razdirte, so vaščani sklenili, da jih popravijo. Dobili so tudi nekaj denarja iz občinskega sklada, pa so ga rajši dali v gasilsko blaginjo, sami pa prispevali strelivo in ostalo.

ČEPRAV PRI NAS se ni zapadel sneg, se je že odpravilo nekaj naših učiteljev na Gorensko na tečaj, ki ga je priredil republiški svet za šolstvo. V mesecu februarju bo šla na podobno tečaj druga skupina učiteljev.

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice. Velikovo prepočasno napredovanje

(Cena dolensjkemu) vinu je dandanes tako visoka, kakor se nikdar dozdaj kar najstarejši može pomnijo. In ta visoka cena ne bode dolensjkemu vinu še tako hitro padla, marveč še povisati se mu utegne. Tako sklepam pa jaz zato, ker po opazovalnih izprevidim, da peronospora in trtna uš velikoma hitreje naprej korakata kakor pa novi nasadi z ameriški trtami za njima. V kolikih krajih so stari vinogradi že skoraj popolnoma uničeni, novih je pa le sem ter tje kaj malo videti, le kako majhno pokušajo ali pa še to ne. Naravni nasledek temu kaj počasnemu, veliko prepočasnemu napredovanju novih vinogradov zamore pač le ta biti, da se bode cena vinu še povzdignila, ali pa da mu vsaj še dolgo dolgo ne bo upadla.

(Nemški cesar) je poslal v vzhodno Azijo na Kitajsko pod poveljstvom svojega brata princa Henrika močeno brodovje baje zato, ker sta bila v Kini umorjena dva nemška misijonarja, in hoče od zajamčiti varnost nemških

(Iz DOLENJSKEGA LISTA 8. januarja 1958)

(Iz DOLENJSKIH NOVIC 1. januarja 1898)

Zagonetni Kolumb

Zgodba o odkritju Amerike in Kristofu Kolumbu je že pošteno zljajana in vsak šolarček ve na pamet povedati letnico, kdaj je ta pomorščak odplul prek Atlantika s tremi ladjami in še nekaj doslej trdno veljavnih zgodovinskih resnic. Toda Kolumb je nesečen človek; zgodovina se v vsem, kar je povezano z njim, močno moti. Najprej so mu odvzeli prvenstvo v plovbi čez Atlantik, zdaj pa se v zgodbi postavja pod vprašaj še eno dejstvo. Profesoric Mariella Bonvini Mazzanti na italijanski univerzi Urbino namreč trdi, da je Kolumb odplul na slavno pot s štirimi ladjami, ne pa s tremi.

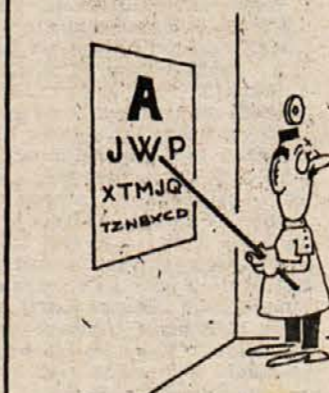
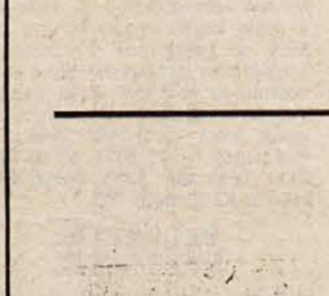
Mlada profesorica že več let raziskuje italijansko renesančno diplomacijo. Med dokumenti je našla pismo neapelskega ambasadorja v Španiji, ki ga je pisal svojemu bratu v Milano 9. marca 1493. V tem pismu ambasador sporoča svojemu bratu, da je v Lizbono prišel Kolumb in prepričal dvor, da mu je dal na voljo štiri karavale, s katerimi se je odpravil na Veliki ocean in se usmeril naravnost proti bogatemu Vzhodu. Ambasador Hannibal Januarius v nadaljevanju pisma, da je Kolumb eno od karavel s posadko in zalogi pustil na poti, da bi raziskali otoke Novega sveta.

Zgodovina res trdi, da je Kolumb ustanovil trdnjavo La Navida na otoku Hispaniola. Trdnjavo je dal postaviti, ko se je ladja Santa Maria na čereh poškodovala. Sam se je z dvema ladjama, Pinto in Nino, vrnil v Španijo. Ko se je leto dni kasneje Kolumb vrnil k zapuščenim posadki, je bila trdnjava uničena, ni bilo ne ljudi ne ostankov ladij.

Kaj se je zgodilo, ne ve nihče. So morda s četrtro ladjo moše z La Navida kam odpluli, ali je tudi to ladjo pogotilno morje? Odgovora ni. Morda pa se je vrtil ambasador v pismu samo zmotil in namesto tri napisal štiri.

- VEM, DA MED DELOM SPITE, AMPAK ZDAJ ZE MALO PRETTY. RAVATE!

- VI

Raziskovalec Wodinsky s hobotnico.

Staranje po lastnem ukazu

V življenju hobotnice sta rojstvo in smrt zelo tesno povezana. Ko samica zleže svoje številno potomstvo, kakih 150.000 jajčec, tako temeljito opusti vsakodnevno prehranjevanje, da deset dni po opravljenem materinskem poslu od lakote umre. Spolna zrelost pomeni pri hobotnicah torej zrelkost za smrt.

Tako so menili vse do pred nekaj tedni, zdaj pa kaže, da bodo morali biologi to mnenje spremeniti. Jerome Wodinsky je javno objavil del raziskovanja, v katerih je ugotovil, da pri hobotnicah smrt povzroči nekaj drugega. Novo odkritje je tesno povezano z iskanji vzrokov staranja in umiranja.

Pri poskusih je odstranil samicam žlezo, ki leži med očmi. Nameraval je opazovati, kako se bodo živali obnašale, a je bil močno presenečen, ko so hobotnice namesto običajnega umiranja od lakote začele pozivilno iskati hrano, se rediti in živeti naprej. Hobotnice brez te žleze so se celo ponovno parile, kar je bil zanesljiv znak, da se je v naravnem poteku močno spremenil dosežani red. Z odstranitvijo žleze je Wodinsky hobotnicam podaljšal življenje kar za četrtno.

To odkritje je nov dokaz več, da povzročajo staranje posamezne zleze, oziroma hormoni. Wodinsky pravi, da je sicer ta proces pri višjih bitjih neprimerljivo bolj zapleten, a da je velika verjetnost, da gre v osnovi za enako dogajanje.

Kozmični žari vžigajo blisk

Stari narodi so verjeli, bliski ognjene puščice bogov, ki letijo z nebes na ali iz oblaka v oblak, kar onostranci sporečejo seboj. Znanost je v odkopglavnih zakonih elektpotisnila bogove tja, kam dijo (v domišljijo), blisk razložila kot praznenje trične napetosti med oblaki med zemljo in oblaki.

Nedolgo tega je John Kins, znanstvenik iz San Francisco, s sodelovanjem Jamesa Follina postavil tezo, po kateri naj bi bliski žili kozmični žarki iz glob vesolja. Na prvi videz je to v skladju z mitološkimi povi, v resnici pa gre

Rešitev prejšnje križanke

Grid for a crossword puzzle with letters filled in.

prglišče misli... J. TRDNA... F. NIETZSCHE... G. B. SHAW

Žive afriške stolpnice

Kadar v nadse bogati svet viših bitij posežemo z največjimi ameril in med tisocerimi obliskimi življenja na našem planetu živajo, hodečim drevsom, potujočim zemljevidom, leopardju kamelemo - taki so vse nazivi za žirafe. Če je kit največje in najtežje bitje sploh, slon pa največja kopenska žival, velja za žirafu, da je nespori rekordir v telesni višini. S petimi metri višine je zares edinstvena žival. Poleg te lastnosti pa ima žirafa še nekaj edinstvenih sposobnosti, s katerimi premaguje težave, povezane z njeno višino.

Fotografija bliska kaže značilno nazobčano potmeljitejšo pojasnilo o skem dogajanju pri naskiskov.

Ko se vzpostavijo velike tosti in ko se ta sprazni polacijske plasti zraka, naskisk. Elektroni prebijajo no plast, na tej poti pa vedejo debelečo svetlobno nastanek bliska znanstveno dolgo poznajo, niso pa dovoljve razlage, kako nastrašana napetost 100 nov voltov, kolikor je poz za nastanek bliska.

Po mnenju obeh ome fizikov igrajo kozmični odločilno vlogo. Ko n potji iz vesolja na Zemljo vajo atome gornje zračne proizvajajo „dež“ subatno delcev, ki se gibljejo v ob skimi hitrostmi. V obl delci izbijajo elektrone, gomilijo na dnu oblakim „plazovi“ elektro ustvarjajo ogromna napetostem o deločenem nutku sprazni.

Tenu kozmičnemu transkenu „biljardu“ po domače kar bliskanje.

Clovek ža tisícletja občuduje žirafu. Zgodovino piše trdi, da so žirafe okoli leta 2500 pred našim štejetim Egipcjani kupovali žirafe za svoje živalske vrtove. V Evropo je živalske velika prvi pripeljal Julij Cezar. Okrog leta 46 pred n. št. je prva žirafa vkorakala v večno mesto. Rimljani so menili, da bodo nenavdno žiraf koristno uporabili v cirkush ter da bodo v slovitih kolosejih uživali v krvavih bojih med žiraf

Miki Muster Janez Trnovc

Dolgo je trajalo, zbral, da se je mogel, podrobnosti ženine, prišla do njega. Sedeč na veliki kavčukovem, novice iz časa, srečna, da sta našla očeta, oče pa velika junštva.

ZA OČETOM

oče vsaj toliko, si s sinovoma o, vem, kaj sta storila v Amaronu in kavčukovcem, novice iz časa, srečna, da sta našla očeta, oče pa velika junštva.

Dečka sta se pridružila delu pri nabiranju kavčuka, in pokazalo se je, da sta za to opravilo bolj sposobna, kakor odrasli. Hodila sta od kavčukovca do kavčukovca, delala zarezje, podstavljal posede in jih napolnjene praznila. Muni ju je vedno zvesto spremljal in stal tudi na straži pred kačami in drugimi nevarnimi pragozdnimi živalimi.

Tako je bilo življenje Stanka in njegovih dveh sinov vse do maja leta 1945, ko je tudi v amazonske pragozdove prispelo poročilo, da je vojne v Evropi konec in da se tudi Japonci umikajo iz Burne, Vietnamu, Indonezije in od drugod. Medtem pa, ko se je ves svet te novice razveselil, so se je nabiralci kavčuka prestrašili. Potro so stikali glave, kakaj izgubili so zaslužek.

Grid for a crossword puzzle with letters filled in.

meter padca mora skoraj 70 kilogramov težki mladič zvezviti takoj pri rojstvu. Čeprav gre za takega „hrusta“, pa je ravno v tem času najpomembnejši plen levov, leopardov in hijen. Smrtost je pri skotitvi velika: tri četrtine mladih žiraf ne preživi.

BODO OSTALE? Veliko hušji sovražnik žirafe je človek. Njeno meso je zelo okusno, zato je domačini radi love. A ko bi šlo samo za meso, bi „hodečim drevsom“ ne prozilo iztrebljenje, saj tehta odrasla žival toni in pol, kar je vsekakor lepa težota. Žirafe padajo tudi zato, ker jih izročila pripisujejo čarobne moči. Žirafin rep naj bi odlično pospeševal utrjene ljubezenske sposobnosti. Nosijo ga kot amulet. V obliki zapesnitih strojne repe prodajajo tudi turistom.

Za zdaj žirafa še ni hudo ogrožena, a izginjanje širnih svobodnih praprostansev v korist mest in naselij ji slabo obeta.

Bristol Foster, ameriški znanstvenik, je več let raziskoval žirafe v Kenji. Ko je lani objavil svoje izsledke, je povedal zanimivo novost, da ima vsaka žirafa svoj „prstni odtis“. Seveda je to vzorec temnih lis in svetlejših črt, po katerih se posamezna žival natančno loči od druge. Ta svojrstni „zemljevid“ ostane celo življenje nespremenjen.

Cemu služijo lisasti vzorec žirafine dlake, ne vemo dobro. Nekateri trdijo, da gre za varovalno vlogo, kar pa drugi spodbijajo, češ da se tako visoko bitje ne more skriti. Vprašanje je zapletilo še to, da je Foster odkril nekaj popolnoma belih žiraf.

Žirafa ima predvsem dva sovražnika: leva in človeka. Velike mačke napadajo žiraf, kadar se napaja ali liže sol po tleh. To lahko stori le tako, da široko razkrci prednje noge, v takem položaju pa je zelo nemočna. Se najlaži plen je žirafa, ko se skoti. Samica po 15 mesečni brejosti stoji skoči mladiča. Podrugi

Mini, mini, maksi, od spodaj so vse enake.

„GOI“, PODJETJE ZA GRADNJO, PROJEKTIRANJE, INŽENIRING USLUG IN PROIZVODNJO 68250 BREZICE, CERNELČEVA 3a

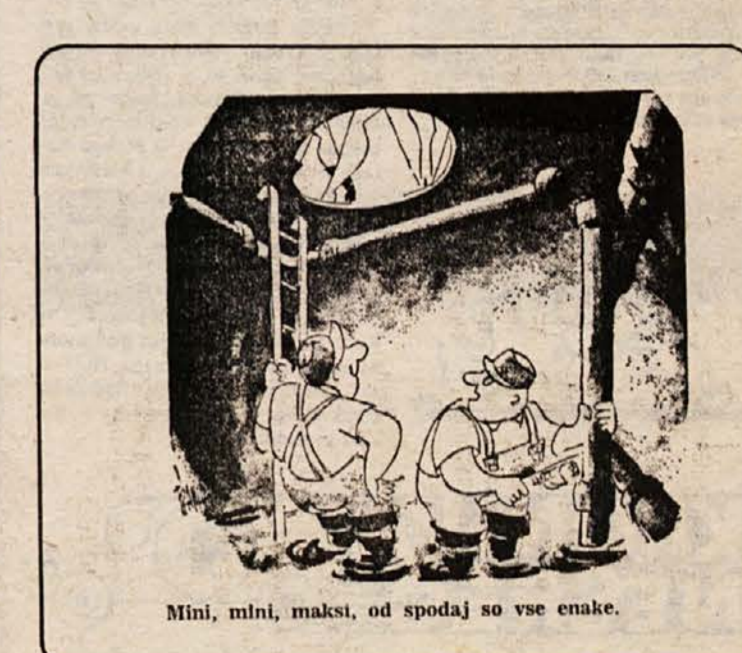
KOMISIJA ZA IZVEDBO NATEČAJA RAZPISUJE NATEČAJ ZA

DIREKTORJA PODJETJA

- Pogoji: - VSS pravne, ekonomske ali gradbeno-arhitektonske smeri, - najmanj 10 let uspešnega dela na vodilnih delovnih mestih, - moralno-politične kvalitete, - reference o dosedanjem delu: strokovne in delovne sposobnosti na razvoju samoupravnih odnosov in uspešnost dosedanjega dela, - izpolnjevanje pogojev iz 511. člena ZZZ.

Prijave pošljite v 15 dneh.

Advertisement for VALVOLINE TECTYL featuring an image of a hand holding a pen, the text 'nižje cene', and a list of products like 'NOVA MODA Novo mesto'.

Dežurni poročajo

„DRAGA“ ŽABAVA – V noči na 31. december so trije Novomeščani pustili na Loki osebni avtomobil, sami pa odšli na zabavo v gostišče. Pa se je njihovo veselje kaj hitro skalilo, ko so ugotovili, da jim je medtem nekdo iz avtomobila ukradel dva računalnika „Digitron“, vredna 3.000 din. Za ljubiteljem matematike še poizvedujejo.

KRATEK ČAS BREZ MOPEDA – Miladin Jančič iz Male Bučne vasi je 2. januarja razočaran ugotovil, da mu je nekdo ukradel moped. Na srečo so miličniki vozilo kmalu našli, dejanja pa je osumljen Rom A. H. iz Smihela, pri katerem so moped tudi odkrili.

RAZBIJAL IN GROZIL Z NOŽEM – 4. januarja zvečer so Črnomajski miličniki pridržali do iztrenitve Ivico Petroviča, začasno stanujočega v Črnomlju, ker je v Skubičevi gostilni razgrajal, razbilja steklenice in grozil z nožem. Za svojo vročekrvnost se bo moral zagovarjati tudi pred sodnikom za prekrške.

ZA ZIMSKO VOŽNJO – Očitno nekateri računajo na hudo zimo in hočejo svoje avtomobile na vsak način dobro preskrbeti za težke preizkušnje. Tako je bilo v noči na 6. januar vlomljeno v tovorni avtomobil novomeških „Gorjancev“, ki ga je Marjan K. parkiral na Mestnih njivah. Neznani vlomilec je iz avtomobila odnesel med drugim tudi snežne verige in dvigalki. Skupaj pa je za 5.000 din škode.

IZLET S TUJIM MOTORJEM – Prvi dan novega leta se je za Mirka Obrča iz Grmovja slabo začel: neznanec mu je izpred gostilne Tomšič v Dobruški vasi odpeljal kolo z motorjem.

OSTAL BREZ PLENA – V nedeljo zvečer je nekdo poskusil vlomiti v kiosk „Dela“ pri hotelu Kandija. Neznane je že odstranilo steklo na okencu, za kaj več pa mu ni ostalo časa, ker so ga občani pregnali. Neznane storilcu so že na sledi.

PRAVOČASEN POSEG – V soboto zvečer je pričelo po vsej Dolenjski rahlo snežiti, sneg se je pričel prijematj ceste, zato so delavci Cestnega podjetja takoj pričeli posipavati. Njihovemu pravočasnemu posredovanju gre zahvala, da je promet tega večera potekal brez zastojev.

KRONIKA NESREČ

PO ZASNEŽENI CESTI V DREVO – Peter Trinko iz Podzemlja je 7. 1. zvečer vozil osebni avtomobil od Novega mesta proti Metliki. Pri Lokvici pa je vozilo na zasneženem vozišču pričelo zanašati, zdrknilo je s ceste in trčilo v drevo. Pri nesreči

MED LOVOM ZADEL PRIJATELJA

Bilo je za lanski božič, ko so lovci LD Trebnje imeli skupen lov v gozdu Bukovje. Med možmi v zelenih uniformah sta bila tudi 72-letni Franc Bizjak iz Male Ševnice in 62-letni Alojz Peskar iz Trebnjega. V trenutku, ko je Bizjak streljal na bežečega zajca, pa je prišlo do nesreče: šibra je namreč zadela v roko Alojza Peskarja, da so mu morali nuditi pomoč v novomeški bolnišnici. Na srečo poškodba ni bila hujša.

Slab začetek

Izzivali nesrečo v novem letu

Prvi dan v novem letu tudi v sevniški občini ni minil brez skrivljene pločevine in odrte kože. Nekaj po 9. uri je v Sevnici pred Glavnim trgom Franc Šibilja z avtom treščil v Mirana Štojsa, ustavil pa se je šele v vogalu Maurerjeve hiše. Voznik in sopotnik sta po vsem tem morala iskati pomoč v celjski bolnišnici. Ob tem času so dobili tudi obvestilo o „ladi“ v rečici Mirni pod Jelovcem. V njej je to jutro po silvestrovanju bolj trdo pristal mornar Lestan iz Kaluderja pri Sentjanžu.

V noči na 2. januar se je tragično končala komaj 21-letna življenjska pot Jožeta Kranjca iz Sentjanža. Med oranjem v Štajngrobu se je opil. Med potjo na dom je padel z voza, potem pa še doma, ko je spravljal konje v hlev. Tokrat je obležal na tleh nezavesten. Iz hleva so ga po telnili na plan in pustili ležati. Šele v mraku so ga spravili v listnico, kjer je prebil vso noč. Zjutraj ga ni bilo mogoče več zbuditi. Tega niso mogli nato storiti niti v bolnici, kjer so ugotovili, da bi fant prav lahko prestal poškodbe brez posledic, če bi mu kdo pravočasno nudil zdravniško pomoč.

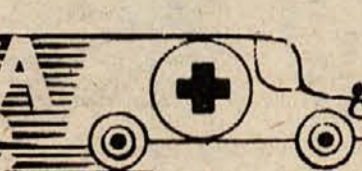
NOVO LETO V VOGALU – Takle je bil Šibiljin avto, ko je prvega januarja pristal v hišnem vogalu na Glavnem trgu v Sevnici.

MRTVEGA NAŠLI NA STOPNICAH

V Kočevju pri Črnomlju so v soboto zjutraj našli na stopnicah pred stanovanjem nezavestnega 64-letnega Jožeta Jagra. Takoj so ga odpeljali v bolnišnico, kjer so ga zaradi poškodbe na glavi operirali. Toda pomoč je bila prepozna, Jager je že naslednje jutro podlegel poškodbam. Kot je pokazala raziskava, je Jager že v petek zvečer padel po stopnicah in tam v nezavesti prebil vso noč.

NEPREVIDNO ZAVIJALA V LEVO

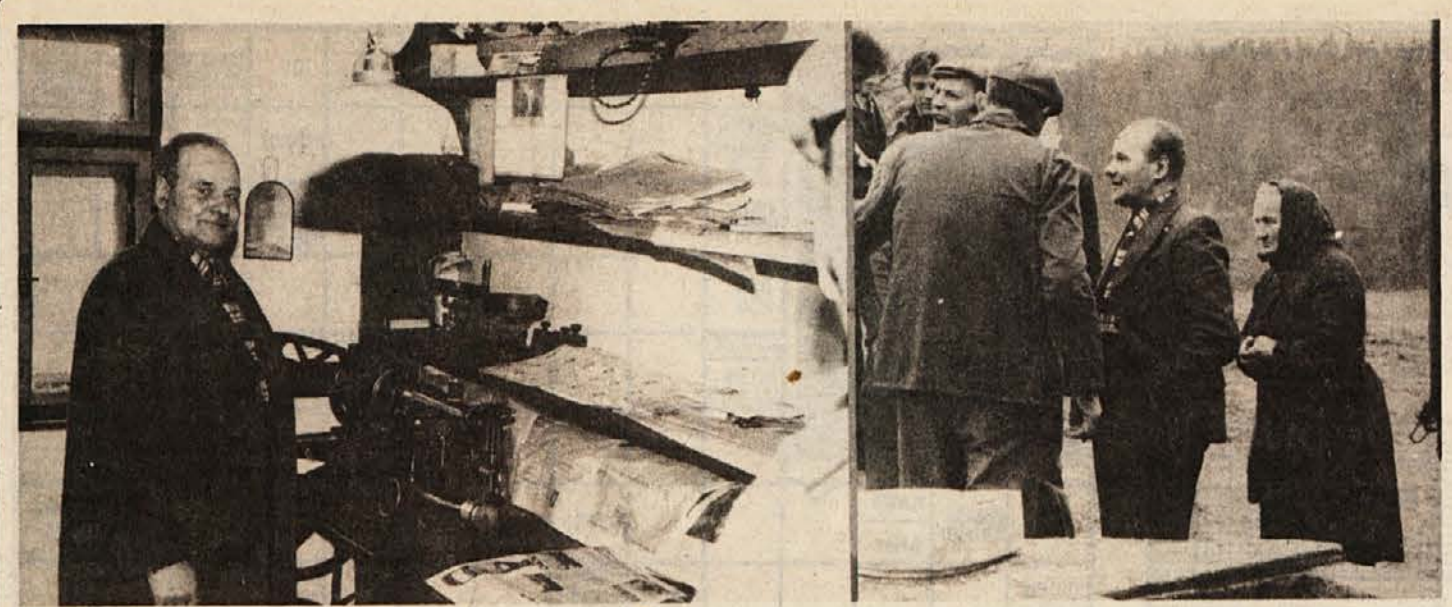
Prejšnji četrtek okoli desete ure se je v Vrbini zgodila prometna nesreča, pri kateri so se štirje hujše poškodovali, materialne škode pa je 60.000 din. Voznica osebnega avtomobila Marta Plankar iz Malega Kamna je tega dne peljala iz hladilnice v Vrbini do gradbišča nuklearne elektrarne Krško. Pred križiščem ni ustavila vozila, čeprav je nameravala zavijati levo; prav v tem trenutku pa je nasproti pripeljal z osebnim avtomobilom Dobrovoj Radojčič iz Krškega. Slednji navzlic poskusom ni mogel preprečiti trčenja. Hujše so se poškodovali voznik Radojčič, Plankarjeva in oba sopotnika v njenem avtomobilu.

sta se poškodovala Trinko in njegova žena Breda, materialne škode pa je za 10.000 din. V avtomobilu so bili tudi varnostni pasovi, vendar jih voznik in sopotnica nista uporabljala.

TRČIL V TOVORNJAK – V nedeljo proti večeru je Lazar Vukanović iz Zrenjanina vozil tovornjak od Zagreba proti Ljubljani, pri Odrgi pa je zaradi okvare vozilo ustavil. Takrat je za njim pripeljal z osebnim avtomobilom Jože Jurečič s sopotnikom Marjanom (oba sta iz Hrastja pri Cerkljah). Jurečič je s svojim vozilom zadell zadnji del tovornjaka, pri nesreči pa sta s sopotnikom dobila lažje poškodbe. Gmotne škode je za 27.000 din.

S KOLESOM NA MAGISTRALNI CESTI – 2. januarja se je na magistralni cesti Ljubljana-Zagreb pri Obrežju zgodila hujša prometna nesreča. Zagrebčan Zoran Krilov je vozil osebni avtomobil mimo Cateža, ko mu je pri Obrežju nenadoma prečkal cesto Božo Vaša iz Zagreba. Navzlic vsem poskusom Krilov ni mogel preprečiti nesreče. Zadel je kolezarja, ga zbil po cestišču, tako da je Vaša dobil hude poškodbe in so ga odpeljali v zagrebško bolnišnico.

POSLEJ BO NJEJOV SVET DRUGAČEN – Samote je konec. Le še spominski posnetek sobe, v kateri je Janez Rus preživel vseh teh 32 let. Na policah so časopisi, poleg sestre in okna edina vez s svetom (slika levo). Zanj in za Mico (skrajno desno) se bo poslej pričelo drugačno življenje. Že to, da sta po 32 letih lahko ponovno glasno spregovorila, je veliko. Kako veliko, vesta le sama. (Foto: Janez Pavlin)

Tri desetletja sam sebi ječar

Dan pred 64. rojstnim dnevom in po natanko 32 letih in šestih mesecih domačega zapora je Janez Rus znova stopil med ljudi. Nevsakdanja, žalostna in kruta je njegova zgodba. Strah in negotovost, debele kaplje solza pa nekaj kruha in krompirja, takšen je bil Janezov vsakdan. Cela tri desetletja in še nekaj čez je preživel v majhni izbiči z dvema čevljarstima strojema, mizo in posteljo, v s slamo kriti hiši, ki stoji na hribu vrh Žalne, majhne vasi v najsevernejšem delu Dolenjske, dobrih šest kilometrov od Grosupljeja.

Jurjev Janez, kot mu pravijo domačini, je bil pred vojno vesel in živahen mladenič. Toda nastopili so drugačni časi. Po razpadu Italije sta z bratom Jožetom odšla v partizane, v Cankarjevo brigado. Že po dobrih štirih mesecih pa je pri Trebnjem padel v nemško zasedo, odpeljali so ga v Ljubljano, kjer je kot pravi, moral med domobrance. Pa se je kmalu vrnil domov in – bilo je to konec leta 1944 – padel s kolesom; počila mu je lobanja, tako da so ga odpeljali na zdravljenje v ljubljansko bolnišnico. Približno tri mesece je bil tam, potem se je vrnil domov in dobil poziv, da se mora ponovno javiti k domobrancem.

ČAKAL JE BRATA, KI JE PADEL MED VOJNO

„Tega pa nisem hotel,“ pravi Janez, „in raje sem se skrilit. Sklenil sem počakati, da se od partizanov vrne brat. Pa tudi bal sem se.“

Bal se je in čakal. Čakal na brata, ki pa je že leto pred koncem vojne padel kot borec Cankarjevega bataljona na Javorovici. Janez je to zvedel šele sedaj, natančneje: prejšnjo sredo zvečer, ko je skupaj z miličniki, ki so ga našli skritega v senju pod streho, korakal prvič po dobrih 32 letih v dolino. Kdo ga je „izdal“, ni znano, vaščani vedo povedati le, da so se večkrat širile govorice, da Janez Rus še živi, hkrati pa so se po vasi večkrat spraševali, čemu njegova sestra, 75-letna Micka, kupuje toliko kruha pa britvice in cigarete. Tudi to se je ljudem zdelo čudno, da je Micka po nakupe največkrat hodila kar v Grosuplje in ne v vaško trgovino. Janezovega strahu in negotovosti je konec, toda zgodba, ki sta jo pisala s sestro Micko celih 32 let, ne bo nikoli pozabljena.

DVANAJST LET NISTA POSKUSILA MESA

Strma in ozka je stezica iz Žalne do Jurjeve hiše. Skorajda preozka za vse tiste, ki so Janezu hoteli stisniti roko pred vojnimi prijatelji; bilo je tudi radovednežev. Nekaj jih je bilo celo s paketi. Ta je nesel Janezu hlače, drugi

plašč ali ponošeno obleko. Ljudje so želeli pomagati; razumeli so revščino, v kateri sta živel s sestro. 75-letna Micka ne skriva svojih let. Obraz je porisan s številnimi gubami, roka je hrapava, a oči ponosne. Navzlic utrujenosti, kajti številna vprašanja so kar deževala. Za hip se izmuznila redovednežem, stopila za hišo in tam s solzami v očeh razkrila bedo, v kateri sta živel z bratom vsa ta leta.

„V družini smo bili trije otroci. Oče je umrl že pred vojno, brat pred osvoboditvijo, od materine smrti pa je preteklo že 11 let. V grob je odnesla skrivnost, da Janez še živi. Tako sva ostala sama. Preživljala sva se, kakor sva pač vedela in znala. Denarja je bilo malo, le tistih 50 jurjev kmečke pokojnine na mesec, pa še od te sem morala na vsake tri mesece plačevati po 80 tisočakov za socialno zavarovanje. Tako nama je za 90 dni ostajalo 70 tisoč starih dinarjev ali dobrih 7 din na dan. Dovolj komajda za kruh. Sicer pa mesa nisva pokusila še celih dvanajst let; edina hrana nama je bil krompir pa nekaj mleka.“

Micka pove, da je večkrat prosila na občini za kakšno podporo, a so ji odgovarjali, da ima zase pokojnino čisto dovolj, saj ima tudi nekaj zemlje in kravo.

Damjan Drobnič

zvedel. Bal sem se in se zato tudi skrival. Spočetka sem ponoči še kdaj zašel v gozd, potem pa nič več. Živel in spal sem v majhni sobici, če pa je kdo prišel, sem skozi zadnja vrata pobegnil pod streho in se tam zakopal v seno. Strašno je bilo to življenje. Da mi ne bi udje od sedenja in lžanja zaspali ali celo odmrli, sem nemalekkrat po cele noči hodil po hiši in telovadil. Najhuje je bilo takrat, ko je umirala mati. Umirajoča mi je ležala v naročju, bile so ji zadnje ure, pa sem jo moral pustiti in se skriti.“

Janezu je zadrhtel glas. Prvič po 32 letih je pripovedoval svojo zgodbo. Bil je tudi malce zmeden, kajti ljudi po toliko letih samote ni vajen. Na sebi je še vedno imel hlače in srajco izpred vojne, edino oblačilo v vseh teh letih. „Bal sem se miličnikov, sedaj pa vidim, da so to čudoviti ljudje. Le zakaj ni do vsega tega prišlo že prej!“

Na mestu je Janezovo vprašanje. Le nekaj metrov od domačije je namreč sosedova hiša. V njej živi Zupančičeva Micka in njen sin Jože z družino. Slednji še danes ne more verjeti, da je vse to res.

„Le kako, da nismo nič opazili? Pa otroci, ki se venomer podijo tod okrog in pretaknejo sleherni luknjo! Že res, da je Micka stalno, pa četudi je le za

Jože Novljan

pomagat. Letos je zličkala skoraj vso koruzo. Tudi Avgust Čukajne in Stane Prijatelj, oba sta Janeza prej dobro poznala, sta samo zmajevala z glavama.

„Vedeli smo za revščino tukaj, vedeli, da Micka tudi sama popravlja streho, ne moremo pa verjeti, da je vsa ta leta ob njej živel še Janez. Bil sem tudi zraven na Javorovici, ko je padel Janezov brat Jože,“ je povedal Čukajne. „Kdaj bi mu že lahko sporočil to žalostno novice! Le zakaj nismo verjeli Drobničevemu Damjanu, logarju, ki je večkrat trdil, da je Janeza videl doma? Pa smo mislili, da je pijan.“

Damjan Drobnič se ni zmotil. Takole je kasneje v vaški gostilni opisal ta dogodek:

„Bilo je že pred enajstimi leti, ko sem obiskal Micko. Verjetno se me nista nadejala. Stopil sem čez prag in levo skozi odprta vrata zagledal Janeza. Hitro je skočil za vrata, Micka pa me je potegnila v drug prostor. Le to sem mu rekel: „Janez, pridi ven, saj ti nihče nič noče.“ Pa je že zginit. Ko sem potem ljudem v vasi govoril o tem dogodku, so se mi smejala in trdili, da sem pijan. Toda pokazalo se je, da sem imel prav. Tudi Janez se je sedaj, ko sva se srečala, spomnil tega dogodka in tudi besed, ki sem mu jih rekel.“

Drobnič je že takrat, pred leti,

Avgust Čukajne

Toda Micka je mleko nosila v dolino, da je prislužila še kak dinar, zraven tega je po vasi tudi pomagala pri delih. Spominja se, da sta se pred časom posušili dve smreki, les je prodala in denar spravila za „prijoljške“. To so bile cigarete in časopisi, ki ga je kupovala Janezu.

NIHČE NI VERJEL DROBNIČU

Nič manj začuden ni bil Janezov predvojni prijatelj Jože Novljan. Še toliko bolj, ker je bil on tisti, ki je bil največkrat v hiši. Micki je namreč hodil pomagat, ji sekal drva, kosil, delal tudi na njivi, včasih celo kaj popravil v hiši.

„Še danes mi ne gre v glavo, da je vse to res. Še bolj sem bil presenečen, ko me je Janez takoj spoznal, enako tudi moje otroke. No, sedaj razumem. Iz zastrtega okna nas je opazoval, mene, kako delam, otroke pri igri, mi pa ga seveda nisimo videli. Nikoli poprej nisem opazil vedno zaklenjenih vrat Janezove sobe, nikoli opazil česa sumljivega, pa čeprav se je v vasi včasih govorilo, da je Janez še živ, da je doma. Cel tako daleč je že bilo, da so ljudje govorili, da bo Micka meni zapisala vse posestvo, saj sem se z njo najbolj razumel. Tudi ona je prišla k nam večkrat

ljudem hotel pokazati, da ima prav. Odšel je celo do župnika, da mu je pokazal knjigo vseh, ki so padli v vojni, pa pri Rusovem imenu ni bilo križca. Imeli so ga pač za pogrešanega. Čudno, zares čudno, da že takrat ni nihče ob vseh teh govoricah podrobneje pogledal v Jurjevo hišo.

BO ZMOGEL NOVO ŽIVLJENJE?

Zapora v lastni hiši je po 32 letih in šestih mesecih konec. Nerodno ostrizen lasje pa čeljusti brez zob, nabrekli trebuh in zmedena govorica dajo vedeti, da je Janez preživel nekaj strašnega. Nekaj, čemur tudi papir ni kos. Sedaj ga čaka drugačno življenje. Ga bo zmogel? Rad bi šel od hiše do hiše, se pogovarjal, rad bi zvedel vse, kar se je dogajalo v teh letih. Rad bi stopil tudi v vaško gostilno, poskusil, kakšno je dolenjsko vino. Alkohola namreč ni pil že od konca vojne. Njegova največja želja pa je, da bi bil zdrav, da bi zdaj, po 32 letih prostovoljne ječe, zaživel kot drugi ljudje.

BOJAN BUDJA

MATI MU JE UMIRALA V NAROČJU

„Že res, da sem bral časopise, toda za amnestijo nisem nikjer

Trikratni predsednik

„Ob koncu štiriletnega mandata je težko reči, ali so delegacije, ki sem jih vodil, delale slabo ali dobro,“ je rekel Boris Galič iz organizacije združenega dela „Gorjanci“, predsednik delegacije združenega dela „Gorjanci“, predsednik zbora združenega dela pri novomeški občinski skupščini in predsednik delegacije za zbor združenega dela republiške skupščine. „Vsekakor pa bom svojemu nasledniku lahko razkril marsikatero pomankljivost naših delegacij. V štirih letih sem namreč dober spoznal rane delegatske sisteme.“

Boris Galič je bil v minulem mandatu (potekel mu

bo čez dva meseca) zagotovo med najresnejšimi delegati v občini, če ne celo v regiji. Pa ne samo, kar se tiče vodenja in obiskovanja sej. Razen sestankov v svoji organizaciji združenega dela je od 57 sej za republiško skupščino manjkal samo sedemkrat. Zato, ker je moral na važnejše sestanke, in če bi prišel še vse seje občinske in republiške skupščine, je neprekinjeno zasedal skoraj dvestoštirideset ur. In ravno zato je luč v njegovi sobi velikokrat gorela dolgo v noč. Za predsednika se najbrž ne bi spodobilo, da na sestanku ne bi vedel, za kaj gre.
„V minulih štirih letih sem natanko spoznal, da je

čas zlato. Ugotovil pa sem tudi,“ je z nasmehom dejal trikratni predsednik, „da je bil čas, ki bi ga morali nekateri delegati posvetiti zupanemu delu, zanje več kot zlato. Ne razumem ljudi pa tudi ne organizacij združenega dela, ki so dopuščale, da so nekateri delegati prišli na delegacijo ali skupščino samo dvakrat ali celo enkrat. Predvsem delegati v republiško skupščino iz nekaterih večjih delovnih organizacij. Zavoljo tega moramo delegatstvu kot instrumentu delovnih ljudi poslej, čeravno je za nami že precej izkušenj in prizadevanj, posvetiti še več časa. Omogočiti bi morali, po mojem, nekakšno sporazumevanje med temeljnimi samoupravnimi organizacijami in skupnostmi, med njihovimi delegacijami, in sicer še pred zasedanjem raznih skupščin, pa tudi samoupravnih interesnih skupnosti. Bržkone bi se tudi tako znebili vrste težav, ki spremljajo razvoj našega delegatskega sistema. Posamezne delegacije bi dejansko spoznale stališča, ideje in interese drugih in usklajevale med seboj svoje interese...“

Galič med drugim meni, da bi se morale temeljne organizacije združenega dela intenzivneje vključiti v preverjanje, pa tudi vrednotenje delegatske prakse. Nemalo sestankov delegacij je med delovnim časom. Razumljivo je, da delegati zapustijo tovarne, na sestanke jih pa ni. Kako je potemtakem s povratnim obveščanjem lahko mislim.

„Vsak proces odločanja je lahko brez dobre informacije kaj nedemokratičen in formalističen,“ trdi Galič, „zato postaja (dobro) obveščanje delegatske baze temeljno vprašanje za večjo učinkovitost delegatskega sistema.“
J. PEZELJ

V dveh letih 6 primerov

Častno razsodišče občinske konference ZK v Novem mestu je obravnavalo 3 pritožbe in 3 vloge glede obnašanja

Dvanajstčlansko častno razsodišče je delovalo v dveh senatih in je v letih 1976 in 1977 obravnavalo vsega 6 primerov, od tega tri pritožbe zoper sklep o izključitvi iz ZK in 3 vloge, ki so se nanašale na ravnanje in obnašanje posameznih komunistov.

V skladu s statutom in poslovnikom ter svojimi pristojnostmi je častno razsodišče v dveh primerih sklep o izključitvi znižalo v zadnji opomin. Ostali trije primeri pa so doživeli naslednjo pot: eden se je končal s poravnavo med sprtimi člani; v drugem so izrekli partijsko kritiko članom ZK na vseh odgovor-

nih mestih v delovni organizaciji, v tretjem primeru pa je razčiščevanje tako daleč, da oblikujejo sklepni dokument.

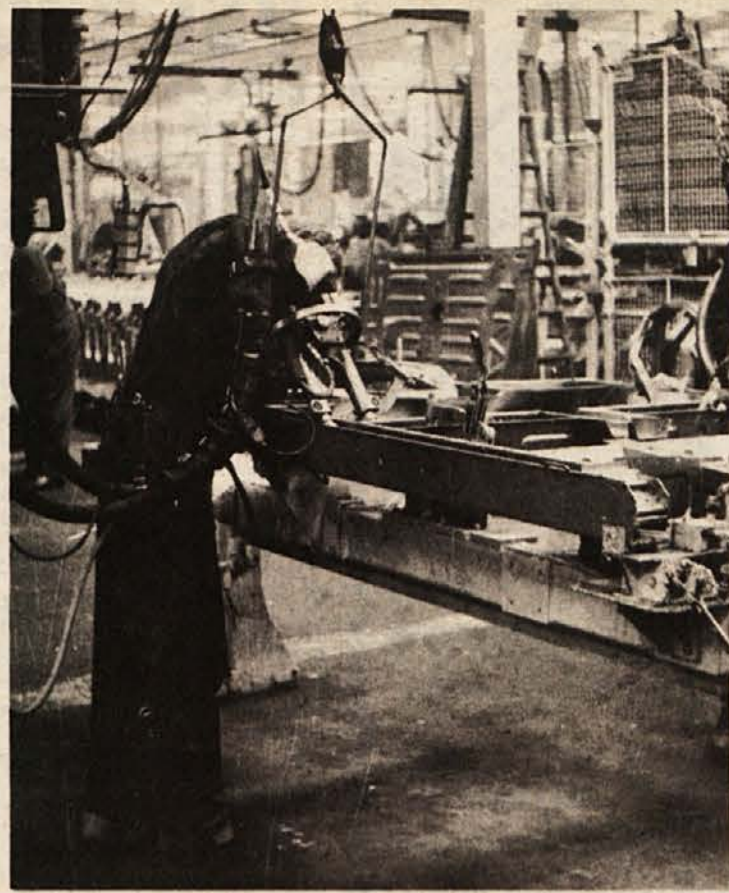
Razen tega je častno razsodišče prejelo v reševanje še 10 vlog in zahtevkov občanov, članov ZK in organov Zveze komunistov. Slo je predvsem za težave, ki so jih imeli posamezni organi pri nadzoru na politične funkcije, za premoženjsko-pravne zadeve članstva, zlorabe službenega položaja in drugo. Za vsak posamezni primer je častno razsodišče imenovalo komisijo, ki je gradivo temeljito proučila in predlagala ustrezno rešitev.

PRIZNANJA OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA LETO 1978

- Priznanja so namenjena posameznikom in organizacijam za njihovo delo in prispevek k dosežkom trajnega pomena na področju
- razvoja naše samoupravne socialistične družbe
- krepitev SZDL kot fronte vseh delovnih ljudi in občanov ter njihovih organiziranih socialističnih sil
- neposrednega uveljavljanja delovnih ljudi in občanov kot subjektov odločanja na vseh področjih in v vseh sredinah družbenega življenja.
- Predloge lahko podajo družbenopolitične organizacije, samoupravne skupnosti in posamezniki.
- Predloge z obrazložitvijo in utemeljitvijo naj predlagatelji posredujejo žiriji tiste krajevné konference SZDL, kjer ima predlagani dobitnik priznanja sedež oz. stalno prebivališče, najkasneje do 28. 2. 1978.

Novo mesto, 29. dec. 1977

Žirije za podeljevanje priznanj KK SZDL z območja mesta Novo mesto

V OSPREDJE SKRBJ ZA ČLOVEKA – IMV tudi letos začenja z uresničevanjem novega obsežnega investicijskega programa, ob tem pa družbenopolitične organizacije v kolektivu vse bolj obračajo svojo pozornost k skrbi za delovnega človeka. Poudarjajo pa: prednost imajo proizvodne naloge, kajti če ne bo dovolj dohodka, tudi ne bo stanovanj in vsega drugega. (Foto: Bačer)

Kritično z dobrim namenom

Vrste ZK v Tovarni avtomobilov IMV morajo biti številnejše – Letos bolj zavzeto pri reševanju stanovanjskih vprašanj in več dela z delegati

Decembarska razširjena letna konferenca osnovne organizacije Zveze komunistov v TOZD IMV Novo mesto je ocenjevala poslovne uspehe ter delo komunistov in družbenopolitičnih organizacij. Brez olepšav so pokazali na slabe točke in jih sklenili odpraviti.

Ta osnovna organizacija ZK s 96 člani je sicer ena najmočnejših v novomeški občini, vseeno pa menijo, da 26 novosprejetih članov v zadnjem času ni dovolj in da bi morala kadrovska komisija bolj zavzeto delovati.

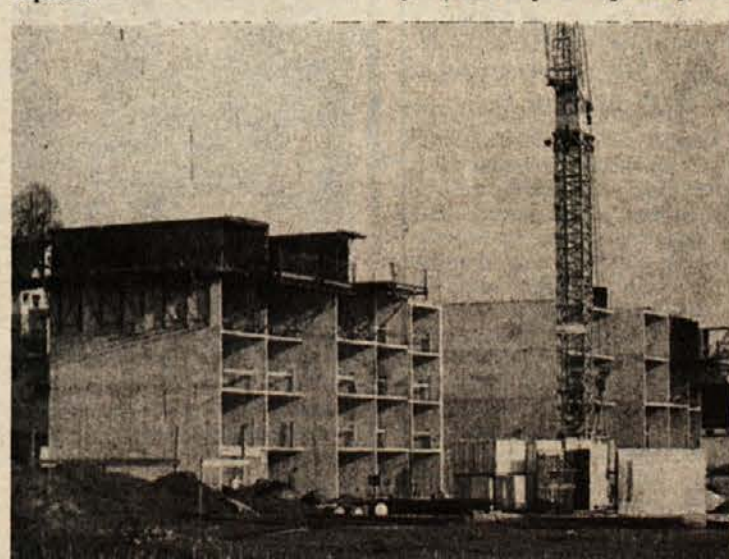
V preteklem mandatu obdobju je bilo kar 21 sestankov

KOLIKO JE IZJEM?

Akcijo za enotno obdaruje dedka Mrza so podprli vsi kolektivi, zanjo so se izrekli komunisti. Rekli smo, da izjem ne sme biti, pa so vendarle bile. Ponekod so še vedno, čeprav malce na skrivaj, organizirali svojega dedka Mrza. Za otroke zaposlenih v nekaterih kolektivih, kjer bi morali razumeti geslo, naj pri otrocih ne bo razlik, so še posebej kupovali pakete, kot da bi jih bili tako potrebni! Eh tak primer je bil na novomeški gimnaziji, če pa še kje, bo potrebno ugotoviti. Dolžni bi bili obvestiti javnost, kje in zakaj je prišlo do kršenja sprejetih stališč.

HVALEŽNI ZA POZORNOST

Upokojeanci trgovskega podjetja „Dolenjka“ v Novem mestu so bili ob nedavni jubilejni proslavi kolektiva lepo sprejeti in deležni vse pozornosti in novoletne obdaritve. Upokojeanci „Dolenjke“, ki še vedno z zanimanjem spremljajo razvoj in rast kolektiva, so hvaležni in želijo svoji delovni organizaciji še veliko uspehov.

V STRAŽI GRADIJO BLOK – Po dveletnih zapletljajih se Stržanom le izpolnjuje želja – gradijo blok. Večino stanovanj je kupil Novoles, 6 pa je tudi grajenih iz solidarnostnih sredstev. (Foto: R. Bačer)

Zelena luč za Bršljin

Namesto zasebnih vrstnih hiš bodo v Bršljnu gradili vrtec in bloke s 54 stanovanji – Sprememba je potrjena

V bršljinem predelu naselja Novoteks in šole je bil prostor po zazidalnem načrtu določen za gradnjo enodružinskih vrstnih hiš. Predel ima vrsto ugodnosti, ki se kažejo razen v lepi prirodni legi tudi v komunalni opremljenosti in že zgrajeni šoli.

Dejstvo pa je, da je v Bršljnu (in v Novem mestu sploh) hudo pomanjkanje lokacij za družbe-

no usmerjeno gradnjo, zato so predlagali spremembo zazidalnega načrta, ki predvideva namesto zasebnih hiš nov vrtec in pa vrsto blokov. Ta predlog so obravnavali v krajevni skupnosti v Bršljnu, bil pa je tudi javno razgrnjen na dveh krajih.

Bršljinčani niso imeli pripombe k spremembam, zahtevali pa so, da se odprti kanalizacijski izliv v Bršljinški potok zapre zaradi hudega smrada in nevarnosti za okužbe. Po stari navadi pa ob javni razgrnitvi spremembe zazidalnega načrta ni bilo nobenih pripomb.

Možno je, da se bodo kritiki pojavili zdaj, ko se bodo začela dela. Bršljin bo pridobil otroško varstveno ustanovo za 160 otrok, namesto 15 vrstnih hiš pa bo zrastle 27 trisobnih, 18 dvosobnih in 9 štirisobnih stanovanj ter 27 garaž.

INTERES SAMO ZA CENTER?

Novomeški trgovci že vsaj dve leti zatrjujejo, da bi radi gradili trgovine in da v mestu zanje ni ustreznih lokacij. Na nedavni seji zbora združenega dela novomeške občinske skupščine pa smo slišali tudi izjavo: „Za trgovino je na voljo lokacija v naselju Pod Trško goro. Zanj med trgovci ni interesa. Niti kiosk ne stoji, pa je tam več sto družin, ki morajo po vsako malenkost v mesto...“

Medtem ko nekateri delegati sodijo, da je zadnje čase gradivo, ki ga dobivajo iz skupščine občutno boljše, krajše in razumljivejše, pa glede tega še nismo naredili dovolj. O tem je na zadnji seji družbenopolitičnega zbora spregovorila delegatka prof. Ema Muser:

Ne razumemo se ...

„V gradivu za to skupščino je jezik še premalo razumljiv. Imam občutek, da ob neštetihih pripombah taki spodsrljaji ne nastajajo slučajno. Morda bi bil kdo rad videti bolj pameten, kot je v resnici, ali pa se delegati s tem zavajajo. Ob nerazumljivem gradivu se namreč marsikaj lahko skrije. Če hočemo, da bo vsak razumel to, o čemer odloča in glasuje, potem je potrebna vsem razumljiva razlaga.“

Pritrdil ji je tudi Avgust Avbar, predsednik izvršnega sveta, ko je med drugim dejal: „Če bo šlo tako dalje, se bomo znali pogovarjati samo v prenesenem smislu. Povedati pa moram, da prenašanje nekaterih izrazov ne gre iz baze navzgor, temveč je pot obratna...“

ŽUŽEMBERK BREZ KINA

Z žužemberškim kinom je bilo več stroškov kot dohodkov, zato so ga sklenili ukiniti. Predstave so bile slabo obiskovane, dotacij pa kino sekcija ni prejela. Tudi dvorana že dolgo ne ustreza, saj je na hiši nujno obnoviti streho in električno napeljavbo. Z ukinitvijo kino dvorane se krajani ne strinjajo v celoti. Gre namreč za prostor, v katerem so se zvrstile kulturne in druge prireditve, zbori občanov in najrazličnejši drugi shodi. Prepričani so, da stavba brez temeljite obnove sicer ne bo dolgo vzdržala.

M. S.

Novomeška kronika

ZMANJKALO RAZGLEDNIC – Novomeščani bi se počutili kot tuji v drugem mestu, če pred prazniki ne bi česa zmanjkalo. Tokrat so bile na vrsti voščilnice. V nekaterih trafikah je kar na vratih visel listek: „Razglednic ni več.“ Tako marsikdo ni mogel odgovoriti na noveletne voščilnice ali pa ni lahko znanca poslal kartico z osladnim ljubezanskim motivom...

UMAZANJO ODVAŽAJO – Komunalci so začeli temeljito čistiti zarasle mestne predele, kot na primer breg proti Marofu pri postaji, predel pod Koštialovo cesto itd. Grmovje sekajo in zagajo, iz njega pa vlačijo na dan vsakovrstno umazanijo. Več kamionov skritih odpadkov so že odpeljali na smetišče. Da njihovo delo ne bi bilo zaman, bi morali občani spremeniti svoje navade.

SMUČARJI OBUPUJEJO – Tudi letos imajo novomeški smučarji malo možnosti za smuko v bližnjih predelih. Zaradi tega je čedalje manj vnetih za šport v beli opojnosti. Gorenjska smučišča so tako polna, da navadno Dolenjec samo enkrat poskusi, pa ima čakanja dovolj. Mladina se nada, da bodo vsaj do šolskih počitnic zasežene Crmošnjice, sicer bodo številne smuči in sani, ki jih je nosil dedek Mrza, ostale nedotaknjene.

DVA JANEZA IMAMO – Minuli teden sta v novomeški porodnišnici rodila Anica Klemenc iz Ulice Danila Bučarja 3 – Janeza in Ivanka Rodič z Muzijske 11 – prav tako Janeza,

PONOVOLETNA TRZNICA je bila v ponedeljek, 9. januarja, bolj siromašna. Stalne stojnice so bile sicer dobro zalozene s sadjem in zelenjavo, ponudbe od domačih kmetov pa je bilo kaj malo. Naprodaj so imele le jajca po 2,5 din, hren, smetano v skodelicah po 20 din in nekaj motvilca in regrata po 5 dinarjev mero. Ostale cene: ananas 22,20 din, jabolka 10,10 din, karfijola 17,30 do 25 din, pomaranče 13,40 din, čebula 8,50 din, grozdje 16,80 do 20 din, radič 30 din in solata 14,60 din.

Ena gospa je rekla, da ji, kadar hoče kupiti pisarniški material v Mladinski knjigi na Glavnem trgu, običajno dogovorijo: „Nimamo... Šmo naročili...“ Je v tisku... Tega še nikdar nismo imeli... Druga je na to pripomnila, da pa so zato založeni s kitajskim porcelanom, urami, predpasniki, obeski in revijami. Tudi Playboya imajo...

Vsi bodo prišli na vrsto

Za komuniste se obetajo številne izobraževalne oblike — Okrepitev ZK z znanjem

Za minulo štiriletno obdobje v Zvezi komunistov krške občine je bilo značilno hitro naraščanje članstva in ustanavljanje novih osnovnih organizacij. Organizacijo so pomnožili na predvidenih tisoč članov in so to število celo presegli.

Zdaj čaka organizacijo še odgovornejša naloga, da spremeni številčno moč v res kakovostno ustvarjalno celoto, v kateri bo dejaven sleherni član. Tako naj bi se v vseh okoljih, kjer delujejo osnovne organizacije, stvari hitreje izboljševale in izginjale ovire, zaradi katerih se samoupravljanje zatika.

Da doslej ni bilo tako, je najbolj zgovorno pokazala anketa o dejavnosti članstva, ki sicer ni najnovjšega datuma, vendar se aktivnost ni bistveno izboljšala. Odgovori v anketi so opozorili predvsem na nedelavnost mlajših novospregletih članov, kar je med drugim tudi posledica pre-

majhnega družbenopolitičnega znanja.

Sodeč po programu, ki ga je sprejela konferenca ZK v novem sestavu, lahko povzamemo, da si bodo prizadevali take tokove zaustaviti s pomočjo komisij in vodstev osnovnih organizacij, ki jih čakajo številne odgovorne naloge. Med njimi zasluži pozornost zlasti program komisije za idejnopolitično izobraževanje in usposab-

ljanje članstva. Ta komisija je že v preteklem obdobju opravila precejšnje delo, poslej pa naj bi izobraževanje postalo še bolj množično. Za nastopajoče obdobje si je naložila zahteven program, četudi bo poslej nudil pri izobraževanju komunistov v posavskih občinah izdatno pomoč regionalni študijski center s sedežem v Brežicah. Vodi ga dosedanji sekretar komiteja občinske konference v Brežicah Miha Haler, ustanovljen pa je bil 1. januarja 1978.

ZBORI GREDO H KRAJU

Občni zbori osnovnih organizacij Zveze sindikatov v krški občini so se začeli z novim letom in bodo trajali do 15. februarja. Letos se v kolektivih zavzeto posvečajo kadrovskim pripravam, saj je prav od sposobnih ljudi odvisno, kakšen ugled in uspeh bo imela sindikalna organizacija v kolektivu in občini. Minulo leto je bilo leto trdih preizkušenj, leto, ko so bila potrebna dejanja za dosledno uresničevanje zakona o združenem delu.

OBISK DEDKA MRAZA

Otroke iz Krškega je dedek Mrz razveselil zadnji petek v lanskem letu. V novem Delavskem domu je obdaril vse, ki so ga pričakali, otroke pa je še posebno navdušil program, ki so ga izvedli dekovi spremljevalci: gardisti, Sneguljčica s palčki, dimnikarji ter opice, medvedi, zajčki in druge živali. Po programu so si vsi prisotni ogledali še trinajst risank o Popaju, učenca so nato odšli v razrede, kjer so nadaljevali praznovanje s kulturnimi programi in s plesom.

ROMAN VOGRINC
nov. koržek
OŠ Jurij Dalmatin
Krško

KDO JIH BO ZASEDEL?

Več kot 160 novih delovnih mest so imeli „s seboj“ tisti, ki so v zadnjih dneh minulega leta v Krškem ponovno pripravili novoletno srečanje z občani, začasno zaposlenimi na tujem. Ker pa sta na sestank prišla samo dva, je vprašanje, kako naj bi o njih izvedeli tisti, ki vendarle resno razmišljajo o skorajšnjem povratku domov. Tem naj zapišemo, da so jim najbolj na široko odprta vrata krške „Kovinarske“. Tamkaj bi potrebovali še okoli 50 ključavničarjev in 30 varilcev, v tovarni celuloze in papirja bi takoj zaposlili 4 strgarje in prav toliko ključavničarjev, v senovskem rudniku po enega obratnega električarja in rudniškega nadzornika itd. Veliko novih mest so obetali tudi ženskam. Krška TOZD Imperial bi v tem letu potrebovala 30 nekvalificiranih in polkvalificiranih delavk, v TOZD sevniške „Lisce“ na Senovem pa ima možnost za priučitev v konfekcionarko 40 žena.

VEČINA UJELA ROK

Komisija, ki v krški občini spremlja izvajanje zakona o združenem delu, je ugotovila, da je večina delovnih skupnosti, OZD, tozdvov in samoupravnih interesnih skupnosti pravočasno sprejela samoupravne akte, vendar pa bo te predpise treba vsebinsko še dopoljevati. Zadoljivo je ocenila prizadevanja po tem, da ti akti ne bi bili samo formalno usklajeni z zakonom, ampak da so jim dali že tudi novo vsebino, novo opredelitev medsebojnih odnosov.

ODLIKOVANJA IN PRIZNANJA

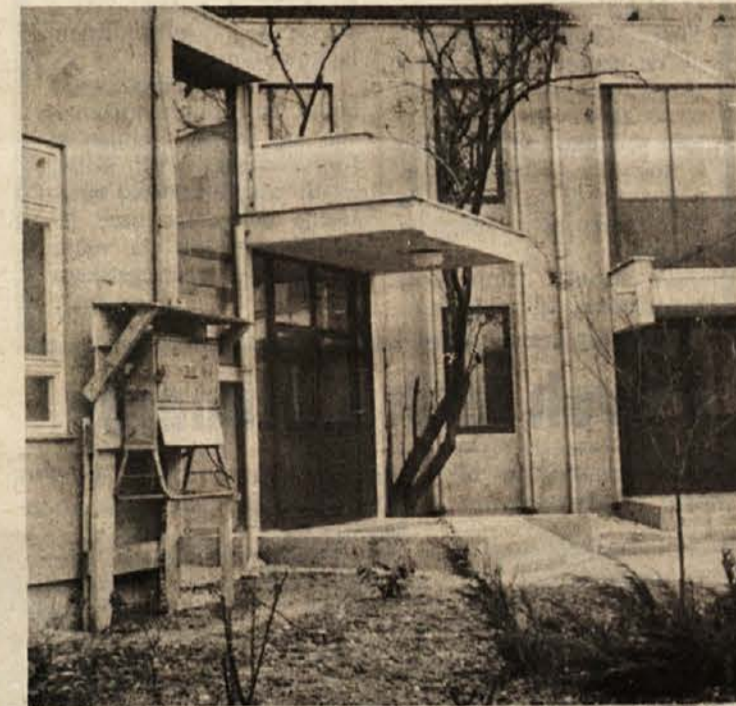
Predsednik občinske skupščine Silvo Gorenc je nekaj dni pred novim letom v Tovarni celuloze in papirja Djuro Salaj izročil številna visoka odličja predsednika republike. Red dela s srebrnim vencem so prejeli Anton Arnske, Janez Avšič, Anton Hotko, Marino Mahne, Karel Novak, Marija Novak, Zdenko Pijelj, Jože Skinder, Janez Šoba, Marjan Tuma, Vinko Šušteršič, Anton Vodšek, Zvonko Zajc in Danica Zuraj; medalje dela pa Ivan Ašič, Ladislav Markl, Magda Bajc, Justin Božič, Maks Resnik, Ludvik Sikošek, Milan Šetinc in Anton Škafer. Ob tej priložnosti so izročili 32 zaposlenim plakete delovne organizacije.

SLAB ODZIV ZDOMCEV

Izkušnje kažejo, da so srečanja z zdomci pred novim letom zvođenela; najbrž tudi zaradi tega, ker so prejšnja leta dobili premalo konkretnih odgovorov, saj marsikdaj na te razgovore niso prišli predstavniki tistih organov, ki bi lahko kaj več povedali o zaposlovanju, o lokacijah, o možnostih za odpiranje obrtnih delavnic ipd. Tokrat so bili na dnevnem redu srečanja zaposlovanje, stanovanjska izgradnja, šolanje in letovanje otrok, vendar zdomcev to ni privleklo. Morda bi se raje odzvali razgovorom po krajevnih skupnostih, kdo ve? Ponekod so tako obliko že vpeljali.

NOVE DELAVNICE — Dijaki tehniške srednje šole v Krškem so zadovoljni, odkar so pred novim letom dobili prostorno delavniško halo za praktični pouk. Šolski center jo je zgradil za lastnim deležem, s pomočjo občinske skupščine in delovnih kolektivov. (Foto: Jožica Teppey)

PRIZIDEK — Zdravstveni dom v Krškem je dobil nov trakt. Lepi novi prostori bodo vsaj za nekaj časa omilili stisko v ambulantah in čakalnicah. Delo bo lahko normalno steklo, brez pretirane nervoze, ki jo je do zdaj povzročala gneča v tesnih čakalnicah in ordinacijah. (Foto: Jožica Teppey)

KRŠKE NOVICE

SE ENO PRIZNANJE — Kolektiv tovarne in papirja „Djuro Salaj“ je ob zadnjem dnevu Jugoslovanske ljudske armade prejel malo plaketo JLA. Z njo ga je ljubljanska vojna oblast odlikovala za dosežene uspehe v dosedanjem sodelovanju.

SELITEV — V minulem tednu so se v prizidek k stari stavbi občinske skupščine pričeli seliti novi „stanovalci“. Ker so med njimi tudi vodstva vseh občinskih družbenopolitičnih organizacij, bo v njihovi prejšnji stavbi precej izpraznjena prostora. Vsega bodo zasedle službe medobčinskega inspektorata, delavske univerza pa se bo iz nadstrojstva preselila v pritlični del zgradbe.

ZAKLJUČEK IGER — Ta mesec bodo svečano zaključili občinske delavske športne igre, ki jih je po običaju organizirala in vodila komisija za šport pri OSS. Tokrat so ženske ekipno in posamično tekmovale v šestih disciplinah, moški pa v štirih več. Tudi tokrat ne bodo tečkovali skupne uvrstitve. V posameznih panogah so bile med ženskami najboljše predstavnice senovske Lisce in krškega Djure Salaja s po tremi zmagami, pri moških pa je največ ekipnih zmag dosegla tovarna celuloze in papirja.

MALO MANJ — Pred dnevi je Plavalna zveza Slovenije objavila listo plavalcev prve republiške kakovostne skupine. Na njej je tokrat (le) petero krških Celulozarjev: štiri dekleta in en fant. Vsi so v nižjih starostnih skupinah, kar pomeni, da bi njihovo število kasneje lahko povečali le z načrtnejšim delom z najmlajšimi.

KRŠKI TEDNIK

PO ČEM BO ZDRAVJE? — Ta teden bo končana javna razprava o osnutku samoupravnega sporazuma o pravicah in obveznostih iz zdravstvenega varstva. Največ pripomb je bilo doslej izrečenih na račun soudeležbe bolnikov za ambulantne preglede, za zdravljenje v bolnišnici, za izdajo receptov, za zobozdravstvene storitve ipd. Nešteto poudarjajo, da bi vse to utegnile preveč prizadeti ljudi, ki so zaradi šibkega zdravja že tako za marsikaj prikrajšani. Na sliki: prizor iz zdravniške čakalnice. (Foto: Jožica Teppey)

Brežice: tesneje z armado

Sodelovanju s komunisti v JLA je občinska organizacija ZK že doslej posvečala precej pozornosti, v tekočem letu pa so mu sklenili dati nove razsežnosti in oblike in tako izkoristiti kadrovske možnosti, ki so na voljo v JLA.

To pomeni ustvarjalno sodelovanje komunistov iz garnizije v vseh oblikah družbenopolitičnega življenja občine in krajevnih skupnosti. Zlasti dobrodošla bo pomoč pri razvijanju priprav na splošni ljudski odpor in samozaščito. Komunisti iz JLA lahko veliko prispevajo k reševanju komunalnih problemov, preskrbe, rekreacije, k iskanju novih možnosti za zaposlovanje žensk in poglobljanju medsebojnih stikov na drugih življenjskih področjih. Zaradi tega bodo postali skupni sestanki občinskega komiteja s partijskimi organi iz garnizije stalna oblika za sprotne ocenjevanje medsebojnega sodelovanja in informiranja.

Komunisti iz vrst JLA se že odzivajo s sodelovanjem v pripravah na pomladanske volitve in prevzemajo nase odgovorne

DANES KRITIČNO O OBDOBJU 1976 - 1980

Občinski svet Zveze sindikatov in komite občinske konference ZK v Brežicah bosta današnje skupno sejo posvetila uresničevanju srednjeročnega načrta občine, gospodarjenju v devetih mesecih minulega leta ter resoluciji o izvajanju družbenega plana občine od 1976 do 1980 in še posebej v tekočem letu. Seji bosta nato organa nadaljevala ločeno. Sindikat bo obravnaval sindikalno listo za 1978. leto, komite pa bo imenoval komisije, sprejel program za teden „Komunisti“ in sklepal o ustanovitvi konferenc ZK v krajevnih skupnostih Brežice-mesto in krajevni skupnosti Brežice-okolica.

NOVO V BREŽICAH

NOVA PREDSTOJNICA — Od prvega januarja letos vodi Poklicno šolo za kadre v blagovnem prometu v Brežicah prof. Jožica Šalamun. Za vrhilo dolžnosti predstojnice jo je 27. decembra imenovala občinska skupščina, ki je obenem razrešila dolžnosti dotedanje predstojnice šole Boženo Ostrovršnik. Ta je bila namreč izvoljena za sekretarko komiteja občinske konference ZK.

TOPLO SPREJETE „GENERACIJE“ — Januarsko gostovanje Mestnega gledališča ljubljanskega z Jovanovičev komedijo „Generacije“ je doživela v Brežicah navdušen aplavz. Tokrat so gostje uprizorili dve predstavi: popoldansko za dijake šolskega centra in večerno za abonmajsko občinstvo. Žal, vsakič to ni možno, čeravno je za dijake predstava doma cenejša kot v Ljubljani.

VEČ SOLIDARNOSTI — V brežiški občini bodo poslej prizadeneje reševali stanovanjske probleme borcev NOV. Občinski odbor ZZB NOV bo zahteval večji priliv denarja iz solidarnostnega stanovanjskega sklada, komisija ZZB NOV pa bo evidentirala borbčevska stanovanja, zlasti tista na podeželju. Med njimi jih je precej potrebnih obnove.

politične dolžnosti. V kraju bivanja se bodo vsi po vrsti vključili v aktivne Zveze komunistov. Ti bodo seveda najmočnejši v mestnih stanovanjskih soseskah. Ustanavljali jih bodo z namenom, da bi pozivali družbenopolitično življenje občanov in njihovo sodelovanje v delegacijah za občinsko skupščino in samoupravne interesne skupnosti.

J. T.

Divjad izginja

Preganjata jo kmetija in mehanizacija

Začetki organiziranega lovstva na Bizeljškem segajo pol stoletja nazaj. Člani družine so ponosni na to tradicijo, zlasti še na plodna desetletja v novi Jugoslaviji, ko so si med drugim postavili v Drenovcu svoj lovski dom. V njem imajo pretvornik RTV Ljubljana. Obletnico lovske družine so slavili lani z razvitjem prapora. Pobrateni so z lovsko družino iz Begunj pri Cerknici, s katero imajo pristrčne stike.

Lovci so tisti, ki med prvimi opazijo spremembe v okolju. Pojavljajo se kot nujno zlo so-

dobnega časa, toda človek jih lahko omili. Iz opažanj staršine lovske družine Franca Balona in drugih članov povzemamo ugotovitve, da se nekatere vrste divjadi redčijo zaradi kemičnih zaščitnih sredstev in mehanizacije v vinogradih. Včasih je bilo v njih več plevela. Fazane na primer uničujejo kosilnice, prav tako tudi zajce. Edinole srnjad se še uspešno množi.

Občasno se v tistih krajih združujejo celo divji prašiči in povzročajo precej škode. Navadno je to čez leto, ko si izdatno postržejo s koruzo in krompirjem, pozimi pa se odpravijo na Orlico in kraljestvo žira in kovanja.

Letos so bizeljški lovci plačali kmetom nad dvajset tisoč dinarjev odškodnine. Kmetom razen tega dajejo odvrčailna sredstva, električne pastirje, vendar jih ti morajo uporabljati. Na srečo so kmetje tudi lovci, zato pri sporazumevanju nimajo prehudih težav. Imajo pa primere, ki jim ne pridejo zlepa na kraj. Prav zdaj jih je nekdo tožil, da so mu lisice pobrale 40 kokoši. Morda so bile prave, morda ne, toda za lisice se lovci ne čutijo odgovorne. Nekomu pa je izginilo šest puranov v enem dnevu. Oškodovanec doži lisice, lovci pa dvomijo o tolikšni tatinski spretnosti zvitorepk. Zato se tudi branijo plačati.

J. TEPPEY

BREŽIŠKE VESTI

Letni dopust res za oddih

Občinski sindikalni svet v Sevnici za namensko uporabo prostega časa

Vprašanje oddiha in rekreacije zaposlenih je ponavadi pereče v toplejših mesecih. Občinski sindikalni svet Sevnica je temu vprašanju med drugim posvetil pozornost na seji zadnje dni minulega leta.

Ugotovljeno je, da se v delovnih organizacijah izvajajo skrb za aktivno izrabo prostega časa, pred-

vsem pa oddiha, so se lotili sindikati v sevniški občini že aprila, precej vprašalnikov pa so dobili nazaj šele

predal samoupravni sporazum, s katerim so se nameravali obrniti na združeno delo. Že vrsto let je za to obdaritev na voljo približno enaka vsota navkljub raznim podražitvam, medtem ko so npr. v krški občini prišli že na 80 dinarjev na zaposlene. Letošnja obdaritev je bila do zadnjih trenutkov v negotovosti: prispevale so v glavnem le občinska izobraževalna skupnost, skupnost otroškega varstva, nekatere delovne organizacije, predvsem Jutrjnica in Lisca. Ustrezno rešitev za „denamico“ dedka Mraza bi bilo treba sprejeti že med letom, zakaj na kraju kljub dobri volji ni mogoče dosti storiti.

A. Ž.

koncu leta. Ugotovljeno je, da se po zbranih odgovorih na prvi oddih odpravi le malo delavcev, okrog 20 odstotkov.

Številno razpoložljivih postelj po podjetjih v občini za letovanje je še skromno, po zbranih odgovorih jih je 306. Niso redki primeri, kjer ostajajo slabo izkoriščene še tiste, ki so. Ob upoštevanju družinskih članov bi potrebovali vsaj 1.437 ležišč. Z medsebojnim dogovarjanjem in usklajevanjem dopustov med delovnimi organizacijami bi zmožljivosti vsekakor lahko boljše izkoristili.

Občinski sindikalni svet je lani sprejel vrsto dodatnih stališč glede ureditve sindikalne liste, med drugim bi predloženo višino regresa za letni dopust, predvsem v prid tistih z nižjimi dohodki. Na seji so ugotovili, da so s temi stališči prišli nepozno na plan. Kot možnost, da bi hitreje prišli do ustreznih zmožljivosti za letovanje in dopustovanje, omenjajo tudi vključevanje v počitniške skupnosti sosednjih občin. Lani sta se uspešno vključila v krško počitniško skupnost na Lošinju in Lisca in Jugotanin.

A. ŽELEZNIK

Sevniški paberki

DOGOVOR POSTAL VELJAVEN — Pred iztekom minulega leta je podpisalo samoupravni sporazum o usklajenem odpiralnem času trgovin 14 delovnih organizacij, kar je pomenilo zadostno večino. Ob strani so ostali nekateri manjši lokali in delovne enote.

V ŽEP ZA SMETIŠČE? — Sevniško smetišče je že vrsto let kamen spotike. Komunilno stanovanjsko podjetje je v odgovoru na delegatsko vprašanje navedlo stroške, ki bi bili potrebni za ustrezno rešitev. Stroški vzdrževanja sanitarne deponije naj bi znašali od 300.000 do 500.000 dinarjev na leto, to pa pomeni že 60 odst. letnih dohodkov od odvoza smeti. Stroški ureditve novega zemljišča bi po vsej verjetnosti veljali nadaljnjih 300 tisočakov.

Čaranje

Vsakodnevne skrbi potiskajo v pozabo novoletni vrvež in praznično vzdušje. Pred samimi prazniki so imeli nemalo skrbi vsi tisti ki iz leta v leto pripravljajo novoletne obdaritve otrok. Zunanji vtis je bil tudi tokrat dober, v Sevnici je v jedilnici Lisce pričakalo dedka Mraza okrog 500 predšolskih otrok, prijetno vzdušje je bilo tudi v drugih krajevnih skupnostih. V resnici pa je za vso pravličnostjo skrbiti mnogo drobnih skrbi, najhujše pa je zaradi pomanjkanja denarja.

Lani je Društvo prijateljev mladine obzirno spravilo v

ZA SVOJ DOM — Člani TVD Partizan v Sevnici že okrog mesec dni udarniško delajo pri preurejanju doma. Na vrsti je toplotni izolacijski del. Na sliki: rokometši med akcijo. (Foto: Železnik)

Čateška „Elma“ pred novim skokom

Priprave na skoraj 50 milijonsko naložbo — 3.000 m2 novih proizvodnih prostorov

Še pred leti je bil Čatež, vasica na obrobju treh občin, obsojen na životarjenje. Ljudje so odhajali za kruhom drugam. Odkar je razvoj malega obrata naslonjen na črnuško Elmo, ostajajo mladi doma. Menda se bo obdržala celo podružnična šola, tako vsaj obeta vse večje število prvošolčkov...

Sredi decembra je imel tozid Elektromaterial tehnični prevzem novih in preurejenih prostorov. Celotna naložba je veljala okrog 20 milijonov dinarjev. Ob tem je bil nared tudi elaborat za še mnogo pogumnejši razvoj. Elma namreč načrtuje tu novo — 50 milijonsko naložbo. Zgraditi nameravajo nič manj kot 3.000 kvadratnih metrov veliko novo tovarno. Ze sedaj so na Čatežu osvojili celotno tehnologijo izdelovanja drobnih kovinskih delov za električne instalacije in male gospodinjske stroje. Zahteve tržišča, predvsem pa samih tozidov Elme narekujejo večje količine drobnega materiala, kot ga izdelujejo v sedanji čateški tovarni. Če tega ne bi izpeljali, bo ogrožen proizvodni načrt celotne Elme. To bo, kot meni direktor tozida Jože Bregar, vsekakor tehten razlog, mimo

kateraga ne bodo mogle banke pri tehtanju odločitve za posojila.

ŠOLA NE BO PRAZNA

Stara mokronoška šolska stavba po vsej verjetnosti ne bo dolgo samevala. Induplati, čigar obrat dela zaenkrat v nekdanji gostilni in še drugi hiši v Mokronogu, namerava namreč preurediti staro šolo za svojo proizvodnjo. V sedanjih prostorih ne morejo več širiti proizvodnje. Po preselitvi nameravajo najprej povečati število delavcev na 110, na kraju pa naj bi mokronoški kolektiv šteje 150 zaposlenih. Minulo leto so po dohodku ugodno zaključili.

A. ŽELEZNIK

VELIKI GABER: ŠOLA NA TESNEM

V osnovni šoli Veliki Gaber težko čakajo na predvidene gradnje pri osnovni šoli. Nad 40 učencev podaljšana bivanja še povečuje prostorsko stisko. En oddelek tega bivanja se gnete kar v knjižnici. Za razne kroške iščejo prostor tudi v bližnji baraki. Sredi minulega tedna še vedno v občinski uprave niso dobili lokacijske dokumentacije, Marles je namreč pripravljen pričeti z montažo že pozimi.

PRIZNANJE RDEČEMU KRIŽU

Občinski odbor Rdečega križa v Trebnjem je ob minulem prazniku naše armade prejel priznanje republiškega sekretariata za ljudsko obrambo. Tudi ta človekoljubna organizacija je v trebanjski občini prispevala h krepitvi obrambne sposobnosti, vzgoji kadrov, rasti civilne zavedenosti, kvodajalstvu, delu z mladimi člani, zdravstvenemu prosvetljevanju, predvsem v obliki predavanj na terenu. Podobni priznanji sta prejela tudi Tone Gole, komandir postaje milice v Trebnjem, za delo v organizaciji narodne zaščite in inž. Jože Falkner za delo v civilni zaščiti.

Rešitev je le v gradnji

Pospešena akcija za več vode v trebanjskem vodovodu

Pogostega pomanjkanja vode v grosupeljsko-stiškem vodovodu se lahko otresejo le s precejšnjimi vlaganji v ta veliki vodovodni sistem. Na trebanjsko občino odpade po ključu 40 odst. predvidene vrednosti del, to pa znesé v denarju nekaj nad 8,89 milijonov dinarjev. Te dni potekajo razgovori z banko za nujna premostitvena posojila. Skupaj z Grosupeljčani bodo opravili vse potrebno okrog novega zajetja v Šentpavlu do Medvedjeka. V Trebnjem se zavzemajo, da bi letos okrepili tudi cevovod od Medvedjeka do Velike Loke. Letos naj bi bili na delu v trebanjski občini dve mladinski delovni brigadi v okviru delovne akcije „Suha krajina“. Ena brigada naj bi poskrbela tudi za ta dela, saj sicer same cevi vode za Suho krajino niso rešitev.

Predsednik izvršnega sveta občinske skupščine Janez Zajc meni, da bi vsa potrebna dela, če bi se jih lotili dobro pripravljene, lahko opravili v dveh do treh mesecih. Za dodatni cevovod od Velike Loke do Trebnjega naj bi komunalna skupnost letos pripravila načrte. Računajo, da bosta predvidena okrepitev cevi do Velike Loke, predvsem pa novo zajetje odpravila najhujše pomanjkanje pitne vode.

MALO ZDOMCEV DOMA?

Običajnega prednovoletnega srečanja predstavnikov občinske skupščine v Trebnjem z zdomci se je tokrat udeležilo le osem zdomcev. Število ni spodbudno, mnogi pa ugotavljajo, da se ob minulih praznikih na območju občine ni mudilo doma mnogo zdomcev.

ZBRALI VEČ PAPIRJA

V vrsti lanskih akcij zbiranja starega papirja — izkupiček gre za človekoljubne akcije Rdečega križa — so zbrali dosti več kot običajno. V prvi akciji meseca maja so zbrali 2.060 kg. V novembrski akciji so v Velikem Gabru, Šentlovcu, Veliki Loki, Trebnjem, Dolnji Nemški vasi, na Mirni in v Šentrupertu kljub slabemu vremenu nabrali 2.996 kg starega papirja. Mokronoški šolarji so se pred koncem leta izkazali s 1.020 kg. Občinski odbor Rdečega križa se vsem zahvaljuje za sodelovanje. V akcijo obveščanje občanov so se uspešno vključili trebanjski in miranski poštarji.

ŽIVAHNO V VODI — Načrt del komunalne skupnosti predvideva gradnjo čistilnih naprav v večjih krajih. Ohranjen živalski svet v naravnem okolju je najboljše jamstvo za človekovo zdravo okolje. Na sliki: račke v Mirni. (Foto: Železnik)

TREBANJSKE IVERI

DEDEK MRAZ POD LUPO — K izvedbi novoletne obdaritve otrok po krajevnih skupnostih ne manjka pripomb. V samem Trebnjem starši predšolskih malčkov pravzaprav sploh niso mogli dognati, kdaj je prišel v mesto dedek Mraz, ki so si ga otroci tako želeli videti. Občinska konferenca SZDL je sklenila vsemu priti do dna. Do 15. januarja je rok za odgovore po posebnih vprašalnikih. Odgovore pričakuje iz delovnih organizacij, kjer marsikje niso izpolnili obveznosti po samoupravnem sporazumu in krajevnih skupnosti.

KRAJ ŽIVI — Da postaja življenjski utrip na Čatežu vse živahnejši, potrjuje med drugim tudi zanimanje za gostinsko obrt. V kratkem naj bi v vasi namreč odprli drugo gostilno Tone Mrhar.

DOBRI PRIREDITELJI — Po splošnem zadovoljstvu sodeč, so se mladi v Mokronogu izkazali z izvedbo silvestrovanja. Silvestrovanje so v kraju pripravili po dolgi vrsti let. Pripravili so tudi domiselni spored, s cenami si niso ustvarili kaj dosti dohodka in obiskovalci so jih imeli za zmerne.

ZVEZO S SVETOM — Krajevna skupnost Čatež je zahtevala od ljubljanskega avtobusnega podjetja ŠAP, naj uvede avtobusno zvezo med Gabrovko, Čatežem in Trebnjem. Avtobus naj bi odpeljal zjutraj in se vrnil popoldne. Prevoza bi bili še posebno vesel srednješolci in drugi, ki morajo na vlak.

TREBANJSKE NOVICE

Denar tudi v odpadkih

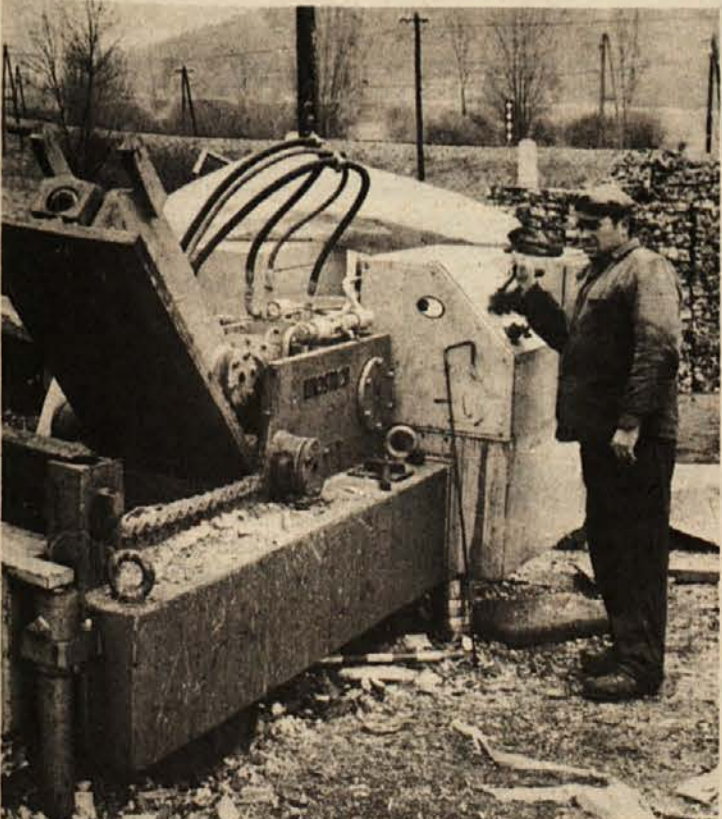
Trebanjska delovna enota „Surovine“ po zbranim materialu tretja v ljubljanskem tozdu

Mali dvanajstčlanski kolektiv trebanjske delovne enote mariborske „Surovine“ je v minulem letu ustvaril nad 10 milijonov dinarjev prometa. Po podatkih za lansko tričetrtletje so v ljubljanskem tozdu na tretjem mestu. Pred njimi sta le Kranj in Ljubljana, za njimi pa med drugimi Trbovlje in Nova Gorica.

Odkar so se preselili v nove prostore v Dolnji Nemški vasi, kjer stiskalnica gošta razne, za drugo neuporabne kovinske predmete, tudi niso več tarča očitkov zaradi neurejenega okolja. Krog delovnih organizacij, s katerimi sodelujejo, sega daleč čez občinske meje, vse do Ozlja in Dobove. V tričetrtletju

odkupljeni odpadni material tehta 4.286.424 kg. Levji delež pri tem ima staro železo — 3.657.762 kg. V minulem letu se je razveseljivo povečal odkup barvnih kovin, znašal je že 211.745 kg. Tudi količine zbranega odpadnega papirja so vredne omembe: v tričetrtletju ga je bilo 158 ton. Tovornjaki trebanjske delovne enote so stalno na poti. Železarji imajo ponavadi radi čimbolj rjasto šaro. Dosti tega je še okrog po domačijah, marsikdo ne računa, da se da tudi za to izžrti kaj denarja. Mirnopeški šolarji so v eni od takih akcij po domovih zvrhali dva kontejnerja, ki so ju pripeljali delavci Surovine. Zanimivo je, da industrija dosti odpadnih surovin še vedno uvaža.

A. Ž.

BOLJŠE DELOVNE MOŽNOSTI — V minulem letu so se že pokazale prednosti urejenih delovnih prostorov trebanjske Surovine. S stiskalnico (na sliki) sproti odstranjujejo kovinske dele.

V metliški občini bo v letu 1978 zraslo nekaj novih objektov, posodobili bodo lepševno, zgradili novo avtobusno postajo itd.

Tisočdevetstososedemdeseto je za nami in v metliški občini so pred kratkim ocenili, kako so pri njih uresničevali v minulem letu načrte komunalnih in negospodarskih vlaganj. Ocena je kratka in razveseljiva: šlo je po načrtih in prav zato bi moralo iti, menijo v Metliki, tudi v letošnjem letu.

Zanimivo pa je, da bo letos v občini glede vlaganj še precej bolj pestro kot lani in da bo metliška občina čez dobro leto veliko pridobila. Gotovo so se prebivalci Bušnje vasi in sosednje Ostriže najbolj razveselili vesti, da bodo končno dobili sodobno medrepubliško cesto, ki jih ne bo le povežala s svetom, pač pa bo pomembna tudi za kasnejši gospodarski razvoj tega dela metliške občine. Tako se obeta, da bo marsikateri občan, ki hodi sedaj na delo po več kilometrov in po slabih cestah, našel delo tako rekoč doma. Razen te ceste, pri kateri bo pomagala tudi Hrvaška, pa naj bi posodobili še naslednje ceste: Dole—Drage—Ravnace, Radoviči—Zebelje in Krasinec—Griblje. Denar za ceste Dole—Drage—Ravnace ter Radoviči—Zebelje je zagotovljen, tako da loči občane od asfalta le še malo časa.

Led je prebit

Radoviško osnovno organizacijo ZK so ustanovili aprila 1976. Takrat je imela štiri člane, danes pa je v organizaciji že enajst občanov. Za njihovo organizacijo mnogi menijo, da je med najbolj prizadevnimi v občini, o tem pa sekretarka Vida Stankovič meni:

„Lahko rečem, da kot sekretarka s člani nimam veliko dela. Sestankov se udeležujejo redno, neopravičenih izostankov pa doma nima. Ta čas smo vse moči usmerili v študij Kardeljeve knjige in mislim, da nam gre kar dobro. Ko smo začeli, je bilo nekaj težav. Zato smo se odločili, da knjigo najprej predelam jaz, napravim za vsako poglavje izvodček, ki ga nato vsi preberemo in se o tem pogovorimo. Sprva se mi je zdelo Kardeljevo delo zelo težko, za povprečnega bralca nerazumljivo. Ugotovila pa sem, da zahteva od človeka čas in zbranost.“

Ta čas radoviški komunisti del svojega prostega časa posvečajo 3. poglavju knjige „Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja“. Še največ časa so posvetili poglavju „Človek kot političen bitje“. Predvsem zato, menijo Radovičani, ker Kardelj tako razumljivo piše o nalogah, ki čakajo vse zavedne državljane v prihodnosti.

„Študij prvih dveh poglavij je pri nas že prinesel prve sadove,“ je povzela Stankovičeva, ki sicer poučuje na metliški osnovni šoli, „in sicer na področju izobraževanja. Člani so menili, da se mora prav vsak komunist vedno izobraževati. Zato bomo pri nas uredili dve knjižnici: marksistično in tako z delo, po katerih bodo radi segali tudi drugi krajanji. Pri nas menimo, da je led okoli študija Kardeljeve knjige prebit, za ledom pa smo našli izredno uporaben material, ki nam bo pomagal pri delu in k boljšnemu življenju na Radovičih.“

PRIZNANJA ZA JUBILANTE DELA

Metliška Kmetijska zadruga je pripravila 29. decembra za delavce, ki so zaposleni v združenem zavodu dvajset let, pristrčno slovesnost. Po krajšem kulturnem programu so dobili jubilatni priznanja in nagrade. Proslavi se je priključil tudi občinski odbor RK, ki je za služnim krvodajalcem podelil priznanja. Dobili so jih tisti, ki so kri dali petkrat, desetkrat in petnajstkrat. Priznanje je dobil tudi direktor inž. Janez Gačnik, ki je kri daroval petnajstkrat.

J. P.

novu, že tolikokrat omenjeno pa tudi objavljen avtobusni postajo, mladi Podzemeljčani in okoličani se bodo preselili v novo osnovno šolo, dogradili naj bi otroški vrtec v Metliki, preuredili dom Partizana v kulturni dom itd.

V današnjem zapisu je omenjen le majhen del metliških načrtov, ki pa se bodo postopoma spreminjali v resničnost.

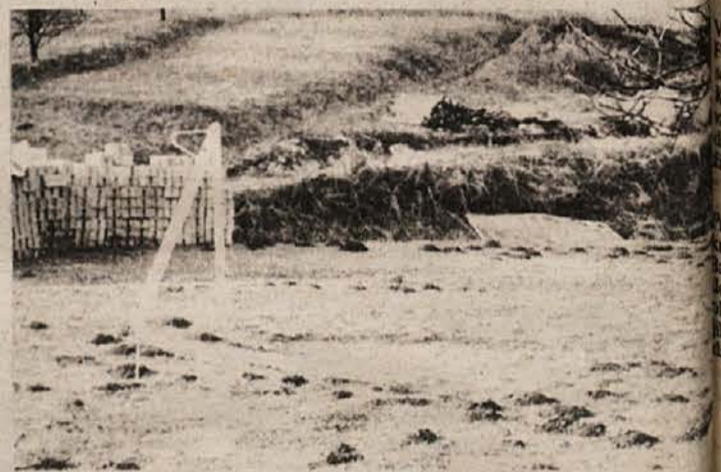
J. P.

ZAHVALA OBDAROVANCEV

Predstavniki krajevnih organizacij Rdečega križa in metliške občine so pred novim letom in po njem obiskali starejše in bolne občane ter jih obdarili. Podobne akcije so pripravile tudi družbenopolitične organizacije. Obdarovanci so bili obiskovani in toplih besed navedse veseli in se s tem prisanjem iskreno zahvaljujejo za izkazano pozornost.

SESTANEK KOMITEJA

6. januarja se je na 1. seji novoizvoljeni komite občinske komisije ZKS Metlika. Člani so pravnili o aktualnih nalogah pred kongresi, o marksističnem izobraževanju in idejnopolitičnem usposabljanju v občinskih organizacijah ZK, o metodah in oblikah komiteja, imenovali pa so sedem komisij za posamezna delovna področja, ki bodo morale v mandatu dobi opraviti precej

POSLEJ BREZ BRCANJA? — Kaže, da je lanski neuspeh jugovanskih nogometašev še najbolj potrjuje člane lokviškega nogometnega kluba. Streljaj od gorjanske ceste so si namreč postavili nice in tablo, ki mimoidečo opozarja, da so loški fantje nogometaši. Današnji posnetek pa dokazuje, da bo „usnje“ v letošnjem letu za Belokranjce brzkonice nezanimivo. (Foto: J. P.)

Sprehod po Metliki

PUST SE BLIŽA S HITRIMI KORAKI, metliški Gadjje in Belouške pa spijo kot medvedje. Edinele Mestna godba pripravlja veselico v domu Partizana na Pungartu, da se bodo lahko ljudje povesečili in si natakli drugačne maske, kot jih nosijo skozi vse leto. Godbenikom pa bo kapnil kak dinarček v blagajno, ki ni nikoli pretirano polna.

KULTURNA SKUPNOST JE primaknila štiri tisočake za nakup magnetofona v mladinskem klubu, kar je velika želja mladih, ki zahajajo v prostore nad Ohrhom. Gramofon, radio, televizijo že imajo, no, zdaj bodo dobili še magnetofon. To tudi zaslužijo, saj njihovega dela ni več moči spregledati.

PRI VOZNIŠKOZI mesto je treba biti še posebej pozoren nekaj minut pred šesto in kmalu po drugi. Največja gneča pa je pred bifejem, kjer se gnetejo poleg avtomobilistov in pešcev še avtobusi, ter pred samopostrežnico, ker ljudje ustavljajo železne konjičke, da bi si nakupili stvari za domov. V zadnjem času neseč ni bilo, lahko pa kaj hitro pride do nje.

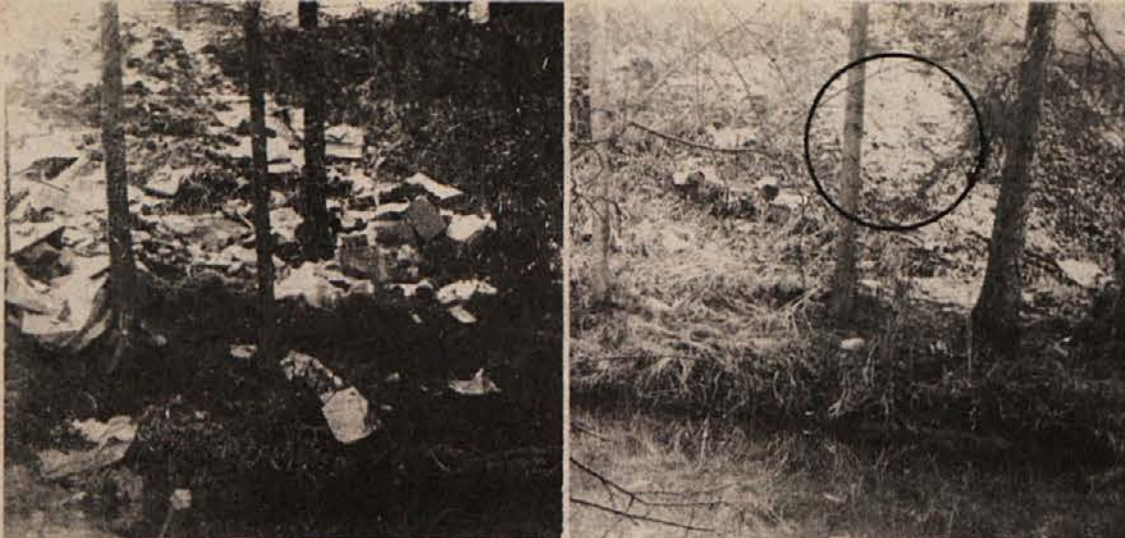
ODEDEK GLASBENE SOLE je bogatejši za pianino, ki ga kupila Kulturna skupnost. Instrument je bil nujno potreben, zato ni nič čudnega, če so se ga učenci zelo razveselili, krajanji pa bodo blaženih obrazov, ako bodo slišali na kakšnem nastopu igrati svoje otro-

ke. Toda pot do nastopanja je in zahteva veliko učenja.

ZARADI PREUREDITVE DEL v prodajalni kruha so pred nekaj dni kruh in pecivo v prosi nasproti avtobusne postaje. Kruha so o tem pravočasno obvestili kati, vendar je bila kljub zmeda, saj ni nikomur v jasno, ali je avtobusna postaja bifejem ali pa morda pod Murnove hiše.

METLIKA: NOVA SKUPNOST

29. decembra so v Metliki ustanovili občinsko komunalno samoupravno interno skupnost. Na ustanovnem sestanku so sprejeli statut in izvolili organe. Predsednik izvršnega odbora je Ivan Kure, predsednik skupščine Jože Pirkovič, predsednik zbora uporabnikov Miha Roglič in predsednik zbora izvajalcev Albin Stipančič. Na ustanovnem sestanku so menili, bo potrebno za uspešno delovanje nove skupnosti zaposlovanje poklicnega strokovnjaka.

BREG DOBLIČICE JE SMETIŠČE — Brzkone so zaposleni v Belsadovi tovarni v Kočevju pri Črnomlju menili, da nepoklicano oko ne bo našlo za njihovo delovno organizacijo. Zato so odpadke (na levi fotografiji) brezskrbno nametali na breg in v Dobljico, nekaj korakov stran pa so breg te reke pognojili (desno) s pokvarjenim kislim zeljem.

Po „zatišju“ čas — investicij

Gospodarsko novo leto se je v črnomaljski občini začelo s temeljnim kamnom za tovarno kompresorjev — Občani bi sodelovali pri izgradnji proizvodnih prostorov

Konec starega leta so v Črnomlju položili temeljni kamen za novo tovarno, ki obeta tudi največjo belokranjsko investicijo, s slavnostjo pa so, po nekajletnem investicijskem mrtvilu, napovedali leto gospodarskih vlaganj.

Gospodarsko novo leto se je torej začelo s temeljnim kamnom za novo tovarno kompresorjev, ta pa od Belta zahteva posodobitve proizvodnje, oziroma še prej obnovitev tovarne. Porajajoča se nova organizacija združenega dela bo namreč v marsičem odvisna od „starejših“ sestre. Gradil bo tudi črnomaljski Kovinar, in sicer nov obrat, domača tozrd Beti bo brzkonice zamenjala in posodobila strojni park, semiška Iskra se bo odločila za večji nakup domače in uvožene opreme itd.

Tako bodo delovne organizacije in občani v črnomaljski občini poskrbeli po nekajletnem investicijskem mrtvilu za številna nova delovna mesta. Zanje je že sedaj precej kandidov iz domače in okoliških občin, ob njih pa je tu še prenekateri od okoli 900 zdomcev, ki do letošnjega leta v domači občini zase ni našel primerne zaposlitve.

VEČ NOVOLETNIH SREČANJ

Člani koordinacijskega odbora za vprašanja naših delavcev, ki so na začetnem delu v tujini, so se na prvi seji po novoletnih srečanjih posvetili predvsem analizi srečanj. Medtem ko so Črnomaljši pričakovali, da bo letos v domovino prišlo več zdomcev, so obiski na srečanjih dokazali drugače. Sestanke z zdomci je koordinacijski odbor pripravil na Vinjci, v Črnomlju in Adlešičih, udeležba pa je bila zelo slaba. Razlog: letos mnogi zdomci niso mogli izkoristiti novoletnih praznikov. Zato so se člani dogovorili, da bodo poslej novoletna srečanja pripravili večkrat v letu.

OBCNI ZBORI OPRAVLJENI

Domala vse sindikalne osnovne organizacije v črnomaljski občini so že opravile občne zbore, zadnje pa jih bodo do 15. januarja. Člani so se na njih seznanili s poročili predsednikov osnovnih organizacij in samoupravnih organov in zvedeli, da najširši krog delavcev, članov sindikata, še ne sodeluje pri vseh nalogah. Ravno tako so se v posameznih delovnih organizacijah pojavila vprašanja, ki bi morala biti že rešena. Na zborskih so med drugim ugotovili, da so delovni ljudje še premalo obveščeni o aktualnih nalogah, razpravljali pa so tudi o gospodarjenju, varčevanju z materialom, disciplini, bolniških urah, nagrajevanju po delu itd.

Razen tega je močno razveseljiv podatek, da so občani v črnomaljski občini pripravili sodelovati pri izgradnji manjših proizvodnih prostorov v posameznih manj razvitih krajevnih skupnostih. Zato bi imeli radi ustrezne proizvodne programe. Ob tem še vedno ugotavljajo premajhen interes organizacij združenega dela iz razvitih področij za odpiranje novih proizvodnih zmogljivosti. Zainteresirani so predvsem v Starem trgu ob Kolpi, Vinjci, Adlešičih in Dragatušu. Prepričani so, da imajo v teh krajih zelo lepe možnosti za gospodarska vlaganja, predvsem zaradi tega, ker bi tudi občani sami primaknili marsikateri dinar.

Ob vsem tem pa se bodo za vlaganja, oziroma so se že, odločili tudi v kmetijski zadrugi, v rudniku in Industriji gradbenega materiala v Kanižarici (denar bodo vlagali za gradnjo proizvodne dvorane in za nakup opreme), črnomaljski IMV, Viator bo vlagal denar za opremo, obnovil pa naj bi tudi zgradbo za tehnične preglede.

Trije jubileji

Črnomaljši se pripravljajo na mestna praznovanja

Največje belokranjsko mesto bo letos praznovalo tri častiljive jubileje, lahko bi zapisali, kar tri rojstne dneve. Poteka namreč 750. leto, odkar je bil Črnomelj prvič zapisan v listinah, sedem stoletij, kar je dobil trške pravice in pol tisočletja ter še 70 let povrhrju, odkar je mesto. Potemtakem je razumljivo, da bodo Belokranjci tri jubileje, počastili tako, kot znajo prebivalci ob Lahinji.

Poseben odbor za praznovanja ja že pričel delati. Prvo nalogo opravlja te dni občinska kulturna skupnost z ljubljanskim Zgodovinskim arhivom. Izdala naj bi izčrpen katalog, ki bi domačinom pa tudi tujcem predstavili Črnomelj od rojstva do današnjih dni. Odbor se zaveda, da je naloga zelo zahtevna, vendar bo akcijo, ki bo obogatila knjižne police, podprla tudi republiška kulturna skupnost.

Mesto bo jubileje počastilo tudi z nekaterimi obnovljenimi kulturnimi spomeniki. Tudi pri tem delu bo pomagala republiška kulturna skupnost, zakaj Črnomelj je mesto—spomenik prvega reda. Obnovili bodo kulturni dom, za kar bodo potrebovali najmanj 1,7 milijona dinarjev. Razen tega bo mesto dobilo bolj slavnostno podobo. Zanje bodo med drugim poskrbeli pionirji in seveda člani osnovnih organizacij Zveze socialistične mladine, ki se bodo spoprijeli s številnimi divjimi smetišči pa tudi zahtevnejšimi akcijami.

J. P.

„Obkolpski“ sporazum sprejet

Črnomaljska ribiška družina praznuje 65-letnico

Člani črnomaljske ribiške družine so imeli v nedeljo, 8. januarja, redno letno konferenco. Predsednik je poudaril, da so člani v minulem letu dosegli nekaj lepih uspehov, predvsem na športnem področju in gospodarjenju z vodami, da pa bi lahko v letu, ki je pred ribiči, na obeh področjih z malo prizadevenjšim delom dosegli še boljše rezultate.

Nato so sprejeli sporazum, po katerem bodo poslej obkolpski ribiči iz črnomaljske, metliške, ozaljske, vrbovske in dugoreške občine bolj sodelovali, ter podelili priznanja najbolj zaslužnim članom družine, ki praznuje letos 65-letnico obstoja. Predsednik je nato prisotne opozoril na malo razstavo, ki so jo pripravili v dveh izložbah trgovine Tehnika in ki prikazuje razvoj ter uspehe domače ribiške družine.

Letne konference so se udeležili tudi predstavniki iz Ozlja, Vrbovskega, Duge Rese in Metlike ter iz republiške zveze, ki so ob koncu dobili priznanja za uspešno sodelovanje.

ČRnomaljski drobir

BOGATA SOBA ŠT. 17 — Zaposleni v sprejemni pisarni črnomaljske občinske skupščine upajo in želijo, da bi bili občani v novem letu manj pozabljivi. Še od lani namreč hranijo v pisarni zlato verižico, žensko denarnico, bat in cilindar za motor, kolesi za transportni vozček, zaščitna stikala za motor, plastično torbo in nekaj denarja. Če je kdo v naštem spoznal svojo lastnino, naj se oglasi v stavbi občinske skupščine, in sicer v sobi št. 17.

SKLEPE HITREJE OŽIVITI — Na eni izmed sej občinske skupščine so delegati sklenili, da avtomobilisti v Črnomlju na Ulici Staneta Rozmana lahko parkirajo, vendar največ pol ure. Kljub dogovoru pa so se za pridobitev pravice vozniki obrnili pod nosom: znak o prepovedi

parkiranja namreč ni vedel za sprejeti sklep in je še kar stal. Potemtakem je razumljivo, da delegati pričakujejo, da bodo odgovorne službe njihovo delo poslej bolj cenile in tudi hitreje uresničevale sklepe.

BELOKRANJSKO SODELOVANJE — Čeravno je ta čas srebrov termometru precej nad ničlo, se zaposleni na črnomaljski bencinski črpalki najraje držijo v toplih prostorih, zlasti če zapelje avtomobilist k njim zbolj zato, da zmeri v zračnicah pritisk. To pa ni tako poredko, zakaj mnogi natočijo gorivo že v Metliki, kjer pa že lep čas sploh ne morejo poskrbeti za prazne zračnice. Brzkone sedaj Črnomaljši na ta način dokazujejo, da za takšno sodelovanje niso. Stranke pa izgubljajo tako v Metliki kot tudi Črnomlju.

Črnomaljski poročevalec

metliški tednik

Darila raje za vrtec

Varstvo dojenčkov v zagati - V nekatere samoupravne organe tudi mladino in pionirje

Za predsednika občinske Zveze prijateljev mladine (ZPM) Kočevje, ki praznuje 25-letnico obstoja, so ponovno izvolili Staneta Jajtčiča. V izvršnem odboru so razen njega še trije stari člani, 11 pa je novih.

Na konferenci so ugotovili, da je varstvo dojenčkov v Kočevju v kritičnem stanju. Prostora je premalo, razen tega pa so sedanjim tudi tako dabi, da bi jih morali zapreti, se pravi, da bi brez varstva ostalo še 80 dojenčkov. Delegati so se strinjali s predlogom, naj bi občani prispevali za gradnjo novih prostorov vrta obvezno posojila za ceste. Dodatno so predlagali, naj bi se delovni kolektivi oziroma sindikati in drugi občinski raznim prireditvam in obdaritvam ter tako privarčevani denar namenili za vrtec.

Novice iz Fare

MNOGI PRISPEVALI - V Fari smo proslavili novoletno jelko 30. decembra. DPM Vas-Fara je s pomočjo učiteljev pripravilo kulturni svedo in v dvorani kulturnega doma. KS Banjaloka in Vas-Fara, Lovska družina Banjaloka, ZPM Kočevje, SPP Ljubljana, Nama Kočevje ter SPO in ZZB ter DPM in šola Vas-Fara so prispevali za kolektivna darila in za osebno obdaritev otrok.

OBISK LUTKARJEV - Pred kratkim so na šoli gostovali lutkarji, ki jih vodi Matija Glad iz Kočevja. Člani so pravljico o Rdeči kapici prazenara, ki radi prisluhnejo starejšim in mlajši. Lutkarjem in vodji tovarilstva smo hvalile za prisrčen nastop in se jim v imenu vseh otrok naše doline zahvaljujemo.

BOLNE OBDARILI - Na Silvestrovo so skupine mladih članov RK obiskovale Vas-Fara obiskale 15 bolnih in onemoglih iz naše KS, jim zdalele srečo v novem letu in jih spodbujali k zdravju. Tako srečanja po želji ljubezen in spoštovanje do ljudi, ki so za naše lepše življenje prispevali svojo mladost in zdravje.

MLADI PLESALI - Aktiv ZSM Vas-Fara je organiziral v dvorani prijetno silvestrovanje. Zbrali so gostje z levega in desnega brega kolpe in v veseljem sproščeni vzhajali pričakali novo leto z željo, da bi bili zdravi in da bi čimprej dočeli razcvet naše doline.

STARI NISO POZABLJENI - Pred novim letom so člani RK iz krajevskih organizacij Vas-Fara in Banjaloka obiskali krajanje, ki so spolnili osemdeset let. S pomočjo občinskega odbora RK Kočevje so jim tudi skromno obdarovali. Prav je, da stari niso pozabljeni.

MARIJA VOLF

Drobne iz Kočevja

SAМОPOSTREŽNA RESTAVRACIJA - V Kočevju je vedno več družin, kjer sta oba zakonca zaposlena, po končanem delu pa še doma kuhata kosilo. Zato je vedno potrebno slišati predloge, naj bi v Kočevju končno le dobilo samopostrežno restavracijo, kjer bi bili obiskovalci tako tudi poceni postreženi.

VSE IN NIČ - Skoraj vse predelane trgovine v mestu imajo predelane delikatesne oddelke, vendar predvsem zaposlene žene opozarjajo, da to niso prave delikatese.

medved odgovarja

- Nič snega, nič beline za novo leto? - Seveda ne, saj je še v trgovini z laki in barvami zmanjkalo bele barve.

KOČEVJSKE NOVICE

1. 2. (1483) - 12. januarja 1978

Spet niso upoštevali resolucije

„Boljše kot v istem obdobju leto prej in slabše kot ob polletju.“ so ugotovili na zadnji lanski seji zborov občinske skupščine Ribnica, ko so razpravljali o tričetrletnih rezultatih gospodarjenja.

Izgubo so imeli le v tozdu ZKGP Jelenov žleb, in sicer samo 312.000 din. Še pol leta prej so imele izgubo štiri delovne organizacije, in sicer v skupnem znesku 2.238.000 din ali kar 7-krat več. Izguba pri tozdu Jelenov žleb je nastala predvsem zato, ker so obračunali preveč pospešene amortizacije, in zato, ker so sekali v odročnejših krajih.

V obdobju januar-september lani je v ribniški občini v primerjavi z letom prej porastel celotni prihodek za 28 odstotkov, dohodek za 61 odst., čisti dohodek za 34 odst., družbeni proizvod za 38 odst., zaposlenost za 5,6 odst., zaloge pa za 33 odstotkov.

Delitev družbenega proizvoda spet ni potekala v okviru sprejete resolucije oziroma drugih dogovorjenih meril. Za skupne in splošne družbene potrebe je šlo namreč kar 49 odstotkov več družbenega proizvoda, organizacijam združenega dela pa ga je ostalo le 34 odst. več. Najobčutneje so porastli prispevki gospodarstva za SLO in družbeno samozaiščito, za ohranitev, izboljšanje in razvoj (Jože Marolt) in kadrovska komisija (Jože Debeljak).

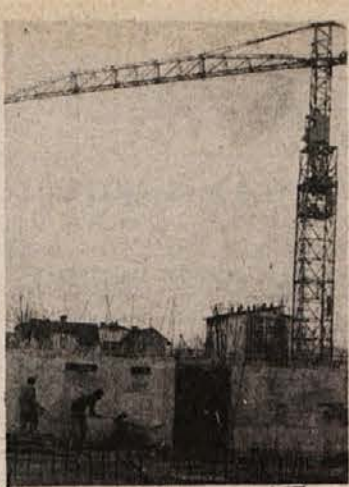
F. Grivec ponovno sekretar

Na nedavni občinski konferenci ZK Ribnica so ponovno izvolili za sekretarja Franceta Grivca, za njegovega namestnika Janeza Gradiča, za člana komiteja pa še Dušana Bajdeta, Radeta Borovca, Marijo Čaval, Jožeta Debeljaka, Branka Košmrlja, Staneta Kromarja, Jožeta Marolta, Ančko Oražem in Ivana Petriča.

Nadalje so izvolili več komisij, in sicer: komisijo za zdomce (predsednik Karel Oražem), zgodovinsko komisijo (predsednik Franjo Levstek), častno razsodišče, kontrolno komisijo (predsednik Ivan Francelj), statutarno komisijo (predsednik Dušan Bajde), komisijo za mednarodne odnose (Janez Bambič), komisijo za organiziranost in razvoj (Janez Gradič), komisijo za idejnopolična in družbenopolitična vprašanja (Stane Kromar), komisijo za družbenoeconomicke odnose (Jože

za znanost, zdravstvo in razna druga plačila za eninpolkart itd. V delotnem znesku so prispevki in davki gospodarstva porastli od 15,354.000 din v prvih devetih mesecih 1976, kar na 39,246.000 din v istem obdobju lani ali povprečno za 156 odstotkov.

J. P.

TUNELSKA GRADNJA - V Kočevju so avgusta začeli v Kidričevi ulici graditi poslovno-stanovanjski blok, ki bo dokončan predvidoma prihodnjim jeseni. Imel bo tudi skupno zaklonišče. Postopek, po katerem SGP Zidar Kočevje gradi ta blok, se imenuje „tunelska gradnja“. (Foto: J. Primc)

KAKO SE ZAVAROVATI?

V Kočevju poteka te dni 86-urni tečaj iz radiološke, biološke in kemične zaščite za specializirane enote civilne zaščite. Obiskuje ga 73 tečajnikov iz občinske enote iz nekaterih delovnih organizacij ter KS Kočevje in Rudnik-Salka vas. Predavanja so popoldne ter ob sobotah in nedeljah. Trajala bodo še do začetka februarja. Na tečaju tudi veliko praktično vadijo. Enote CZ so v občini najprej ustanovili, zdaj poteka usposabljanje, nato pa bodo izvajali tudi praktične vaje.

Višji prometni davki in takse

Predlog o davku iz osebnega dohodka zavrnen

Na zadnji občinski seji so sklenili, da se zveča občinski prometni davek od naravnega vina za 0,50 din pri litru, od pečenega vina za 1,50 din, prometni davek na druge alkoholne pijače (razen medicine, piva, naravnega žganja in vinjaka) za 2 odstotka; na novo pa so uvedli še 3-odstotni davek na umetne brezalkoholne pijače (deit, tonik itd.) in sodavico.

Upravne takse so zvišali v povprečju za okoli 100 odstotkov. Zdjaj so tarife za vso republiko izenačene.

Sprejeli so zazidalni načrt za Turjaško ulico. Tu bo zgrajenih okoli 200 stanovanj in drugi prostori (garaže, trgovina, otroško igrišče, parkirišča, kotlovnica itd.).

Predlog, da bi uvedli nov 0,5-odstotni davek iz osebnega dohodka delavcev in občanov je najprej zavrnil zbor združenega dela, nato pa še zbor krajevnih skupnosti (ki ga je najprej sicer sprejel). Tako je bil ta odlok sprejet le kot predlog, dokončno pa bodo o njem glasovali na eni prihodnji seji.

Za direktorju Centra poklicnih šol so imenovali Ksenijo Vidojevič, dosedanje direktorico tega centra.

Povsod veselo in zabavno

V gostiščih, predvsem zasebnih, je silvestrovalo letos manj prebivalcev ribniške občine kot prejšnjega leta. Zivahno pa je bilo vse dni pred novim letom, ker je bilo več sindikalnih srečanj, sprejemov in sveđa prireditve dedka Mraza, ki so jih pripravile organizacije združenega dela za otroke članov kolektivov.

Pred novim letom so bili gostinski lokali vedno polni. Ribničani so pili, kot da se bliža konec sveta. Tudi v trgovinah so bile dolge vrste. Ljudje so že od ranega jutra čakali in vrstah, da bodo kupili darila pa tudi pijače in jedila za štiri praznične dni. Nekateri so se naveličali vrst v Ribnici in so se odpeljali nakupovat v Sotražico. Dolenjo vas ali celo v Kočevje in Ljubljano.

Vreme je bilo lepo in toplo, toda Ribničani mu niso povsem zaupali. Zaskrbljeni so bili, ker doma niso mogli kupiti plina, pa so nekateri krenili ponj kar na Reko. Za Silvestrovo in na 1. januar je bil popolnoma zaseden dom JLA. Ob glasbi zagrebškega ansambla „Una-combo“ in petju Roberta Marinčiča so se gostje zabavali do jutranjih ur. Tu je res lepo v obeh dneh (oziroma nočeh) praznovalo kar nad 1.000 gostov od vsepovsod. M. GLAVONJIC

ORTNEŠKI POROČEVALEC

LETOŠNJE ŽELJE - Za letos si prebivalci z območja Velikih Poljan in Ortneka žele predvsem: ureditev nove avtobusne čakalnice v obe smeri, osvetlitev avtobusne postaje v Ortneku, zebro na prehodu čez glavno cesto, omejitev brzine pri avtobusni postaji, dokončno ureditev telefonske napeljave na Velikih Poljanah in da bi končno že videli z oddajnika pri starem gradu tudi drugi televizijski program.

KJE VOLITI? - Volilne okoliše bi bilo treba še pred volitvami ponekod spremeniti, na kar opozarjajo volilci iz vrste let. Tako prebivalci Praprošče volijo v 7 km oddaljenem Sv. Gregorju, namesto da bi v 700 m oddaljenem Ortneku oz. Velikih Poljanah. To je verjetno tudi zato, ker spadajo Praprošče v KS Sv. Gregor.

DIVJA SMETIŠČA - Našo lepo naravo kvarijo divja smetišča. Smeti in odpadki je vedno več. Čimprej bi morali poskrbeti za zbirališča smeti. Predvsem za neuničljive odpadke bi morali postaviti posebne posode, ki bi jih občasno praznili. Le tako bodo dosegli uspeh pri varstvu okolja. V. P.

ZLATO REPREZENTANCI SFRJ - Mirko Anzeljc, direktor INLES Ribnica, podeljuje zlata odličja članom reprezentance SFRJ, ki so si pridirali na rokometnem turnirju v Ribnici prvo mesto. (Foto: Primc)

Upokojski kotiček

SPET IZLETI - Tudi letos bomo organizirali več zanimivih izletov. Članom društva bomo kmalu poslali razpored, da se bo vsak lahko že vnaprej odločil, kam bo šel, oziroma kaj si bo ogledal.

PONOVRNO RAZSTAVA - Z razstavo ročnih del bomo spet sodelovali na „Ribniškem sejnu“. Naša lanska razstava je zelo uspešna.

URADNE URE - Društvo upokojscev Ribnica ima uradne ure vsak ponedeljek in sredo od 8. do 11. ure. Člani so vedno zaželeni, ne le kadar pridejo plačat članarino. Tu dobite tudi pojasnila o svojih pravicah in dolžnostih ter načrtih društva.

PRISPEVKI IN ČLANARINE - Za letos znaša članarina 20 din, notranji samoprisepek je 5 dni, letna naročnina za upokojski časopis Vzajemnost pa 24 din. V tem časopisu je vrsta zanimivih stvari in tudi odgovori pravnikov na vprašanja upokojscev. Sprejemamo vplačila za posmrtno zavarovanje, ki stane 50 din. Plačate lahko za vse leto vnaprej.

Tajništvo DU V. PREZELJ

VELIKO DELA ZA ANSAMBEL

- Od dneva JLA do novega leta je občan vprašuje

medved odgovarja

- Sem slišal, da so stanovalci Prijateljevega trga 5 pod nujno razpisali mesto vratarja za svoj blok, ker se nikomur ni ljubilo zapirati vrat.

- Na razpis pa ni bilo prijavi, zato so montirali vzmet.

Ribniški zobotrebci

imel veliko dela zabavnoglasbeni ansambel ribniške vojaške enote. Gostoval je v več krajih ribniške in kočevske občine. Tako so vojaki nastopili v Kočevju, Ribnici, Sotražici, Loškem potoku, Sušju in Ponikvah. Obiskovalci, med katerimi je bilo veliko mladine, so bili z glasbenim in dramskim programom zelo zadovoljni.

DVORANA SPET ZAPRTA - Čeprav je bila nova športna dvorana odprta že za 18. december, so jo spet zaprli. Komisija je namreč ob prevzemu dvorane ugotovila več pomanjkljivosti, ki jih zdaj izvajalci del hitro odpravljajo, da bo dvorana spet čimprej „zares“ odprta.

KMALU LUČ - Cesta proti Ugarju čez novi most bo kmalu dobila električno razsvetljava, ki je tu res potrebna.

GREMO V KINO - V kinu doma JLA v Ribnici bodo ta teden predvajali naslednje filme: danes, 12. januarja: „Povest greha“, 14. in 15. januarja „Dva detektiva“, 18. in 19. januarja „Kdo ste, Fantozzi?“. Matinejski predstavi bosta 14. in 15. januarja, ko bo na sporedu film „Sreča na vrvcu“.

REŠETO

Na podlagi 162. člena zakona o davkih občanov (Uradni list SRS, št. 21-224/74, 39-468/74, 5-180/76, 10-381/76) in odlokov o davkih občanov izdajajo davčne uprave skupščin občin

ČRNOMELJ, METLIKA, NOVO MESTO in TREBNJE

POZIV k vložitvi napovedi za odmero davkov občanov

za leto 1977 za zavezanca, katerim se odmerjajo davki po preteku leta za leto 1978 za zavezanca, katerim se odmerjajo davki vnaprej za tekoče leto. Napoved je treba vložiti do vključno 31. januarja 1978.

Napoved za odmero davkov morajo vložiti:

Za leto 1977

1. Zavezanci davka od osebnega dohodka iz samostojnega opravljanja obrtnih in drugih gospodarskih dejavnosti, katerim se davek odmerja po dejanskem dohodku, o dohodkih doseženih v letu 1977;
2. Zavezanci davka od osebnega dohodka iz samostojnega opravljanja intelektualnih storitev, katerim se davek odmerja po dejanskem dohodku, o dohodkih doseženih v letu 1977;
3. Zavezanci davka od osebnega dohodka iz avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav, katerim se davek odmerja po dejanskem dohodku, o dohodkih doseženih v letu 1977;
4. Zavezanci davka na dohodke od premoženja in premoženjskih pravic o dohodkih doseženih v letu 1977. Pod navedeno obliko davka spadajo tudi dohodki, doseženi z oddajanjem stanovanjskih ali poslovnih prostorov oziroma zgradb v najem ter dohodki od podnajemnin, dohodki od oddajanja opremljenih sob pa le, če doseženi dohodek presega vsoto, določeno po občinskem odloku;
5. Zavezanci davka od premoženja – na posest gozdnega zemljišča za leto 1977. Napoved morajo vložiti občani, ki se po določbah zakona o kmetijskih zemljiščih ne štejejo za kmeta, če posedujejo več kot 0,5 ha gozdnega zemljišča in če njihov dohodek v letu 1977 presega 20.000,00 dinarjev oziroma skupni dohodki vseh družinskih članov presega 10.000,00 dinarjev letno na družinskega člana;
6. Zavezanci davka iz skupnega dohodka občanov o dohodkih, prejetih v letu 1977. Napoved morajo vložiti občani, katerih skupen čisti dohodek v letu 1977 presega 110.000,00 dinarjev;
7. Zavezanci posebnega prispevka po 23. členu zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju za leto 1977, če so njihovi dohodki iz naslova pokojnine skupno z dohodki iz delovnega razmerja, samostojne dejavnosti ali dela na podlagi pogodbe o delu v letu 1977 presegli 97.632,00 dinarjev in pod pogojem, da so v skupnem dohodku ostali dohodki brez pokojnine, udeleženi z več kot 14.644,80 dinarja.

Napoved vložijo:

- zavezanci iz 1. točke, ki imajo poslovni prostor, pri davčni upravi občine, na katere območju je poslovni prostor; ostali zavezanci, ki nimajo poslovnega prostora, pa pri davčni upravi občine, v kateri imajo stalno prebivališče, če pa zavezanec nima stalnega prebivališča na območju občine, na katerem ga imajo njegovi družinski člani, pa pri davčni upravi občine, na katere območju imajo stalno prebivališče njegovi družinski člani;
- zavezanci iz 2. in 3. točke pri davčni upravi občine, v kateri imajo stalno prebivališče, če pa zavezanec nima stalnega prebivališča na območju občine, na katerem ga imajo njegovi družinski člani, pa pri davčni upravi občine, na katere območju imajo stalno prebivališče njegovi družinski člani;
- zavezanci iz 4. točke, če gre za dohodke od nepremičnin, pri davčni upravi občine, na katere območju nepremičnina leži; če gre za dohodke od premičnin, pa pri davčni upravi občine, v kateri imajo stalno prebivališče;
- zavezanci iz 5. točke pri upravi občine, na katere območju leži gozdno zemljišče;
- zavezanci iz 6. in 7. točke pri davčni upravi občine, na katere območju so imeli v letu 1977 najdalj stalno prebivališče.

Za leto 1978

1. Zavezanci davka od osebnega dohodka iz samostojnega opravljanja obrtnih in drugih gospodarskih dejavnosti, katerim se odmerja davek v pavšalnem letnem znesku za leto 1978;
2. Zavezanci davka od osebnega dohodka iz samostojnega opravljanja intelektualnih storitev, katerim se odmerja davek v pavšalnem letnem znesku za leto 1978.

Napoved vložijo:

- zavezanci iz 1. točke, ki imajo poslovni prostor, pri davčni upravi občine, na katere območju je poslovni prostor; ostali zavezanci, ki nimajo poslovnega prostora, pa pri davčni upravi občine, v kateri imajo stalno prebivališče, če pa zavezanec nima stalnega prebivališča na območju občine, na katerem ga imajo njegovi družinski člani, pa pri davčni upravi občine, na katere območju imajo stalno prebivališče njegovi družinski člani;
- zavezanci iz 2. točke pri davčni upravi občine, v kateri imajo stalno prebivališče, če pa zavezanec nima stalnega prebivališča na območju občine, na katerem ga imajo njegovi družinski člani, pa pri davčni upravi občine, na katere območju imajo stalno prebivališče njegovi družinski člani.

Napoved za odmero davkov je treba vložiti na predpisanem obrazcu, ki se dobi pri davčni upravi občine. Pozivamo zavezance, da napovedi vložijo v roku, določenem v tem pozivu, ker bo za nepravočasno vložitev napovedi odmerjeni davek povečan za 10 % oziroma najmanj 100 dinarjev, zavezancem, ki ne vložijo napovedi pa za 20 % oziroma najmanj 200 dinarjev.

DAVČNE UPRAVE SKUPŠČIN OBČIN:
Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje

OBVESTILO

Komunalno in gradbeno podjetje „Novograd“ Novo mesto – TOZD Komunalne storitve poziva lastnike osebnih avtomobilov, naj v zimskem času ne parkirajo avtomobilov v mestnih ulicah Novega mesta, ker s tem onemogočajo pluzenje in čiščenje snega.

Temeljna organizacija, ki pluži sneg, ne more odgovarjati za morebitno škodo na vozilih, ki so parkirana na nedovoljenih mestih.

KOMUNALNO IN GRADBENO PODJETJE
„NOVOGRAD“ NOVO MESTO
TOZD KOMUNALNE STORITVE

DOPOLNILO OGLASA
z dne 29. decembra
1977

MERCATOR–HOTELI
– GOSTINSTVO
n.sub.o.
TOZD HOTEL SREMIČ
KRŠKO
Za vsa razpisana delovna
mesta velja razpisni rok
15 dni.

DOPOLNILO OGLASA
z dne 29. decembra
1977

RAZPISNA KOMISIJA
ZA IZVOLITEV INDI-
VIDUALNEGA POSLO-
VODNEGA ORGANA
ZA DELAVSKI DOM V
KRŠKEM PRI KRA-
JEVNI SKUPNOSTI
KRŠKO. Za delovno me-
sto velja rok prijave 15
dni po objavi.

Zbor delavcev DO
BRIVSKO FRIZERSKO
PODJETJE
ČRNOMELJ

objavlja

2 prosti
delovni mesti (KV)

brivsko-frizerskih
pomočnic

Obe kandidatki morata imeti najmanj eno leto delovnih izkušenj na takem delovnem mestu.

Prijave naj se pošljejo v roku 15 dni po dnevu razpisa v ovojnicah z oznako „Za razpisno komisijo“ na naslov Brivsko-frizersko podjetje, Črnomelj, Ul. Staneta Rozmana.

Glasbena šola
„Marjan Kozina“
Novo mesto

razpisuje

DELOVNO
MESTO

UČITELJA
KLAVIRJA IN
HARMONIKE

za oddelek v Dolenjskih
Toplicah.

Pogoj: višja ali visoka izo-
brabza.

Rok prijave je 8 dni po obja-
vi razpisa.
Stanovanja ni.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, ata,
starega ata in brata

JOŽETA
ŠTRAVSA

se iskreno zahvaljujemo za podarjeno cvetje, tolažbo in po-
moč TOZD Stilnega poštstva Novoles, sodelavcem Name in
Mercatorja iz Ljubljane, sosedom, vsem sorodnikom in znan-
cem ter župniku Janezu Komparetu za opravljene obred.

Žalujoči: žena Ana, sinova Alojz in Jože, hčerke
Anica, Rezka in Zofka z družinami ter brata Albin in
Janez z družinama

V SPOMIN

5. januarja bo minilo žalostno leto, odkar je kruta usoda za
vedno iztrgala in naše sredine drago ženo in mamo

MARIJO MAKOVEC

iz Dol 17 pri Škocjanu

Čas beži, toda bolečina ostaja v naših srcih. Hvala
vsem, ki se je še spominjate.

Vsi njeni

V SPOMIN

14. januarja bo minilo žalostno leto
dni, odkar nas je za vedno zapustil
naš mož, ata, brat, stric in stari ata

IVAN VOVK

iz Hrastovice pri Mokronogu

Ostal je tvoj dom, ki si ga tako ljubil, ostali smo mi,
tvoji. Ne moremo se sprijazniti, da te ni več med
nami. Hvala vsem, ki se ga spominjate in obiskujete
njegov poslednji dom.

Žalujoči: žena, otroci, sestre in vnuki

V SPOMIN

2. januarja 1978 je minilo leto dni, odkar nas je zapustil mož
in oče

FRANC PUREBER

3. februarja pa bo minilo leto dni, odkar nas je zapustila
mama in stara mama

IVANA AVSENIK

Hvala vsem, ki prizigate svečke in obiskujete njun grob.

Vsi njegovi in njeni

V SPOMIN

7. januarja je minilo žalostno leto
dni, odkar nas je za vedno zapustil

RUDOLF
LOKAR

iz Gor. Karteljevega

Teško se je živeti v to, da te ni več med nami. Tih in pust je
dom brez tebe. Tvoja mama z bolečino v srcu zdaj trpi. Žal-
ost, bolečina v srcu bo ostala, dokler ne bom jaz kot ti zdaj v
grubu spala.

Tvoji prežalostni: mama in sestra Mari z družino ter
drugo sorodstvo in vsi, ki se Te še spominjajo

GOSPODARSKA ZBORNICA SLOVENIJE
LJUBLJANA
ODBOR ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA

objavlja

DELOVNO MESTO
STROKOVNEGA SODELAVCA

– tajnika strokovnega odbora za obrt Novo mesto pri Med-
občinskem odboru GZS za Dolenjsko s sedežem v Novem
mestu, Novi trg 9

POGOJI:

višja izobrazba ekonomske ali pravne smeri, 3 leta ustreznih
delovnih izkušenj, poskusno delo 3 mesece.

Osebnih dohodkov po samoupravnem sporazumu.

Prijave sprejemamo 15 dni po dnevu objave.

Kandidati naj pošljejo svoje ponudbe z dokazili o izobrazbi
in opisom dosedanjega dela, organizacijsko kadrovske službi
Gospodarske zbornice Slovenije, Ljubljana, Titova 19, prek
Medobčinskega odbora GZS za Dolenjsko, Novo mesto,
Novi trg 9.

TELEVIZIJSKI SPORED

ČETRTEK, 12. I.

trgovska hiša
maximarket
Ljubljana

Tretja zgodba iz nanizanke Dekameron: Navidezno mrtvi ljubimec se znajde v omarji, ki jo nato ukradeta dva oduhu. Oživljeni mrtvec je obtožen kraje, z lažjo ga reši služabnica njegove ljubice, zdravnikove žene, pravična kazen pa zadene oduhu. V glavnih vlogah nastopata Milena Zupančičeva in Mirko Bogataj (na posnetku).

USTVARJALEC ALI NE? - oddaja iz nanizanke Igrajmo se gledališče - B
 19.15 RISANKA - B
 19.30 TV DNEVNIK
 20.00 Boccacio-Vuga: O UKRADENEM LJUBIMCU - B

9.30 TV V SOLI - (Bg)
 11.55 TV V SOLI: Pravljičica, Afganistan, Ali ste vedeli - (Zg)
 17.40 POROČILA
 17.45 ČEBELE IN NARAVA - B
 To je zadnja oddaja iz nanizanke Krilati farmacevti. Sovjetski književnik Jojriš, ki je velik poznavalec čebel, pravi, da je čebelnjak kot čaroben svet iz pravljice, in dodaja, da moramo varovati gozdove, reke, travnike, sploh okolje, kajti le tako bomo čebelarstvo omogočili, da bodo naprej opravljale koristno „farmaceutsko“ poslanstvo.
 18.27 OBZORNIK
 18.37 MOZAIK
 18.40 MOZAIK
 18.40 PROFESOR BALTAZAR, risanka - B
 18.50 M. Belina: JE REŽISER

20.40 V ŽIVO
 V tokratni oddaji bo tekla beseda o hišnih svetih, ki imajo veliko težav z odnosi med stanovalci; temu pogosto botruje dokaj nizka kulturna raven, od tod do slabega gospodarjenja s stanovanjskimi dobrinami pa ni daleč.

2
 16.55 Crvena zvezda: Minor (košarka, ženske) - 18.30 TV novice - 18.45 Beograjski festival narodne glasbe - 19.30 TV dnevnik - 20.00 - 2-1 - start - 23.30 24 ur

PETEK, 13. I.

trgovska hiša
maximarket
Ljubljana

rov za zbiranje, pa prepučeni cesti.
 19.15 RISANKA - B
 19.30 TV DNEVNIK
 20.00 ZABAVNOGLASBENA ODDAJA
 20.50 RAZGLEDI: GIBLJIVE SLIKE BOŽIDARJA JAKCA - B
 V uvodnem delu oddaje bomo videli filma Dolina gradov in Gregoričev fotoamaterski izlet v Belo krajino, ki ju je slikar sam zmontiral in opremil z napisi. Ob nastanku pred štiri desetletji sta bila filma nema, zdaj pa sta opremljena z glasbo, ki jo je Jakac med obema vojnima dodajal svojim filmom. Dalje bo prikazan Jakac filmski zapis o otvorit-

9.30 TV V SOLI - (Bg)
 11.45 TV V SOLI: Pravljičica, Matematika, Po Hrvatskem Zagorju - (Zg)
 16.20 POROČILA
 16.25 CELJE:PARTIZAN (Bjelovar), prenos rokometne tekme
 17.40 OBZORNIK
 17.50 O LONČARJU IN CARJU, pravljica iz lutkarjevega vozička - B
 18.15 DEČEK DOMINIK - B
 18.45 LJUDJE IN MESTO - B
 V tokratni oddaji, ki ima naslov Povezanost in odtujenost, bomo videli, da se v mestih najslabše poznajo med seboj tisti prebivalci, ki so si prostorsko najbližji, torej sosede. Ostareli ljudje so v mestnem okolju ponavadi osamljeni, mladi, ki običajno nimajo primernih prost-

vi spominske plošče novomeškemu pisatelju Milanu Puglju leta 1933. Na tem filmskem traku so posneta tudi Fran Albrecht, kipar Tine Kos in Oton Zupančič. Oddaja bo zaključil prvi slovenski reklamni film, ki ga je slikar posnel leta 1933 za ljubljanskega krojača Pavlina. Moda iz tistih časov utegne zanimati zlasti mlajše gledalke.
 21.30 TV DNEVNIK
 21.45 SPENCERJEVI PILOTI, serijski film - B
 22.35 POROČILA

2
 17.15 TV dnevnik - 17.35 TV koledar - 17.45 Igrajmo se gledališče - 18.15 Naša obramba - 18.45 Prijatelji glasbe - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Današnji Tunis - 21.00 Včeraj, danes, jutri - 21.20 Portreti - 21.50 Beethovnovne sonate

SOBOTA, 14. I.

trgovska hiša
maximarket
Ljubljana

ce pa je pripravljeno posebno prese-
 nečenje.
 9.35 LJUDJE IN MESTO - B
 10.05 KONDORJEVE VIŠAVE - B
 10.35 NOVELE HENRYJA JAMESA, nanizanka - B
 11.35 JUGOSLOVANSKA TRIMSKA TELEORIZIJA - B
 12.05 POROČILA
 16.55 POROČILA
 17.00 DETELČKA NE BOLI GLAVA - B
 To je sovjetski mladinski film. Glavni junak je deček Seva Muhuna, ki mu zaradi majhne rasti rečejo kar Muha. Rad ima glasbo, še posebno pa ga zanimajo bobni. Detel, ki je s kluonom vztrajno razbijal po bližnjem drevju, je Muha navdihnil s svojevrstno glasbo. Tolkel je in tolkel je po bobnih, to pa seveda ni bilo všeč sosedom v tesnih stanovanjih. Toda Muha ni bil od muh, z

8.00 POROČILA
 8.05 PROFESOR BALTAZAR, risanka - B
 8.15 K. Kovič: POGUMNI PADALEC, oddaja iz nanizanke Piki Jakob - B
 8.30 M. Belina: JE REŽISER USTVARJALEC ALI NE? - oddaja iz nanizanke Igrajmo se gledališče - B
 8.55 PISANI SVET - B
 Po rezultatih posebne ankete je Pisani svet najbolj gledana oddaja za mlade. Novo sceno in maskote, ki bodo najbrž kmalu postale simbol oddaje, je izdelal akademski slikar Tomaž Kržišnik. Tokrat bodo mladi spoznali kup stvari na temo Okroglo, med njimi okroglo luno, žoge vseh vrst, prstane in celo vasico Okroglo, ki jo le malokdo pozna. Gosti oddaje bodo inž. Ribarič ter košarkarja Čosić in Papič, za gledal-

vztrajnostjo je končno le prepričal starše, sosede in učitelje, da je glasbeno nadarjen, še posebno za bobnanje. Film je pred tremi leti posnel režiser Dinari Asanova, Muha pa igra Saša Žezljajev.
 18.15 OBZORNIK
 18.25 MOZAIK
 18.30 OTROŠKI CIRKUS BILLYJA SMARTA - B
 19.15 RISANKA - B
 19.30 TV DNEVNIK
 20.00 J. Mitchell: JENNIE, nadaljevanka - B
 20.55 ZABAVALA VAS JULIO IGLESIAS - B
 22.00 TV DNEVNIK
 22.15 625
 22.55 POROČILA

2
 17.30 Poročila - 17.35 TV koledar - 17.45 Pustolovščine klovnova Badija (lutkovna predstava) - 18.45 Humoristična oddaja - 19.30 TV dnevnik - 20.00 W.A. Mozart: Idomeno (I. del) - 21.00 24 ur - 21.10 Gibljivi delovni čas - 21.40 Športna sobota - 21.55 Starodavni Nepal (dokumentarni film)

NEDELJA, 15. I.

trgovska hiša
maximarket
Ljubljana

nastopajo kot pobudniki hitrejšega razvoja kmetijstva in vasi.
 12.30 POROČILA
 14.10 POLJUDNOZANSTVENI FILM
 14.40 Guncle: VESELI TOBOGAN
 15.40 OKROGLI SVET
 16.00 NISMO MI ANGEĽKI
 Film z gornjim naslovom je posnet po drami Alberta Russona. Povzetek vsebine: Trije jetniki pobegetje s Hudičevega otoka. S seboj imajo samo košaro, v njej pa Adolfa - strupeno kačo. Pribežijo k Felixu Dichotolu, ki se neznansko boji obiska sorodnika Trockarda in njegovega nečaka, s katerim opravlja določene posle, ki ne gredo najbolje. Ko Trockard pride na obisk, odigra hladnokrvni Adolf zelo važno vlogo, arestiranje pa se prepričajo, da je življenje za zapahi bolj varno, sploh pa, da so tam ljudje bolj

8.20 POROČILA
 8.25 Za nedeljsko dobro jutro: MOČ ZBOROVŠKEGA PETJA
 8.55 625
 9.35 J. Mitchell: JENNIE, nadaljevanka - B
 10.25 OSTRŽEK, nanizanka - B
 10.50 JULES VERNE, nadaljevanka - B
 11.10 PUF IN MUF, risanka - B
 11.25 MOZAIK
 11.30 LJUDJE IN ZEMLJA - B
 Ena od predkongresnih tem je tudi družbeno in samoupravno delovanje kmetov. Tokratna oddaja bo nakazala, kako kmetje dosegajo cilje tako pri razvoju kmetijstva kot pri oblikah družbenega, političnega in kulturnega življenja na vasi. V ospredju bo vprašanje, koliko kmetje kot proizvajalci in samoupravljalci lahko dejansko vplivajo na spreminjanje svojega položaja, kako

pošteni. Leta 1955 je film posnel režiser Michael Curtiz, v glavnih vlogah pa nastopajo Humphrey Bogart (na posnetku), Aldo Ray, Peter Ustinov, Joan Bennett in Basil Rathbone.

17.50 RADNIČKI: BOSNA, prenos košarkarske tekme
 19.30 TV DNEVNIK
 20.00 VRNITEV ODPISANIH, nanizanka - B
 21.05 OB VODI JE MLIN, oddaja iz cikla Človek brez meje - B
 21.35 TV DNEVNIK
 22.00 ŠPORTNI PREGLED
 22.30 POROČILA

2
 8.55 Poročila - 9.00 Oddaja za JLA - 15.30 Nedeljsko popoldne - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Dokumentarna oddaja - 20.45 24 ur - 21.05 Celovečerni film

PONEDELJEK, 16. I.

trgovska hiša
maximarket
Ljubljana

1
 9.30 TV V SOLI - (Bg)
 11.40 TV V SOLI: Od doma do šole, Istrske cerkve, Svet atomov - (Zg)
 16.10 KMETIJSKA ODDAJA - (Bg)
 17.10 POROČILA
 17.15 VRTEC NA OBISKU: Otroci telovadijo
 17.30 SVET, V KATEREM ŽIVIMO - B
 18.00 OBZORNIK
 18.10 GRAFIČNE TEHNIKE - B
 Tokratna (druga) oddaja o grafičnih tehnikah bo govorila o lesorezu, ki je gotovo najstarejša grafična tehnika. Točnega datuma nastanka ji sicer ni moč določiti, znano pa je, da so jo poznali že stari Kitajci in Japonci: čas nastanka doslej odkritega najstarejšega evropskega lesore-

za sega v leto 1432. Tudi dandanes privlačuje lesorez veliko grafikov. Zakaj? Morebiti bo likovna izpoved z lesorezom grafikov Iva Plestenjaka, Božidarja Jakca, Franceta Miheliča, Vladimira Makuca in Stefana Galiča zadovoljiv odgovor.
 18.40 MOZAIK
 18.45 MLADI ZA MLADE
 19.15 RISANKA - B
 19.30 TV DNEVNIK
 20.00 Predrag Golubović: NOČNI DISPUT
 To je televizijska drama o zadnjih trenutkih življenja znamenitega humanista Erazma Rotterdamskega (1466-1536), ene največjih osebnosti renesančne kulture. Erazem je eden prvih novoveških mislecev, ki je razmišljal o morali in vzgoji, o filozofskih in verskih vpra-

šanjih enostavno zato, ker se ni mogel sprizniti z neumnostjo in pregrehmi ljudi. Sledeje je obral do kosti s satiričnim spisom Hvalnica norosti (1511). V drami, ki jo je režiral Milenko Maričić, bomo videli, kako se Erazmu tik pred smrtjo prikažejo Martin Luther, Ulrich von Hutten in predstavnik svete stolice ter ga skušajo pridobiti vsak na svojo stran. V vlogi Erazma Rotterdamskega nastopa Stevo Žigon.
 21.00 KULTURNE DIAGONALE
 21.45 TV DNEVNIK
 22.00 MOZAIK KRATKEGA FILMA

2
 17.15 TV dnevnik - 17.35 TV koledar - 17.45 Zverinice iz Rezije - 18.00 Odrta vrata - 18.15 Izobraževalna oddaja - 18.45 Mladi za mlade - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Športna oddaja - 20.30 Izkušnje - 21.00 Poročila - 21.10 Celovečerni film

TOREK, 17. I.

trgovska hiša
maximarket
Ljubljana

1
 9.30 TV V SOLI - (Bg)
 11.40 TV V SOLI: Dnevnik 10. Istrski gradovi, Od atoma do življenja - (Zg)
 17.25 POROČILA
 17.30 FOLKLORA - (Zg)
 18.00 OBZORNIK
 18.10 MALI SVET (Zg)
 V prvi oddaji za pionirje bomo videli, kako so zagrebške televizije sprejeli otroci iz Šolske ulice v Solkanu pri Novi Gorici in jim povedali vse najzanimivejše o svojem kraju, šoli in ulici, v kateri živijo.
 18.40 MOZAIK
 18.45 ČAS, KI ŽIVI: MED BORCI PREKOMORCI

Številni Primorski Slovenci, Istrani in Dalmatinci so bili med zadnjo vojno vpoklicani v italijansko vojsko. Ko so zvedeli o partizanski vojski, so se takoj, še posebno pa po razsulu italijanske vojske priključili partizanskim enotam, ki so jih sami ustanovili. Bili so borci znanih partizanskih prekomorskih brigad in nekateri od njih bodo v tokratni oddaji obujali spomine na borbeno pot do osvoboditve Trsta.
 19.15 RISANKA - B
 19.30 TV DNEVNIK
 20.00 DIAGONALE
 20.35 G. E. Clancier: ČRNI KRUIH, nadaljevanka - B

21.30 IZ KONCERTNIH DVORAN - B
 Gre za posnetek drugega dela abonmajskega koncerta simfoničnega orkestra Slovenske filharmonije. Bil je 9. decembra lani in dirigent Anton Kolar je predstavil nekaj instrumentalnih prizorov iz glasbenih dram Richarda Wagnerja.
 22.10 TV DNEVNIK

2
 17.15 TV dnevnik - 17.35 TV koledar - 17.45 Pionirske TV novice - 18.15 Nove knjige - 18.45 Dnevnik 10 - 19.05 Kulturni pregled - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Odrpt ekran - 20.40 24 ur - 21.10 Znanost - 21.55 Dokumentarna oddaja

SREDA, 18. I.

trgovska hiša
maximarket
Ljubljana

1
 9.40 TV V SOLI - (Bg)
 11.40 TV V SOLI: Prijateljstvo, Istrske freske, Fizika - (Zg)
 17.20 POROČILA
 17.25 K. Kovič: MOJ PRIJATELJ PIKI JAKOB, nanizanka - B
 17.45 JUžnoameriški INDIJANCI
 18.00 OBZORNIK 18.10 NA SEDMI STEZI
 18.40 MOZAIK
 18.45 OD VSAKEGA JUTRA RASTE NOV DAN - B
 Za tokratno oddajo je ekipa ljubljanske televizije obiskala Mursko Soboto. Videli bomo, da to slovensko mesto nima svojega kulturnega doma s primerno dvorano, zato pa toliko več amaterskih ljubiteljev umetnosti, ki delujejo v pevskem

zboru ter dramski, lutkovni, likovni in folklorni skupini pa še kje.
 19.15 RISANKA - B
 19.30 TV DNEVNIK
 20.00 FILM TEDNA: KAVELJ 22 - B
 Režiser Mike Nichols, ki ga poznamo po filmih Kdo se boji Virginie Woolf in Diplomiranec, je tokratni film posnel po ameriški literarni uspešnici Josepha Hellera. Večji del zgodbe se odvija v letalski bazi med piloti težkih bombnikov, ki vzdržujejo zvezo med južno Italijo in ostalo Evropo. Piloti živijo v neznanostih razmerah, razpeti so med vojni nevarnostmi in častihlepni častniki. V takem okolju si kapetan Yossarian na moč prizadeva, da bi ga zdravniki proglasili za neumnega,

saj bi se le tako zanj vojna končala. Režiserju je uspelo narediti nadpoprečno dober film z vojno tematiko, veliko oporo pa je imel tudi v igralcih: Alanu Arkinu, Martinu Balsamu, Richardu Benjaminu, Anthonyju Perkinsu, Jonu Voightu in Orsonu Wellsu.
 21.55 TV DNEVNIK
 22.10 MINIATURE - B
 V oddaji, ki so jo posneli v ljubljanskem Mestnem muzeju, se bo predstavila znana slovenska harfistka Ruda Ravnik-Kosijeva. Zaigrala bo Hindemitha Sonato za solo harfo in Salreda Pesem noči.

2
 17.15 TV dnevnik - 17.35 TV koledar - 17.45 Daljnogled - 18.15 Dokumentarni film - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Izbor v sredo - 22.00 TV dnevnik

PRVI RADIJSKI PROGRAM

PETEK, 13. I.:

8.08 Glasbena matinea. 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo (Pazi! Nevarno!). 9.30 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti. 11.03 Znano in priljubljeno. 12.10 Z orkestri in solisti. 12.30 Kmetijski nasveti (Izobraževanje na področju perutinarstva). 12.40 Pihalne godbe vam igrajo. 13.50 Človek in zdravje. 14.05 Glasbena pravljica. 14.22 Naši umetniki mladim poslušalcem. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Napotki za turiste. 15.45 Naš gost. 18.05 Moment musical. 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Minute za ansambлом Toneta Zagarja. 20.00 Stop pops 20. 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih. 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Jazz pred polnočjo.

8.47 Skladbe za mladino. 9.05 Še pomnite, tovariši! 10.05 Nedeljska panorama zabavne glasbe. 11.00 Pogovor s poslušalci. 11.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 13.20 Nedeljska reportaža. 13.45 Obisk pri orkestru Kookie Freeman. 14.04 Nedeljsko popoldne. 17.50 Zabavna radijska igra. 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Glasbene razglednice. 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 Skupni program JRT. 23.05 Literarni nokturno (R. Pietras: Pesmi). 23.15 Plesna glasba za vas.

19.45 Minute za ansambлом. 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi. 20.30 Radijska igra. 22.20 Skupni program JRT. 23.05 Literarni nokturno (Stare angleške pesmi). 23.15 Popevke se vrstijo.

SOBOTA, 14. I.:

8.08 Glasbena matinea. 9.05 Pionirski tednik. 9.35 Mladina poje. 11.03 Sedem dni na radiu. 12.10 Godala v ritmu. 12.30 Kmetijski nasveti (Ali izkorisčamo ves lesni prirastek v gozdu?). 12.40 Veseli domači napevi. 14.05 Glasbena abeceda. 14.25 S pesmijo in plesom po Jugoslaviji. 15.45 S knjižnega trga. 18.05 Gremo v kino. 18.45 Zabaval vas bo orkester Benny Cubano. 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Minute za ansambлом Weekend. 20.00 Sobotna glasbena panorama. 21.30 Oddaja za naše izseljence. 23.05 Popularnih dvajset.

PONEDELJEK, 16. I.:

8.08 Glasbena matinea. 9.05 Ringaraja. 9.20 Izberite pesmico. 9.40 Vedre melodije. 11.03 Za vsakogar nekaj. 12.10 Veliki revijski orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti (Raba nujvskih površin na Primorskem). 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru. 14.05 Pojo amaterski zbori. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 Kulturna kronika. 18.05 Izročila tisočletij. 18.25 Zvočni signali. 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Minute za Ansambлом bratov Avsenik. 20.00 Kulturni glasov. 20.10 Operni koncert. 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studiev. 23.05 Literarni nokturno (L. Krakar: Pesmi). 23.15 Za ljubitelje jazza.

SREDA, 18. I.:

8.08 Glasbena matinea. 9.05 Nenavadni pogovori. 9.25 Zapojmo pesem. 9.40 Samoupravljanje s temelji marksizma. 11.03 Po Taljinih poteh. 12.10 Veliki zabavni orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti (Čebelarstvo - sestavni del kmetijstva). 12.40 Pihalne godbe. 14.05 Ob izvirih ljudske glasbene umetnosti. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 Spomini in pisma (I. Cankar: Obisk pri Zupančiču). 18.05 Odskočna deska. 18.30 Utrinki iz svetovne zborovske glasbe. 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Minute za ansambлом Atija Sossa. 20.00 Koncert iz našega studia. 22.20 S festivalov jazza. 23.05 Literarni nokturno (D. Parker: Sijajen si bil). 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

NEDELJA, 15. I.:

7.30 Za kmetijske proizvajalce. 8.07 Radijska igra za otroke (I. Nemet: Od jutri dalje štejem nove dni).

ČETRTEK, 19. I.:

8.08 Glasbena matinea. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo (Razmah rocka). 9.35 Jugoslovanska zborovska glasba. 11.03 Uganite, pa vam zaigramo po želj. 12.10 Zvoki znanih melodij. 12.30 Kmetijski nasveti (Zdravstveno stanje in zdravljenje čebeljih družin). 12.40 Od vasi do vasi. 14.05 Kaj radi poslušajo. 14.40 Mehurčki. 15.45 Jezikovni pogovori. 18.05 Z opernih odrov. 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Minute za ljubljanskim jazz ansambлом. 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov. 21.00 Literarni večer.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 12. januar - Tanja Petek, 13. januar - Veronika Sobota, 14. januar - Srečko Nedelja, 15. januar - Pavel Ponedeljek, 16. januar - Marcel Torek, 17. januar - Tone Sreda, 18. januar - Vera Cetrtek, 19. januar - Marij

LUNINE MENE

16. januar, ob 04 do 03 min.: prvi krajev

KINIO

BREŽICE: 15. - 16. zahodno-nemški barvni film „Vsi drugi se

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

IŠČEMO 6-urno popoldansko varstvo za otroka. Pogoji zelo ugodni. Vuica, Jerebova 20.
SLUŽBO DOBI kvalificirana natakarica in kuharica. Sobota in nedelja prosti, vse drugo po dogovoru. Gostilna Košak, Ulica talcev 2, Novo mesto.
VSO OSKRBO in denarno nagrado nudimo osebi, ki bi v naši odsotnosti pazila otroke. Samsa, Dolenja Straža 23.
BRIVSKO-FRIZERSKO pomočnico, dobro, sprejme salon Burja, 68281 Senovo, Telefon (068) 75-332.

SLUŽBO IŠČE

SPREJMEM kakršnokoli honorarno delo, najraje doma. Ponudbe pošljite pod šifro „DELO“.

STANOVANJA

PRODAM garsonjero. Nad mlino 44/21. Ogled od 16. do 18. ure. **ODDAM** sobo. Franc Božič, Šmihele 48, Novo mesto.
DEKLE išče sobo s kopalnico po možnosti s posebnim vvhodom. Naslov v upravi lista (83/78).
ZAKONCA iščeta stanovanje v Novem mestu. Marija Jovetič, Zabja vas 35, Novo mesto.

Motorna vozila

PRODAM Zetor 25 s koso. Turk Tone, Gornja Stara vas 11, Sentjernej.
PRODAM SIMCO in renault 8, letnik 1970. Vladimir Povše, Klenovik 7, Skocjan.
PRODAM R 4, letnik december 1974, v dobrem stanju in registriran do decembra 1978. Franc Drmaž, Dol. Prekopa 9, Kostanjevica.
PRODAM NSU 1000 v dobrem stanju in v oglasne stebričke za v nograd. Naslov v upravi lista (55/78).
PRODAM traktor Ferguson 35. Alojz Kerin, Cerovi log 1, Sentjernej.
PRODAM traktor Kramar (28 KM), letnik 1963. Ignac Rodič, Dobra va 5, Skocjan.
PRODAM FIAT 750, letnik 1974. Telefon 23-337. Naslov v upravi lista (66/78).
UGODNO prodam audi 60 L, letnik 1969. Ogled možen vsak dan. Jože Lojki, Pangreč grm 4, Stopiče.
PRODAM lepo ohranjen traktor Universal 42, letnik 1975. Jože Bratkovič, Sentjernej, n.h., telefon 85-354.
PRODAM OPEL KADET, letnik 1964 in tovorni avto IMV 1600, 15.000 km po generalni. Martin Kastelic, Gotna vas 15 a, Novo mesto.
DOBRO ohranjen traktor znamke Linder (20 KM) s koso in drugimi priključki, ugodno prodam. Anton Novak, Štari trg 38, Trebnje.
PRODAM osebni avto 125 PZ, letnik 1972. Ogled možen vsak dan. Bernard Omerzu, Kolodvorska 4, Krško.
PRODAM AMI 8. Praznik, Vrhalova 8, Žuzemberk.
PRODAM fiat 850, letnik 1968 in volkswagen 1200, letnik 1975. Šašek, Mali Slatnik 37, Novo mesto.

KUPIM

KUPIM komat (24 ali 25-colski). Franc Zupančič, Štravberk 2, Otočec.
KUPIM krožno žago (cirkular) po možnosti z vrtilno glavo. M. Kramar, Jereslavec 1 a, 68257 Kapele.
KUPIM manjšo prešo na sleme. Jože Lipoglavšek, Brestanica 50 a.
PARCELO v Krškem, Brežicah ali okoli kupim. Ponudbe pod „PARCELA“.
KUPIM karamboliran FORD TAUNUS XL. Cvetkovič, Jerebova 16, Novo mesto.

PRODAM

ZA 5.000,00 din prodam mesec dni star brezhiben črno-beli televizor Gorenje. Naslov v upravi lista.

imenujejo Ali“. 17. - 18. zahodno-nemški barvni film „Vinetou in Apači“.
CRNOMELJ: 15. 1. ameriški film „Čudežni karate“.
KRŠKO: 14. - 15. ameriški barvni film „Kleopatra“.
MIRNA: 14. 1. amer. barvni film „Zaoka“.
NOVO MESTO: 13. - 16. amer. barvni film „Konjenica brez konja“ 17. - 19. ital. barvni film „Rombo proti ugrabitljem“.
RIBNICA: 14. - 15. nemški barvni film „Krvavi jastrebi Aljasko“.
SEVNICA: 14. - 15. amer. barvni film „Oddaljena trobenta“.
18. 1. amer. barvni film „Crna vetrnica“.
TREBNJE: 14. - 15. slovenski barvni film „Vdovstvo Karoline Zašler“.
18. 1. amer. barvni film „Strahote brez zore“.

PRODAM kosilnico Gorenje Moto univerzal. Franc Pučelj, Grmovlje 18, Skocjan.
PRODAM dnevno sobo in razne kose pohištva. Ogled v soboto in nedeljo. Angelca Nenadič, Trdinova 12 c, Novo mesto.
ELEKTRIČNI štedilnik in peč na olje EMO 8 poceni prodam. Vuica, Jerebova 20.
UGODNO prodam novejšo dnevno sobo v celoti ali po kosih (regal, kavč, dva fotelja in miza). Informacije po telefonu 21-910.
TERMOAKUMULACIJSKO peč AEG 3 KW, malo rabljeno, poceni prodam. Telefon 83-115.
PO ZELO ugodni ceni prodam enosono traktorsko prikolico. Anton Tisovec, Gor. Polje 2, Straža.
PRODAM diatonični harmoniki Lubas B, Es, AS in HA, E, A, DE. Prus, Gotna vas 43, Novo mesto.
PRODAM novo prikolico za osebni avto. Janko Švajger, Dol. Toplice.
PRODAM hlev za zajce na šest predalov. Anton Golob, Sela 3, Sentjernej.
PRODAM grablje za BCS Maraton. Leopold Virč, Hudo 5, Novo mesto.
PRODAM mlado kravo. Povše, Goriška vas 1, Mirna peč.
PRODAM rezervne dele za NSU 1200. Pilič, Ivana Roba 38, Novo mesto.
PRODAM betonski mešalnik z dvigalom. Franc Šimc, Irča vas 23, Novo mesto.
PRODAM malo rabljen komat (22-colski) in električni trifazni motor (3 KM). Stane Kotar, Hrušica 33, Stopiče.
PRODAM diatonično harmoniko A, D, G, C. Jože Maver, Dol. Nemška vas 7a, Trebnje.
PRODAM 16-colski voz. Marija Drčar, Podgora 10, Straža.
PRODAM novo traktorsko kosilnico za pasquali (18 KM). Anton Kopina, Vel. vas 32, Leskovec pri Krškem.
PRODAM gliser 4 m z motorjem Creisler (35 KM) ter prikolico in opremo za smučanje. Cena 3 M. Andrej Ošterbenk, Catež 9, Brežice.
PRODAM kravo s teletom. Jože Barbič, Šutna 8, Podbočje.
PRODAM kombinirano omaro in radio. Naslov v upravi lista (100/78).
PRODAM motorno žago Stihl 0,50. Franc Novak, Osrečje 16, Skocjan.
POCENI prodam dva črna psička, stara 3 mesece, družabne pasme (oče novofundlandec). Od rojstva živita na prostem. Jože Jarm, Dol. Praprče 6 pri Sentlovcu, Velika Loka.
PRODAJAM kvalitetne sadne sadike (jablane). Stane Prešeren, Lobetova 42, Novo mesto (Zabja vas).

PRODAM hišo s hektarjem in 35 arov zemlje v Vrčicah. Hiša je primerna za vikend ali kot lovška postojanka. Informacije dobite pri J. Ogulinu v Gabru pri Semiču.
PRODAM vinograd s hramom v Velikem Banu nad Pleteljami in njivo v velikosti 23 arov v Grobljah. Karolina Lekše, Groblje 1, Sentjernej.
PRODAM vinograd z zidanico v Borštu. Dostop z avtomobilom. Informacije v Ajdovcu 4, Dvor.
PO UGODNI ceni prodam 13 arov vinograda z zidanico v Bendjah. Dostop možen z vsemi vozili. Vidmar, Gumberk 4, Otočec.
PRODAM parcelo v bližini gradu Prežek za vikend ali vinograd. Dostop z avtom, elektrika in voda v bližini. Naslov v upravi lista (62/78).
PRODAM vinograd z zidanico na Ljubnu. Naslov v upravi lista (64/78).
PRODAM vinograd z zidanico na Dolenjskem (Vinji vrh). Dostop z vsakim vozilom. Naslov v upravi lista (97/78).
PRODAM hišo z vrtom v Novem mestu. Volčičeva 14.

RAZNO
2. JANUARJA sem od Ragovske do Kapitlja izgubila zlato zapestnico. Pošteni najditelj dobi lepo nagrado. Olga Miklič, Ragovska 6, Novo mesto.
POSESTVO (6 ha) v bližini Novega mesta dam osebi, ki bi me preživljala. Naslov v upravi lista (40/78).
VALJČNI MLIN v obratovanju z vso opremo dam v najem. Stane Zakrajšek, G. Ponikve 2, 68210 Trebnje.
POROČNI PRSTANI! - Poroka - spomin nanjo naj bo lep in trajen! Zato izberite sodoben poročni prstan pri zlatarju v Ljubljani, Gosposka 5 (poleg univerze). - Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!
TESAR išče žensko (od 40 do 55 let) za skupno gospodinjstvo. Prepisem tudi posest. Naslov v upravi lista (68/78).
V OSKRBO oddam domačijo z nad 2 ha zemlje s pogojem, da uživam oskrbo do smrti. Imam pokojnino. Marija Hočevnar, Vrh 43, pošta Boštanj.

POSEST

PO UGODNI ceni prodam vinograd in zidanico v Vajendolu. Lepa sončna lega, dostop možen z vsakim avtomobilom. Naslov v upravi lista ali telefon 85-354 (74/78).
PRODAM vinograd v Vel. Plešivici pri Adlešičih, star 7 let. Niko Jurjevič, Krasinec 17, Gradac.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Med 29. decembrom in 4. januarjem so v novomeški porodnišnici rodile: Darinka Medek iz Metlike - Anjo, Franciška Lamovšek iz Stajngroba - Silvijo, Ana Šober iz Vranovičev - Natašo, Vladislava Krečič iz Crneče vasi - Uroša, Marija Dular iz Gornjega Podboršta - Matejo, Nada Jakljevič s Preloke - Igorja, Marija Veselič iz Gorencev - Petra, Marija Jakše iz Črešnjevca - Silvestra, Jelena Aupič iz Mirne - Dejana, Darja Besednjak iz Rumanje vasi - Gregorja, Katica Kralj iz Dragatua - Marjana, Marija Klemenčič iz Dolnjega Suhorja - Matjaža, Štefka Trpin iz Semiča - Gordano, Marija Špec iz Sela - Jožija, Jožica Lužar iz Mirne Peči - Polono, Marija Kobe iz Učakovcev - Zlatka, Anica Turk iz Brezja - Alenko, Jožica Smolici iz Zabukovja - deklico, Alojzija Dimc iz Dolenje vasi - deklico, Anica Štukelj iz Mihele vasi - dečka, Justina Blatnik iz Kočarije - dečka, Marija Penca iz Malih Vodenic - dečka, Ljudmila Slapničar iz Čegelnice - deklico, Vera Zajc iz Črnomlja - dečka, Slavka Zibert iz Brestanice - deklico. - ČESTITAMO!

ZAHVALA

Ob nenadni in mnogo prežgodnji smrti nas je za vedno zapustil nepozabljeni in ljubljeni mož, očka, oče, sin, stric in očetek.

ZAHVALE

V 87. letu starosti nas je zapustila draga mama.

ANA LOJK
iz Sel pri Zajčjem vrhu

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za podarjene vence in cvetje. Hvala tudi župniku za opravljeno obred. Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so drugo pokojnico spremili na zadnji poti.

Žalujoči: hčerki Ana in Tončka z družinama, nečaka Anton in Anica z družinama, sestri Alojzija in Franciška z družinama

Namesto novoletnih čestitk sorodnikom, prijateljem in znancem poklanjata NADA IN MIRAN GOLAVŠEK iz Sentjerneja 138 250,00 din Medobčinski organizaciji slepih in slabovidnih Novo mesto. Za poklonjenke znesek se imenovanimi najiskrenejše zahvaljuje Medobčinska organizacija slepih in slabovidnih Novo mesto.

PREKLICI

ANTON BEVC, Globočdol 3, Mirna peč, prepovedujem vsakršno vožnjo in hojo po mojih traviščih pod Brezjem proti Cerovcu, SO Trebelno. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjala.

PODPISANE Anica Oražem, Kristina Hrovat, Marija Kumelj in Alojzija Cimermančič opozarjamo DRAGO SOMRAK, naj ne razpolaga z imetjem, ker je naša last. V nasprotnem primeru bomo sodno postopale.

TEREZJA MIKEC, Cerovi log 40, Sentjernej, prepovedujem vožnjo in delanje kakršenkoli škode po mojih parcelah na Kirji, posebej na vrtu parcelna št. 3435 in 3434. V nasprotnem primeru bom kršilce sodno preganjala.

ČESTITKE

MIMI BUČARJEVI s Pahe 5 pri Otočcu za 55. obletnico še mnogo let v krogu svoje družine, možu pa lep pozdrav. Nekdo.

Nov tekoči račun Dol. lista

Vsem naročnikom in poslovnim partnerjem sporočamo, da nam je Služba družbenega knjigovodstva s 1. januarjem 1978 določila novo številko tekočega računa:

52100 - 603 - 30624

Prosimo vas, da pri vseh vplačilih naročnin, poravnava računov in pri drugih nakazilih upošteвате gornjo številko.

Naročnikom zunaj Slovenije

Vse naročnike izven Slovenije (v drugih republikah) prosimo, da čimprej nakazujejo vsaj polletno naročnino za letos (99 dinarjev) na naš novi tekoči račun:

ČZP DOLENJSKI LIST, NOVO MESTO:
52100-603-30624

Prosimo vas, da obrazec „Splošna položnica“ kupite na najbližji pošti ali podružnici SDK in vanj vpišete našo novo številko tekočega računa.

NAROČNIKE V TUJINI prav tako prosimo, da čimprej nakazujejo celoletno naročnino za 1978 bodisi s čekom, mednarodno pošto nakaznico ali na naš devizni račun. Naročnina za letos znaša 400 din (oz. 25 ameriških dolarjev ali 50 DM oz. ustreza druga valuta v tej vrednosti).

UPRAVA DOLENJSKEGA LISTA

Ob nenadni in mnogo prežgodnji smrti nas je za vedno zapustil nepozabljeni in ljubljeni mož, očka, oče, sin, stric in očetek.

OTMAR PISEK

iz Kostanjevice

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom in znancem, in vsem, ki so nam pismeno ali ustno izrekli sožalje, pokojniku darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu spremili na njegovi mnogo prerani zadnji poti. Posebno zahvalo smo v teh težkih trenutkih dolžni kolektivu TOZD IKON Kostanjevica. Prav lepa hvala tudi pevcem, gasilcem, posebno pa Francu Cvelbarju za vso skrb in organizacijo ter govornikom tov. Černelcu in pokojnikovemu sošolcu Drobničju za ganljive besede ob odprtem grobu. Hvala tudi sošolcem 6. in 3. razreda osnovne šole za podarjene vence in župniku za opravljeno obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Neutolajljivi: žena Zofka, otroka Irena in Srečko, mama Marija, brat Franci z družino, sestra Mimica z družino, družine Vidmar, Frankovič in Colarič ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega očeta, starega očeta in brata

JOŽETA GRILA

iz Dobindola 3

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, prijateljem, znancem in sorodnikom, ki so nam stali ob strani v najtežjih trenutkih. Posebna zahvala gasilskemu društvu Dobindol, Uršna sela, Dol. Toplice, Podturn, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Zahvala CP Novo mesto TOZD Mehanizacija, Knjigotisku, kolektivu železniške postaje Novo mesto, kolektivu SVP Novo mesto za podarjene vence. Posebna zahvala tov. Francu Grilu za poslovilne besede ter kaplanu za opravljeno obred. Še enkrat hvala za podarjene vence in cvetje in vsem, ki ste pokojnega v tako velikem številu spremili na zadnji poti.

Žalujoči: sin Jože z ženo Tinko, hčerka Marica z družino, sin Marjan z družino, sestri Karolina in Micka ter drugo sorodstvo

DANES praznujeta življenjski jubilej - 30. obletnico skupnega življenja - draga starša **MARIJA** in **JANEZ KOČJAN** iz Dragatua. Za njun praznik jima želimo obilo zdravlja in medsebojnega razumevanja ter se zahvaljujemo za vso skrb in ljubezen. OTROČI!

OBVESTILA

VALILNICA NA SENOVEM obveščata stranke, da bodo prvi piščanci od 23. decembra dalje vsak petek, pozneje tudi vsak torek popoldne od 15. do 17. ure. Valimo bele težke, rjave nesnice in grahaste. Vljudno prosimo stranke, da naročijo pravočasno. Naročila sprejemamo pismeno, osebno ali po telefonu št. (068) 75-375. Priporočila se Mijo Gunjilac, valilnica Senovo, 68281 Senovo.

CENJENE stranke obveščamo, da bo brivsko-frizerski salon BURJA, Senovo, zaprt od 24. do 30. januarja 1978.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Casopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto - USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Slavko Lubšina.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Bojan Budja, Milan Markelj, Janez Pezelj, Jože Primc, Drago Rustja, Jožica Tepey, Ivan Zoran in Alfred Zeleznik. Oblikovalec Priloge: Peter Simič. Ekonomska propaganda: Janko Saje, Marko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 5 din - Letna naročnina 198 dinarjev, polletna naročnina 99 din, plačljiva vnaprej - Za inozemstvo 400 din ali 25 ameriških dolarjev oz. 50 DM (uz. ustreza druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun: 52100-620-107-32000-009-8-9.

UGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 125 din, 1 cm na določeni strani 155 din, 1 cm na srednji ali zadnji strani 200 din, 1 cm na prvi strani 250 din. - Vsak mali oglas do 10 besed 45 din, vsaka nadaljnja beseda 4 din. - Za vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 9 od 15. 10. 1977 - Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-603-30624 - Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Ulica talcev 2, p. p. 33, telefon: (068) 23-606 - Naslov uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3, p. p. 33, telefon: (068) 23-611. Nena-ročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Casopisni stavek, filmi in prelom: ČZP Dolenjski list, Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, sina in brata

IGNACA SLAKA

iz Biške vasi

se najtopleje zahvalujemo sorodnikom, sosedom in prijateljem za nesebično pomoč. Hvala zdravniškemu osebju s kirurškega oddelka bolnice v Novem mestu, župniku za opravljeni obred, mirnopoškem pevčev in 8. b razredu osnovne šole Mirna peč. Hvala vsem, ki so pokojnika spremili na zadnji poti.

Žalujoči: žena Milka, hčerki Marta, Ani in sin Jože, mama, sestri Francka z družino in Pepi z Judito

ZAHVALA

Ob tragični izgubi našega skrbnega in dobrega moža, očeta in starega očeta

JANEZA MURNA

Dolenja vas 100

se iskreno zahvalujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, vaščanom in dobrim sosedom, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani in z nami sočustvovali v globoki žalosti. Posebno zahvalo izrekamo vsem delovnim kolektivom za podarjene vence in cvetje, pevskega zbora Lončar iz Dolenje vasi za ganljive pesmi in vsem, ki ste pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Najlepše se zahvalujemo tov. Francetu Merharju za poslovilne besede ob odprtem grobu. Hvala tudi župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat hvala!

Žalujoči: žena Francka, sinovi Janez, France in Polde z družinami ter hčerki Ivanka in Danica z družinami

ZAHVALA

V 68. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče in brat

ALOJZ CIMERMANČIČ

Vinja vas 11

Iskreno se zahvalujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so mu pomagali v teh težkih trenutkih, nam izrekli sožalje ter darovali vence in cvetje. Obenem se zahvalujemo delovni organizaciji IMV Novo mesto za podarjena venca. Posebna zahvala proštu iz Novega mesta za opravljeni obred.

Žalujoči: žena Ana, sin Lojze, brat in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Sporočamo žalostno vest, da nas je zapustila naša draga mama, tašča, stara mama in babica

ANA JERMAN

iz Jelš

K zadnjemu počitku smo jo spremili 1. januarja na Otočcu ob Krki. Najlepša zahvala vaščanom, sorodnikom za nesebično pomoč in vsem, ki so kakorkoli pomagali, obiskovali pokojnico in nam izrazili sožalje ter jo spremili na zadnji poti. Hvala ZB za venec in župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: hčerke in sinovi z družinami, snaha z otroki ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob pričakovani, vendar boleči izgubi naše drage žene in mame

ANICE MIKEC

z Vrha pri Mokronogu 32

se iskreno zahvalujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, sosedom in vsem vaščanom, ki so jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti ter ji poklonili toliko lepega cvetja. Hvala pevskega zbora iz Sentrupert. Lepa hvala za izražena ustna, pismena in telegramska sožalja. Posebno lepa hvala zdravstvenemu osebju nevrološke klinike iz Novega mesta.

Žalujoči: mož Julij, sin Julij z družino, hčerka Anica z družino, hčerka Marica z možem in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Po dolgi in težki boleznici nas je zapustila naša draga mama

JOŽEFA LUZAR

z Rateža

Iskreno se zahvalujemo vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti. Posebno se zahvalujemo sosedom Mihaličevim in Papeževim, ki so nam nudili izredno pomoč v teh žalostnih dneh. Dolžni smo se tudi zahvaliti članom GD Ratež, ki so pokojnico spremili v tako velikem številu. Hvala tudi kolektivu IMV in tovarni zdravil Krka za venec in pomoč in župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoči: mož Jernej, sin Jernej, hčerka z družino ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nepričakovani smrti našega dragega moža, očeta, starega očeta, brata in botra

ANTONA GORENCA

z Rateža 20 a

se iskreno zahvalujemo sorodnikom, znancem in sosedom, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter spremili pokojnega na njegovi zadnji poti. Posebna hvala župniku za lepo opravljeni obred in pevčev.

Neutolažljiva: žena Ivana, sin Viktor, vnuk Erih ter sestre z družinami in Rozi Virc

V SPOMIN

8. januarja je minilo žalovanja polno leto, odkar nas je v neugnanem otroškem veselju v nesreči pri smučanju na ledu iznenada za vedno zapustil naš ljubljani

FRANCI TRLEP

učenec 7. razreda iz Biča 15

Zahvalujemo se vsem, ki obiskujejo njegov prerani grob, prinašajo cvetje, prizigajo sveče in gojijo spomine nanj.

Tvoji: mama Tina, ata Franc, brat Silvo, sestra Sonja in drugo sorodstvo

V SPOMIN

12. januarja bo minilo žalostno leto dni, odkar je v starosti 46 let tragično preminil naš dragi

MIRKO ČRNIČ

V rojstni kraj si rad prihajal, nam vsem roko podajal, ko tebe ni, žalostni smo vsi. Čas beži, ne izbršje bolečine.

Tvoji: mama, žena z otrokoma ter bratje in sestre z družinami

Hvala vsem, ki se ga spominjate!

28

Kadar izroči oče sinu gospodarstvo, si izjavi najraje za svoj „pelzljon“ kak kos vinske gorice in hramček. Če se mu zdi doma prepusto, če se sporeče kaj z nevesto ali če ga ujezi kaka druga sitnost, vzame v roko grčavo palico in se napoti proti svojemu hramu. Poplavi v slast dve tri kupice hladne pijače, ogleduje hribe in doline, ceste in vasi in preišči zase, kako se je tu in tam veselil s tovariši, kako se je natezal in potil s cepcem, plugom in sekuro, kaj se je pripetilo čudnega njemu ali njegovim znancem. Pogled mu ostane na domači cerkvi, starček sname pokrivalo, sklene roke in moli za dušo svojo in svojih, hvali Boga za prejete dobrote in ga prosí z rosnimi očmi, da mu odpre milostivo po tem tožnem žitju vrata svojih nebes. Dostikrat se gode taki in še bolj ganljivi prizori v hramih in zidanicah, dostikrat pa tudi veliko drugačni, tako sramotni, da so

dobile radi njih te hišice slab glas po deželi. Marsikateri gospodar zahaja vanje, da uživa, daleč proč od nebrizne žene, prepovedane sladkosti z omoženimi in samskimi razuzdan-kami. Poznam moža, ki je dopolnil že sedemdeseto leto, ki ima izvrstno ženo, veliko otrok in vnukov in se je vendar tako izgubil, da hodi k njemu v vas, kadar je v hramu, pet ljubic, štiri žene in ena samic! Vsaka pride z velikim vrčem. Starec ji ga napolni in se z njo kratkočasí. Tudi za veliko drugih hramov so mi pravili, da hodijo vanje tuje ženske po vino ter ga plačujejo s svojim poštenjem. Včasí gospodarju doma kaj takega ni prišlo še na misel ne. V hramu sedi sam, piti zmerom ne more, začne mu biti dolgčas. Stopivši na prag, se ozira, če vidi človeka, ga pokliče pit. Če ni možaka, je zadovoljen tudi s tovariščo, pri poliču se vnamejo strasti in tako je izgubilo v teh hišicah že brez števila devic in zakonskih svojo čast in dobro ime. Kakor se vidi, so mnogi hrami in zidanice pravi moški bordeli, bujna gnezda pijanstva in prešuštovanja. Neka vdova, ki bi se bila rada možila, se je bahala sama, da je polokala s svojimi „snubači“ eno leto petdeset vever zlahtne beline. Drugo vdovo so zasacili popotniki, ko je plesala v hramu ponoči naga z nagimi ljubčki! Tudi za nekoliko gosposkih gospodarjev sem izvedel, da napravljajo v zidanicah take živinske orgije.

Sprehajaje se po vinogradih, sem slišal marsikaterikrat v zaprtih hramih polglasno smejanje in šepetanje. Kaj pomeni, sem lahko uganil. Nekateri trdijo, da se otroci, ki so bili spočeti v vinogradih, odlikujejo s posebno bistroumnostjo, lepoto in veselostjo. Meni pa se zdi, da zaradi pijanih pohotnikov in vlačug ne more imeti nikdar teh dobrih lastnosti.

Še veliko več škode trpi dolenjska moralnost v krčmah. Velike gostilnice, v katerih se dobi razen bolj gosposke hrane tudi postelja, se nahajajo prav poredkoma in slove za grozno drage. Zaradi prijazne in izvrstne postrežbe in poštenih računov se more, kar jaz vem, pohvaliti in priporočiti vsakemu popotniku skoraj le Zagorčeva v Šentjerneju, druge plača človek, ki pride z vozom, za večerjo in prenočuje gotovo štiri do pet goldinarjev! Navadne kmečke krčme so še veliko bolj borne ko na Gorenjskem in ne dosti bolj od judovskih beznic na Hrvaškem. Mesto lesenega poda imajo večidel staronemški „ještrleh“; po začrnelih stenah vise pajčevine; skozi motna okna se vidi komaj na cesto; gosti sede na neličnih klopch in stoliš za nepognjeno mizo. Pozimi se kadi ali od peči ali pa od ognja, ki ga zakuri gospodinja na ještlehu v hiši. Vino se toči v marsikateri kaj dobro in tudi ceno. Pred pustom se ponujajo za jed klobase, kos prekajene svinjine tudi še kak teden po veliki noči. Kaj več se pripravi samo o kaki posebni priliki, če je blizu kje kak shod ali semenj ali kak likof itd. Sicer pa se ne dobi celo leto drugega kot kruh. Včasí zmanjka še kruha in vina, da ga mora iti iskat za goste krčmar po drugih krčmah. Nekateri plačuje za patent, ali po več let ne krčmari nič, nekateri obesi vejo samo o dobrih vinskih letinah ali o kakem sejmu. S krčmarijo je že marsikdo obogatel, še več pa jih je prišlo na boben, ker so pili preveč svojega vina sami ali pa so dajali pijancem na upanje. Da vinotočnja kaj nese, je treba dobro paziti na vsak krajcar in na vsakega gosta. Dolenjskim krčmarjem škodi prevelika prijaznost z gosti. Ko se postavi na mizo bokal, je navada, da dajejo piti tudi njemu, njegovi ženi in celi

rodovini in družini, nazadnje se pa pogajajo z njim za ceno, kakor da so na trgu. Če je po štiriindvajset soldov, ponujajo le dvajset in zahtevajo nazadnje, da bi dal še krčmar za kak polič. Kadar pijo svatje popotnjo, bi se jim hudo zameril, ko ga ne bi prinesel na svoj račun par bokalov. Dostikrat mu pivci kak polič tudi utaje, kar se jim ne zdi nobena sleparija, češ, saj ga je srkal z nami, zakaj bi mi vse plačevali. Dostikrat se krčmar z njimi vred upijani in pozabi, koliko so zapili in zajedli pa jim računa mesto goldinarja kakih šestdeset soldov, včasí samo toliko, kolikor mu hočejo dati. Zato pa varajo trezni krčmarji in krčmarice mnogokrat neusmiljeno svoje pijane goste, posebno, če jih je velika tovaršija. Pet ljudi, ki je popilo deset bokalov (bokal po štiriindvajset soldov), bi bilo moralo plačati pet goldinarjev mesto treh, ki so jih s kruhom in smotkami vred po pošteni rajtengi dati imeli. Jaz to opazim in rečem glasno: „To je prehudo!“ Smehljaje se jim vrže krčmar en goldinar nazaj in mi zašepeta v uho: „Ni prehudo ne! Ti falotje so me opeharili že za več kot dvajset goldinarjev, krčmar se mora odškodovati, kadar je prilika.“ Veliko gostov pride v krčmo s svojim vinom in ne potroški drugega ko par grošev za kruh ali kako klobaso, če jo hiša zmore. Domači ljudje pa jih ne gledajo nič pisano, ker pijo prineseno vino z njimi. Še če si da donesti polič vina tuj gost, se ozirajo otroci in družina po kupici, da bi jim jo ponudil. Krčmarica ni preveč zadovoljna z gostom, ki je nikoli ne pokliče pit, naj hodi tudi pogostoma k njej in ji da zasluziti, kolikor hoče. Kadar imajo pijanci dosti denarjev, žive dobro vsi krčmarjevi. Gospodinja nakuha in napeče, da je dosti za celo hišo, plačati pa morajo seveda cel račun pivci.

Z raziskovalno žilico

„Fantje, zdaj pa pamet v roke! Če bomo dovolj zavihali rokave in če bomo vsi kot eden, moramo zvoziti,“ je imel Ludvik Simonič navdaje reči, kadar so se nad šentjernejskimi upori in potenciometri nakopičili črni oblaki ali pa je bilo potrebno solidarnostno deliti slabe čase večjega števila Iskrinih tovarov. Njegove besede, ki jih je le redkokdaj izgovoril v povišanem tonu, včasih pa je bilo zaradi zagovornosti sobesednikov nujno, so na koncu vselej delovale bodrilno, očetovsko. In bile so razumljive, domače. Pod Simoničevim vodstvom se je tovarna uspešno izognila vsem nevarnim brizcam, čerem in ožinam, še zlasti tistim, v katerih so tržne Scile in Karibde na vso moč poskušale premotiti njeno „posadko“.

Če pravimo, da stoji v šentjernejski tovarni, kjer več kot 1000 zaposlenih v avtomatiziranem procesu proizvaja upore in potenciometre te začena z modernno tehnologijo tudi zahtevno proizvodnjo hibridnih vezij, je to lahko zadnja novica, zanimivost, ki pove, do kod je ta Iskrin tozda že prišel. O razgoju govori zgodovina. Če zalistamo po njej, bomo prebrali marsikaj zanimivega in poučnega. Od prvih začetkov v letu 1951, ko so domačini, ki so do tedaj gnetli majolike in glinaste peteline, z grabljami obračali seno na travnikih in pobirali plodove iz zemlje, dobili izpod svojih rok prve zaresne in domače industrijske upore, ki so se jim kasneje pridružili še potenciometri.

Pot do izdelkov, ki so se sčasoma otresli ročne obdelave, je bila samorastniška, zato pa nič manj strokovna. Za to so poskrbeli domači možgani. V zgodovini tovarne bo ostalo zapisano, kako

so skupine kotichek proizvodnih prostorov spremenile v laboratorij, napeljale možgane in še, da luči, ki so nemalokdaj ugasnile šele ob jutranjem petelinem petju, niso gorele zaman. Med tistimi, ki so noči prečuli ob prototipih je bil tudi Ludvik Simonič. Ni se razdajal samo kot direktor, ampak tudi kot mož z raziskovalno žilico. Zato je bil pred leti tudi on med šentjernejskimi, ki so jih poklicali v Ljubljano na podelitev ene od Kidričevih nagrad.

Za šentjernejsko Iskro, kakor se je udomačilo ime za tovarno uporov in potenciometrov, je značilno, da svojih izdelkov ne pošilja samo jugoslovanski elektronski industriji, ampak jih že dolga leta uspešno prodaja tudi na tuje. Čez mejo gre celo več kot 60 odstotkov njene proizvodnje, za uvoz pa odšteje na leto vsega 12 odstotkov vrednosti, iztržene na tujem. To so ugotovitve, ki ne veljajo za vsakogar. Šentjernej pa čez mejo prodaja tudi znanje. V Indiji, onkraj Atlantika in še kje teko stroji, ki so jim dali začetno moč šentjernejski možgani. To ni samo castivredno, ampak tudi koristno dejanje, ki se bo obrestovalo še dolgo v prihodnosti.

Ludvik Simonič ni skoparil z napani in požrtvovalnostjo, kadar je šlo za razvoj, moč in ugled tovarne, ki jo vodi petindvajset let. Po vsem tem je tudi sam prišel na dober glas. Zato najbrž ni nikakršno presečenec, da so njegov osebni prispevek k razvoju tovarne, ki je povsem sodobna in je odločilno vplivala na preobrazbo šentjernejske, znani ovrednotiti tudi pri Gospodarski zbornici Slovenije ter mu prejšnji teden podelili eno od letošnjih Kraigherjevih nagrad.

I. ZORAN

ALI BO ODGOVOR PRAVILEN – Zmagovalna petorka Novega mesta na tekmovanju „Spoznavajmo svet in domovino“. (Foto: J. Pavlin)

Tesna zmagava Novega mesta

V merjenju znanja v oddaji „Spoznavajmo svet in domovino“ se je ekipa Novega mesta uvrstila med osem najboljših v Sloveniji.

RTV Ljubljana je v soboto zvečer v novomeškem Domu JLA pripravila javno radijsko oddajo „Spoznavajmo svet in domovino“.

V neposrednem radijskem prenosu sta se pred več kot petsto poslušalci v znanju pomerili ekipi Šolskega centra RSNS iz Tacna in domača ekipa, ki jo je sestavila OK ZSMS iz Novega mesta. Za popestritev uro in pol dolge oddaje so poleg tekmovalcev poskrbeli ansambel Mojmir Sepeta s pevca Marjano Deržaj in Jankom Ropretom ter dramska igralca Štefka Drolčeva in Brane Ivanc.

Ekipi sta bili vse do konca izenačeni, ko so si Novomeščani pri zadnjem vprašanju pridobili točko prednosti in s tem pravico do nadaljnega tekmovanja. Zmagovalno petorico so sestavljali: Boris Dular – prof. pedagogike, Rafko Krizman – študent VSTK v Ljubljani, Cvetka Hribar – glasbeni pedagog, Milan Obradinovič – predmetni učitelj in Bojan Mikec – dijak gimnazije. Ekipo iz Tacna je vodila Milanka Bavcon, Novomeščane pa Vili Vodopivec.

Takoj po tekmovanju je Cvetka Hribar povedala: „Prijava za tekmovanje ni bilo, zato so nas izbrali, sicer bi v Novem mestu po skoraj desetih letih izgubili priložnost, da tekmujemo v tej priljubljeni oddaji.“

Zašel v Rinžo

Slabo je videl, zmedla pa ga je tudi pijača

V Rinži so v bližini podjetja Avto Kočevje 30. decembra zjutraj našli utopljenega 50-letnega Dominika Mikliča, upokojenca iz Ljubljanske 3 v Kočevju.

Miklič je prejšnji dan dobil pokojnino, nato pa je v prednovoletnem vzdušju malo preveč popil. Nazadnje je pil okoli 18. ure v gostilni „Rog“ s svojim sinom, ki mu je tudi povedal, da bo šel še k nekemu v Kolodvorsko ulico. Sin je po razgovoru odšel nakupovat v trgovino in očeta ni več videl.

Domnevaajo, da je Dominik Miklič zašel v Rinžo zaradi pijače in teme, ker ni videl, kod hodi. Pokojnik je bil namreč na eno oko slep pa tudi na drugo je slabo videl. K nesreči je pripomoglo še dejstvo, da Rinža ni ograjena.

Zvedeli smo, da tokrat ni prvi zašel v vodo. Že pred leti je po nesreči padel v Rinžo pri Livoldu, vendar so ga takrat ljudje opazili in rešili.

J. PRIMC

Snov je bila obsejna, saj je zajemala široka področja zunanje in notranje politike, kulture in športa. Največ nam je koristilo naše splošno znanje, sproti pa smo spremljali dnevni tisk in TV, kajti vprašanja so bila iz novejših snovi. Res je, da uspeha nismo pričakovali, čeprav smo si ga potihem želeli. Ekipa iz Tacna je bila močan nasprotnik, saj so imeli na njihovi šoli več predtekmovanj in so v ogenj poslali najboljše ekipo.“

J. PAVLIN

Ginseng si je utrl pot v lekarno

Po čaju in bonbonih so na voljo tudi Krkine kapsule iz ginsengovega „človeka korena“

Zdravilne učinkovitosti ginsenga poznajo na vzhodu že nad pet tisoč let. Prav toliko časa pijejo ljudje po 40. letu starosti vsako jesen ginsengov čaj, ki daje telesu moč, vpliva na dobro počutje in večja odpornost proti boleznim. Torej je ginseng zdravilo za zdrave ljudi, saj ne zdravi, ampak preprečuje obolenja.

Rastlina ginseng je večletnica; kot podrast jo je moč najti v pragodvih Kitajske, Koreje in Japonske. Vrhnji del ginsenga se obnavlja vsako leto; zraste do 60 cm, cveti pa

vsako tretje leto. Zdravilno moč ima šele pet do šest let stara rumenkasta korenina, ki je dolga od 20 do 25 cm in debela do 5 cm. Ginsengova korenina je na videz precej podobna človeku, zato so jo poimenovali tudi „človek koren“ in „človek zel“. Njeno latinsko ime je Panax, kar pomeni „zdravilo za vse“.

Na staro celino je vest o čudežnem korenju prinesel že Marco Polo, toda vse do 17. stol. Evropejci niso mogli preizkusiti njegovega zdravilnega učinka, ker je bil izvoz iz Kitajske strogo prepovedan. Tudi v 17. stol. je bilo težko priti do večjih količin ginsenga, s primeševanjem drugih korenin pa sta padla tako učinkovitost kot zanimanje za „zdravilo za vse“.

Dandanes je tudi na Zahodu ginseng spet dokaj iskana in cenjena rastlina, kajti znanstvene raziskave so potrdile njeno zdravilno moč, ki je bila dolga leta dvomljiva. Povsem gotovo je, da sestavine ginsenga blagodejno delujejo na krepitev mišic in delovanje živčnih celic, možganov, jeter, srca in ledvic. Ginseng vsebuje tudi snovi s hormonskim delovanjem, sploh pa uživanje „človeka korena“ povečuje telesno in umsko sposobnost, ne da bi se pojavila nespešnost ali morebitne druge škodljive posledice.

Iz ginsengovega korena so v Krkini kapsule začeli delati že v 19. stoletju, po katerih naj bi segli vsi, ki jih tarejo nespešnost, preutrujenost in nervoznost, torej posledice preobremenjenosti umskimi in telesnimi napani.

SUHA KRAJINA: ŠTIRI SREČANJA STAROSTNIKOV

V žužemberški krajevni skupnosti so preteklo soboto in nedeljo organizirali srečanja starostnikov v Žužemberku, na Dvoru, v Ajdovcu in Smeihelu. Povsod so šolarji poskrbeli tudi za kulturni program, na Dvoru in v Ajdovcu pa so starostnikom zapeli tudi pevci žužemberškega zbora, ki deluje pri KUD. Ob skromni pogostitvi je bilo srečanje povsod prigrčno.

M. SENICA

O LEPOTAH KALIFORNIJE

Hortikulturno društvo v Novem mestu organizira v sredo, 18. januarja ob 17. uri v Sindikalnem domu predavanje „Kalifornija, dežela sonca in zlata“. Predaval bo dr. Mirko Kambič in predvajal tudi 250 barvnih diapozitivov.

BRIGADIRSKI VEČER

Občinska konferenca ZSMS Novo mesto je v ponedeljek, 9. januarja, pripravila zanimiv brigadirski večer. Novomeške mladince, pravzaprav brigadirje, je obiskal Petar Radojevič, mojster fotografije iz Beograda. S seboj je pripeljal najboljše diapozitive, ki jih je posnel na jugoslovanskih mladinskih delovnih akcijah od začetka do lanskega leta. Srečanje mladih novomeških brigadirjev z veteranom, bilo je v dvorani sindikalnega doma, je v celoti uspešno.

KOČEVJE: OTROK SE JE ZADUŠIL

Gordana Lindič, stara 8 mesecev, se je med spanjem zadušila. Nesrečni dogodek se je pripetil v noči od 2. na 3. januar zakoncema Lindič iz Kočevja, Trata XI/1. Starši so dali deklico spat zvečer ob 20. uri, ob 23. uri pa so jo sliši skupaj še enkrat pogledat in ugotovili, da je vse v redu. Zjutraj ob 7.40 pa je mama našla hčerko mrtvo. Takoj so obvestili postajo milice. Preiskavo vodi okrožno sodišče. Po vsej verjetnosti gre za zadušitev med spanjem.

PREDVSEM JE TREBA PAZITI NA UGLEĐ

Pritisnil je mraz, da je pod čevlji škripalo. Ljudje, stanujoči v blokih, so ponoči sklepetali z zobmi in se čez dan zavijali v deke. Ceste so bile poledenele, s streh so viseli debeli ocurki, čakajoč prve odjuge.

Repičani so najraje čepeli doma, brali knjige, kvartali, poslušali radijski program in gledali v televizijski zaslon. Ven so se prikazali le nekaj minut pred šesto, ko so drgetali proti Hitrotkalu, Hitrošivu in Hitrozidu ter nekaj sekund po drugi, ko so se razbežali po stanovanjih. Tedaj so zagospodarili po ulicah otroci, vrane, vrbci in prezeblji cukci.

Poleg prehladov, ozeblin, gripe in nekaj zlomljenih

okončin je pričelo pestiti repiško gospodarstvo vsakodnevno zamujanje delavcev. Avtobusi in vlaki, s katerimi so se vozili neposredniki na posel, so prispeli pred tovarniške vhode redkokdaj točno, zastavo med zamudniki pa je nosil Jožič Repič, četudi ni vsak dan potoval niti z vlakom niti z avtobusom, je pa preživljal osem ur delovnega časa v eni od pisarn v Hitrotkalu.

Ime Jožiča Repiča je bilo najti v vratarjevi beležki zamudnikov na zadnjem mestu, kar je pomenilo, da se je poslednji privlekel mimo vratarnice.

Tovariš Repič, moram vas opozoriti, da malce preti-

ravate z netočnostjo, ni hotel biti direkten tovariš sekretar.

– Verjemite, da je vsega kriva ostra zima.

– Že mogoče. Toda uro in pol pozneje. Ljudje negodujejo.

– Vstajam kot vedno.

– Rad verjamem. Pridete pa ne kot ponavadi.

– Zaradi objektivnih težav.

– Jih lahko slišim?

– Sami veste, da ti novi bloki nimajo garaž. Zjutraj najdem avtomobil, kot da je bil celo noč v hladilniku. Ste že kdaj poskusili odkleniti zamrznjeno ključavnico svojega avtomobila, tovariš sekretar?

– Priznam. Hudičevu neprijetna zadeva.

– No vidite. Grejem ključ, hukam v ključavnico, uporabljam spreje. Ko se mi posreči odpreti vrata, me zafrkava hladen motor.

– Že res.

– Preden se vse skupaj segreje, odkorakata kazalca preko sedme.

– Stanujete v letos zgrajenem bloku, kajne, tovariš Repič?

– Da. Pred dvema mesecema sem se vselil.

– Ne razumem. Blok je tu pred našim nosom. Niti petdeset metrov ni oddaljen od Hitrotkala. Ne bi lahko korčili peš?

– Se vam ne zdi, tovariš sekretar, da je treba gledati tudi na ugled?

TONI GAŠPERIČ

PRVA REPUBLIŠKA RAZSTAVA – V športni dvorani v Novem mestu bodo 20. januarja ob 15. uri odprli republiško razstavo malih živali, na kateri bodo rejci pokazali nad 600 pasem golobov, kuncev, papig, ptic pevke, akvarijskih ribic ter drugih malih človekovih spremljevalcev. Organizatorji pripravljajo bogat srečelov, ponudili pa bodo tudi novi znački in katalog, ki bo obširno obveščal o gojenju malih živali. Pokroviteljstvo nad razstavo je prevzela tovarna „Krka“.

STAROST KATARINE LIPUSKE

Zima je kakor umiranje. Drevesa so žalostna in gola. Drevesa in ljudje pa so si strašno blizu. Samo drevesa ne morejo nikamor odpotovati. Človek pa lahko odpotuje. Toda zmerom se vrača nazaj. Vrača se in najraje umre pod svojim najlepšim drevesom.

Tudi na Kostelskem je veliko starih dreves in veliko starih ljudi. Mnogi se vračajo in drevesa jih čakajo vsako leto starejša, porasla z lišajem. Drevesa kakor davna, nenapisana zgodovina, na strmih bregovih v grapah, v majhnih zaselkih in vsepovsod, kjer teče voda, vode pa je na Kostelskem na vsakem koraku dovolj.

Toda stari ljudje v svoji osamljenosti, kakor na primer Kata Lipuška, nimajo več solz. Navadili so se na svojo samoto, na dolge noči brez spanja in na lajež psov, ki je edini zaveznik samote.

Kata Lipuška pa je pri devetdesetih letih ohranila nenavaden življenjski optimizem in njen zvonki smeh, ki ga je vse polno v tisti njeni veliki razpadajoči hiši, vliva vero v življenje, v pozno starost in v nekaj, kar je že davno odsluzilo svojemu namenu, pa je še zmerom tu v naši bližini, v naši zavesti.

Kata Lipuška ali Katarina Rački iz Lipovca je nadvse dobrovoljna starka. Taka, zavaljena in malo zanemarjena, ampak predvsem polna humorja in zvijač.

„Ej, lipi moj,“ te blagruje z očmi in rokami in naliva rakijo, kakor pravijo Kostelci žganju, in ne more prehvaliti časov, ko je bila mlada, nabita z energijo in zdravjem, ko je rojevala otroke leto za letom — kar šest sinov je rodila — in se ni ustrašila nobene ovire. Njene starčevske oči, rahlo vnete, in njeni grčavi prsti ne prosijo ničesar. „Bo že tako, da bo prav.“ Važna je streha nad glavo, nenavadno lepa zima pa jo vleče na prag in naprej po strmi stezi do Colnarjev, Novih sel in Banjaloke da vidi kakšno živo dušo in se razgovori. Saj Kata je takšna, da bi brez govorjenja kar umrla.

Ampak nikoli ne gre prazna v tisti strmi breg. Oprta si nahrbtnik in korak za korakom skoro vsaki tretji dan meri breg, saj je v tistem njenem Lipovcu le preveč samotno in Kata nima nikogar, komur bi potožila svoje težave.

Včasih je bila Lipuška kmetija premožna. Imeli so veliko prašičev in krav. Kata pa je gospodarila, in ko ji je umrl mož, sama skrbela za vse. Sinovi pa so rasli. Dva sta bila v partizanih. V hiši je bil štab in velikokrat je dala jesti in piti premraženim borcem ali pa je tudi bentila nad nenavadno vojsko. „Bilo je vsega,“ pravi Kata tako, kakor bi prihajala iz davnih spominov. „Bilo je vsega in da se ne bi nikoli več ponovilo kaj podobnega.“

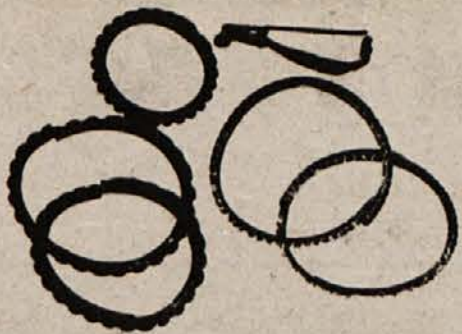
V stari krušni peči ni več nobenega življenja. Kata si zakuri samo štedilnik in si skuha čaj ali krompir. Za letošnjo zimo ji je podri in razžagal hrast najstarejši sin Jože, ki živi v Zagrebu. Kata ima tudi nekaj malega podpore. Navsezadnje pa stari ljudje tako malo porabijo.

Toda ko pridete v Katino hišo, je še vse tako starinsko in kmečko prijetno, da vas ogreje pri srcu in ne morete verjeti, da devetdesetletna Katarina vse to zmore. No, zmogla je še vse kaj drugega. Z možem, ki je bil kakor večina Kostelcev krošnjar, je prepotovala veliko sveta. Videla je Prago in druga češka mesta. Kuhala je „havzirarjem“ in se pri vsem tem naučila marsikatero življenjske spretnosti.

Včasih pa se ga Kata tudi malo napije, tako iz veselja in iz dolgega časa. Ampak to ni nobena napaka. Takrat je le še bolj zgovorna in povedala bo kup stvari, ki se jih drugače ne spominja. Rada bo pokazala tudi stare, orumele fotografije in pripovedovala o časih, ko so imeli mlin, ko so pod hišo v potoku še živeli raki in je bilo v Kolpi še veliko sulcev in drugih kapitalnih rib.

Katarina je spet nemirna. Pripravlja nahrbtnik in gleda skoz okno, kako veter odnaša liste. Zima je in zima Kate Lipuške je ena od mnogih zim na Kostelskem, kjer je vse več praznih hiš. Toda življenje v Lipovcu na obkolpskih strmih nah se kljub vsemu nadaljuje.

„Tudi stari ljudje moramo živeti,“ pravi Kata in se smeje. Stoji na hišnem pragu kakor veliko neuničljivo drevo.

AJDOVSKI GRADEC ODGRINJA SKRIVNOSTI

Na tako imenovanem Ajdovskem gradu na hribu nad vasico Vranje v sevniški občini se je zvrstilo že lepo število arheoloških izkopavanj. Prvič se je to dogajalo že leta 1811. V okolici ni manjkalo bajan o nekdanjih naseljencih, nekakšnih velikanih, ki naj bi se poigravali s skalami in si tako gradili mogočna domovanja. Tako vsaj priča strahospoštovanje naših prednikov.

Pravo resnico prinašajo zadnja leta raziskovanja ljubljanskega Narodnega muzeja. Prišlo je celo do zgledega sodelovanja med našimi in zahodnonemški strokovnjaki z Inštituta za praehistorijo in arheologijo pri Univerzi v Münchnu. Krona tega sodelovanja je leta 1975 izdana obširna monografija z obilico zanimivih ugotovitev sodobno zasnovanih izkopavanj.

Na tem kozjanskem hribu se je v zgodovini odvijalo vse kaj drugega kot je zatrjevalo preprosto ljudsko pripovedovanje. Propadanje nekdanjega mogočnega rimskega cesarstva, umik vojaštva z donavske meje leta 395, je dalo prosto pot barbariskim in nomadskim ljudstvom, da so lahko vse pogosteje plenila in požigala antična mesta. Rimski mogočniki so si zato iskali zavetja v oddaljenih dolinah in

težko dostopnih vzpetinah, kjer so, kot izpričujejo najdbe nad Vranjem, nastale prave trdnjave. Hrib Ajdovski gradec ima po sto metrov strmih in prepadnih sten kar s treh strani. Najbolj strmo vzhodno pobočje, ki je bilo hkrati tudi najbolj izpostavljena stran v smeri savske doline, se spušča proti Zlodejevemu gradu. Po mnenju arheologov je trdnjava trikotnega tlorisa v notranjosti pokrivala okrog pol hektarja površine.

Med izkopavanji v letih 1970 do 1975 so zaščitili izkopane ostaline tako, da si po obsegu ohranjenih temeljev ustvari primerno sliko lahko tudi naključni oblikovalec, še posebno ko sevniška kulturna skupnost urejuje tudi dostop. Osrednje mesto v tej „trdnjavi“ zavzemajo ostaline zgornje starokrščanske cerkve. Na spodnji terasi je stala cerkev za maziljenje krščencev s krstilnico. V tlaku so še danes vidna vgrajena podnožja štirih stebrov mize. Krstilni bazen v krstilnici je na novo pozidan, sam bazež so stari izdelali izredno skrbno. Jugovzhodno od krstilnice so izkopali zelo preprosti stanovanjski stavbi. Vzhodni del obzidja je lahko opaziti po pobočju. Prepoznati je mogoče še kraja, kjer sta stala dva stolpa. Južno obzidje je le težko pre-

poznati, strokovnjaki celo domnevali, da pravo obzidje sploh še ni odkopano.

Posebna zanimivost naselbine je izredno velik glavni zbiralnik za vodo. Vanj je bila skrbno speljana kapnica z vseh streh. Blizu tega zbiralnika so našli še en stanovanjski prostor z vrsto najdb. Obod zbiralnika meri 5 x 4,20 metrov. Lani oktobra je skušala priti zbiralniku do dna ekipa, ki jo je vodil na terenu Timotej Knific z arheološkega oddelka ljubljanske filozofske fakultete. V stoletjih je namreč pretežni del zbiralnika zatrpalo kamenje in druga navlaka. V tej akciji niso prišli do dna, temveč samo do globine petih metrov, dno je po vsej verjetnosti še poldrugi meter globlje. Sam zbiralnik vliva spoštovanje do graditeljev. Omet je izdelan izredno skrbno, navsezadnje je na dobrisnem delu oboda ključoval celo stoletjem. V času izkopavanj po letu 1901 je takratni poverjenik spomeniškega varstva E. Riedel vse skupaj celo zamenjal za utrjeni stolp. Delavci, ki so kopali brez nadzorstva, so namreč prebili steno zaradi lažjega dela. Ohranjeni zbiralnik je za arheologe edinstvena priložnost, nadejajo se raznih, tudi organskih delcev in drugih napotkov za sodbo o celotnem naselju in dobi. Nadaljnja dela je treba zato

opraviti izredno previdno, v glavnem z drobnim orodjem, zato bodo ta dela nadaljevali letos ob prikladnejšem vremenu. Ob tem seveda ni bilo spektakularnih najdb, ki sicer dvigajo duh in vnemo samih delavcev. Nekaj prijetnega vznburjenja med skupino okoličanov, ki so pridno odstranjevali navlaka iz bazena, je povzročila najdba izredno lepega dvoročnega meča. V dolžino je meril 120 cm, po mnenju arheologov ga je na ta kraj nekdo skril mnogo pozneje. Nasploh domačini vzorno sodelujejo z arheologi. Tako so tudi tokrat arheologom izročili različni nakit, ki so ga našli ob kmečkih delih med letom, saj je v bližini tudi prazgodovinsko grobišče.

Arheologi zaenkrat še ne morejo točneje časovno opredeliti nastanka in konca naselja. Pokritost ostankov naselja z žganino navaja k zaključku, da je vse skupaj nasilno propadlo v drugi polovici šestega stoletja, v času slovenskega prodora v vzhodne Alpe. Skrbna proučevanja, kjer niso zanemarljivi niti proučevanja ostankov zobovja pokopanih, ta izpričujejo, da so se „ajdovski“ naseljenci hranili bolj borno, bodo zagotovo dala nove ugotovitve.

ALFRED ŽELEZNIK

VOJAKI SO DOBILI VIKEND

VOJAŠKI KOTIČEK

Pripadniki naših oboroženih sil so pred kratkim dobili nov službeni pravilnik, v katerem so na najbolj možni način urejeni medsebojni odnosi in izvajanje vojaške službe.

Novi pravilnik je izšel po triletnih pripravah, prizadevanjih ter izmenjavah mnenj posameznikov, enot, poveljstev in ustanov. Ta mala „vojaška ustava“, kot rečejo po domače pravilniku, se nanaša na prilagajanje odnosov, reda in dela JLA novi ustavi SFRJ. Novi službeni pravilnik lajša pripadnikom oboroženih sil napore, jim omogoča doseganje boljših uspehov ter jim daje večje pravice, nalaga pa tudi večjo odgovornost in obveznost.

„Uresničevanje vsakega pravilnika je odvisno od človeka, od njegovega znanja in pripravljenosti, da ju uporablja ustvarjalno. Če bodo naši starešine pravilno dojele novosti, ki jih vsebuje pravilnik, če bodo sprejeli njegove odločbe in jih uporabljali pri vsakdanjem urjenju in vzgoji podrejenih, bo novi službeni pravilnik oboroženih sil SFRJ pomenil velik korak naprej pri

humanizaciji življenja in dela oboroženih sil. Ob hkratnem izboljševanju moralopolitičnega stanja in bojne pripravljenosti,“ je izjavil na tiskovni konferenci ob izidu te knjige načelnik generalštaba JLA generalpolkovnik Stane Potočar.

Prejšnji službeni pravilnik oboroženih sil SFRJ je izšel leta 1969. V zadnjih osmih letih pa je v naši družbi in oboroženih silah prišlo do velikih sprememb, ki so zahtevale ustrezne spremembe tudi v oboroženih silah, torej tudi nov pravilnik. Zanj je značilno zlasti to, da iz vsakdanjega življenja in dela izloča nepotrebne formalnosti in togosti.

Med novostmi, ki so v novem službenem pravilniku še posebej določene in ki se jih bodo vojaki nedvomno razveselili, so tudi tiste, ki se nanašajo na izhod iz vojašnice. Vojaki bodo imeli pravico enkrat na teden oditi iz vojašnice tudi med tednom ter ob sobotah, nedeljah in praznikih. Poleg tega je predviden še tako imenovani vikend, ki bo trajal nepretrgoma od petka popoldne do nedelje opolnoči. Če vojak pri tem ne ovira redna služba, ga lahko povezujejo s prazniki, preživijo pa ga lahko tudi doma, vendar na svoje stroške.

Vojak ima med služenjem vojaškega roka pravico do dveh vikendov. O tem, kdaj in kateri vojaki ga lahko izkoristijo, odloča po vojakovi potrebi komandir čete na predlog vojaškega kolektiva.

Novi službeni pravilnik oboroženih sil SFRJ predvideva poleg sedanjega raporta tudi uradni pogovor. Predvideno je, da raport ali pogovor potekata med štirimi očmi v pisarni starešine. S

tem bi se izognili dosednji praksi, ko so težave posameznika lahko poslušali tudi drugi na raportu navzoči.

Obveljalo je, da se je treba z vojakom pogovarjati humano, tovariško. Tako o napakah kot tudi o vsem drugem, kar prinaša življenje.

Med drugimi novostmi pravilnika je pomembno tudi zmanjšanje števila dežurstev, požarstev in postrojev. Praktično je predvidena ena sama postrojitev (pred začetkom učenja), medtem ko druge postrojitev potekajo v več izmenah ali v okviru manjših enot, do čete.

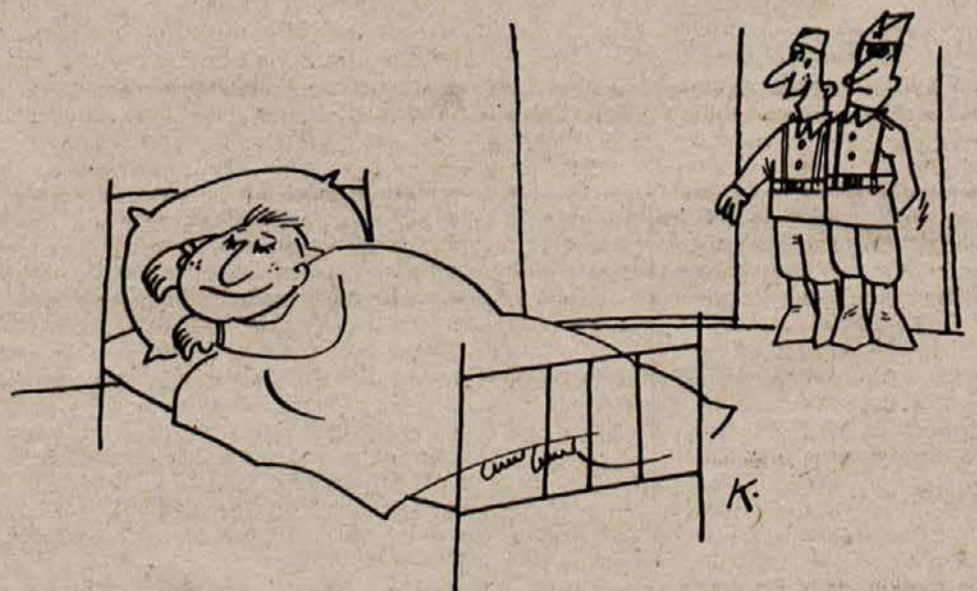
Da stražari med opravljanjem službe ne bi bili preveč utrujeni in obremenjeni, straž v nobenem primeru ne bodo več postrojevali za izkazovanje časti. Za to so določene druge ustrezne enote. Če prebije stražar na dolžnosti več kot 24 ur, mu pripada sedem ur neprekinjenega počitka. Če pa je bil v stražarski enoti več kot sedem dni, ima pravico do 24-urnega neprekinjenega počitka vsak teden.

Če je vojak na straži več kot sedem dni, sta mu zagotovljena tudi izhod iz vojašnice in redno kovanje. V stražarnicah ne bo več dosedanjih pogradov, vojaki bodo spali na posteljah in v pižamah.

Novi službeni pravilnik predvideva tudi, da je treba za vsako stražarsko mesto predpisati posebne določbe in obveznosti. Med drugim tudi to, ali je na stražarskem mestu dovoljeno sedeti, kaditi itd.

Novi službeni pravilnik oboroženih sil SFRJ bo natisnjen v srbohrvaščini, makedonščini, slovenščini, madžarščini in albanščini.

S. N.

— Tega pa kar pustiva! Na vikendu je!!

'DESTRA' IN 'SINIISTRA'

Zgodaj zjutraj v gostem mraku, še preden je prenehala policijska ura, ga je velik hrup dvignil iz spanja. Ves krmežljiv je skočil k oknu. Na ulici se je trlo vojakov. Kamioni so se korakoma pomikali po cesti. Oficir je klical povelja, gledal v šop papirjev, določal skupine in kazal na hiše. Med sivo zelenim morjem vojakov so se belila široka karabinjerska pokrivala. Trg se je spremenil v vojašnico. Kakor ob mobilizaciji ali ob ofenzivi. Med vesplošni živžav, med krike povelj in rohne nje kamionov je udarilo votlo razbijanje po vežnih vratih. Udarci so grozeče odmevali po gluhem stopnišču. Hišnik je bel in preznojen priteknel od klepat vrata in ključ mu je podrsaval po ključavnici, kakor bi bila podmazana z milom. Nebo gljen, s povešenimi rameni je čakal ob odprtih vratih. Truma vojakov in karabinjerjev s puškami v rokah ga je odrinila in se drenjala v vežo.

„Ti me razumi, ne,“ se je karabinjer postavil pred hišnika. „Vse moške pregledati,“ mu je mahal pred očmi.

„Koliko je moški?“ je spraševal v spakledrini slovenščini.

„Tamle je,“ je pokazal hišnik seznam stanovalcev, nabit na steno.

Karabinjer je potegnil notes iz žepa in si zapisoval imena. S čudnim, tujim glasom je zlogoval priimke, da so zveneli tuje, nerazumljivo, mrzlo.

Vojaki so se razkropili. Nekaj jih je ostalo v veži, številna skupina je odšla na dvorišče, drugi so odštokljali v vsa tri nadstropja. Karabinjer s seznamom stanovalcev je s podoficirjem navalil na stanovanja. Prišel je z najvišjim nadstropjem. Pregledovali so drugo za drugim, ugotovili istovetnost vsakega moškega s seznama in ga odpeljali po stopnicah na trg na kamion.

Boris je čakal pri vratih in vlekel na ušesa. Gledal je skozi ključavnično režo, toda prav nič ni bilo mogoče videti, kaj se dogaja v temnem hodniku.

V hiši so odmevala povelja in koraki težko okovanih čevljev so se ostro ločevali od korakov stanovalcev, ki so tiho, plaho drobili za njimi, jim kakor senca sledili po stopnicah.

Zmrazilo ga je. Kaj to pomeni? Kam jih vodijo? V zapor? Kaj naj človek napravi? Pobegniti? Prepozno! Skrivi se? Kam? Če bi bil v tretjem nadstropju, bi se lahko zamaknil na podstrešje ali iz pritličja v klet, toda v drugem nadstropju ne moreš nikamor. Naj samo odpre vrata, pa mu bo vojak porinil puško v trebuh.

Preiskovalci so se bližali stanovanju. Odskočil je od vrat in odšel v sobo, stopil k oknu in se zazrl na mračno ulico.

Ostro razbijanje s kopitom po vratih je kakor grom streslo stanovanje.

„Fermal!“ je vpil karabinjer. „Odpri!“ si je pomagal z medlo slovenščino.

Gospodinja je odklenila. Karabinjer jo je pričel spraševati. Bila je Tržačanka. Njun pogovor je mrzlo udarjal po stanovanju. Tujega žlobudranja ni bilo mogoče razbrati. Preiskovalci so stopili najprej v kuhinjo in potem v sobo, pogledali pod postelje, odprli omare.

„V vojašnico je treba,“ je dejala gospodinja. „Vzemite suktnjo!“

„Kdo je?“ je pogledal karabinjer v svoj seznam.

„Boris Zagorc,“ je odgovoril. Karabinjer je pogledal v papir, pogledal njega, pokimal, zamahnil z roko, zapovedal „Via!“ in vojak ga je zgrabil za roko in odpeljal na hodnik in po stopnicah na ulico.

Bistri mraz je vel iz rečne struge. Nebo se je na eni strani belkasto svetlikalo. Zadnji krajec je onemoglo trobil na črnem nebu, mazal svoje žarke v mlakužah Ljubljane.

Pred vrati se mu je posmehljivo zarežala v obraz lahka strojnica, stoječa na kobilici z dvema nogama, obrnjena s cevjo proti vratom. Za njo so stali trije grenadirji, visoki in suhi kakor leskovi koli. Prestopali so se, otrkavali s čevlji, menci ali rokami, puhali vanje topljivo sapo. Oči so se jim bliskale kakor čelade. Po trgu je bilo razstavljenih nešteto strojnica kakor na razprodaji. Ob Ljubljani je bila postrojena vrsta kamionov. Na prvem so se drenjali moški. Vojak ga je držal za roko in ga peljal k drugemu kamionu. Na vsakem je bilo šest vojakov s puškami v rokah. Na strehi kamiona spet strojnica.

Kruciški, le kaj mislijo. Takšna oborožitev kakor v arzenalu. Saj pride malone na vsakega moškega strojnica in tri puške. Strah jih je, ga je spreletelo. Stražar ga je pripeljal k zadnji strani kamiona in mu pokazal, naj spleza nanj. Kamion se je polnil. „Kar gor, nas bo več!“ so se klicali sosedje. Nekakšen obešenjaški humor jih je prežemal. Toda stvar je bila prekleto resna. Kar tako ne zbirajo moških, da bi jim držali govore. Zato tudi ne bi bilo potrebno takšno oboroženo

spremistvo. Madona, saj so bili zastraženi kakor sam presvetli cesar. Nove in nove moške so pripeljali. Pobirali so vse od osemnajstega do petdesetega leta in še čez. Eni so stopali na kamion z nerazumljivim smehljajem, drugi samozavestno, tretji blede, četrta prestrašeni, začudeni, divji. Nadstropja so bila polna žena, deklet in otrok. Kakor grozdi so viseli na oknih in molče gledali na trg.

Iz sosednje hiše se je kriče pripodila skupina vojakov. Na sredi so imeli moškega srednjih let. Vlekli so ga vsakebi, ga tolkli in kričali. Zgrabili so ga ter ga vrgli na zadnji kamion kakor vrečo z zelnatimi glavami. „Morda se jim je upiral,“ je nekdo pojasnil.

Vozilo se je premaknilo, krenilo za ovinek in nesrečnež jim je izginil izpred oči.

Kam jih peljejo? Kamion je vozil po Gospodski ulici na Kongresni trg. Vseposod je bilo polno vojakov. Na Kongresnem trgu so se ustavili, toda ne za dolgo. Nadaljevali so pot po Wolfovi, čez Tromostovje in mimo stolnice po Poljanski. Zdaj so vedeli. Peljejo jih v domobransko kasarno. Vseposod vojak, oficirji, karabinjerji, strojnice, kamioni. Na dvorišču kasarne so jih stražarji s puškinimi kopiti pognali s kamionov.

Med gostim špalirjem grenadirjev so stopali proti kasarni. Le kaj, hudiča, vse to pomeni?

V veliki sobani je bilo zbranih veliko ljudi. Tam je zagledal mnoge može in fante iz soseskine. Truma je molčala in s strahom opazovala vedno nove prišleke. Naenkrat je nekdo prišepnil, da jih bodo odvlekli v internacijo. Kaj je to internacija, je ugibal. Kaj to pomeni? Ni si znal razložiti. Kdo ve, ali ima kdo v tej gneči predstavo, kaj pomeni internacija?

Pri vseh oknih so stali stražarji, mrki in na oprezu s puškami v rokah. Saj smo pravi ujetniki, ga je spreletelo!

„Kaj bo z nami?“ se je obrnil k postaranemu možaku, ki se je zavijal v povrtnik.

„Ne vem. Kaj prida ne bo,“ je odgovoril. „Bojijo se. Osvobodilne fronte se bojijo. Bojijo se upora.“

„Kakšnega upora?“

Pogledal ga je in se obrnil proč. Mogoče se je prestrašil, da je razkril svoje misli. Odvračal se je, da mu ne bi bilo treba gledati v oči. Žal mu je bilo, da misli ni zaklenil v labirintu svoje notranjosti.

„E, bo že kako,“ je dejal in ni mu bilo do govornenja. Negotovost je rezala globoke brazde. Mnoci je stopicala na mestu, čakala in kisla vročina je puhtela iz prestrašene gneče. Ure so se vlekle kakor štenaste sline pri prežvekujoči kraji.

Nenadoma je nastal pri vratih nemir. V dvorano so rinili novi vojaki. Zaslila so se rezka povelja: „Vsi na dvorišče!“

Sprehali so jih skozi kordon pred kantino. Okrog nje so se vrtili oficirji. Priramširala je četa vojakov in se od množice do kantine postavila v dve vrsti.

Mrzli veter je opletal desno, levo, kakor zajec na pogonu, dvigal plaste in majal srca, grenka od pričakovanja. Počasi je pričelo snežiti, potem pa čedalje bolj, da se je svet nenadoma zmanjšal na nekaj metrov. Sneg je neslo postrani na prostrano dvorišče, na streho kasarne, na kup klafrskih drv ob zidu, dokler ni vsega prekril z rahlo puhasto belo odejo. Zasneženi možje so poskakovali, se otepali belega pregrinjala, prebadali drug drugega s težkim, strmim, ostrim, bolečim pogledom. Kakor je nenadoma začelo snežiti, tako je tudi pojenjalo.

„Oprostite,“ se je ojunail eden izmed ujetnikov ter preskušajoč svoje znanje italijanščine nagovoril vojaka: „Zakaj ste nas pripeljali sem?“

Vojak se je zmrnil. Pogledal ga je s presunljivim pogledom, okrenil glavo in se zazrl v množico, kakor bi bila iz stekla.

„Zakaj vse to?“ je vztrajal vpraševalec. Vojak se je prestopil, preprijel puško, globoko vzdihnil in... molčal.

Vpraševalec je bil vztrajen. Zgubiti ni bilo kaj. Občutek je imel, da bo pri fantu uspel, če bo trmast.

„Kaj hočete z nami?“

Vojak ga je pogledal, brskal po njegovem obrazu, premagal v sebi odpor do — tako so ga učili — nezanesljivega tujca... in zinil:

„Komuniste iščemo!“

Morda se je kdo ob odgovoru oddahnil, drugi je postal radoveden, marsikomu pa je postalo vroče. Skozi preizkušnjo bodo morali. Kako jo bodo prestali?

Preverjanje je steklo. Vojaki so na začetku kordona, tam, kjer je ta segal v množico, pričeli poganjati posameznike skozi špalir kakor častne goste na paradi. Ko so prvi ujetniki prišli do kantine, so se za trenutek ustavili. Vsak je moral pokazati carto d'identita, stopiti pred gručo oficirjev ter glasno povedati ime in priimek. Eden od oficirjev je pogledal legitimacijo. Ostali so se obračali nazaj k okencu v kantini, od koder so prihajale informacije. Skrit za steklom je nekdo odločal o usodi vsakogar, ki je obstal na koncu kordona. Nato se je glasilo povelje: „Destra!“ ali „Sinistra“. Destra je bil izhod iz vojašnice. Destra je pomenilo, da greš domov, da si svoboden, da te za zdaj pustijo na miru. Sinistra pa je pomenilo negotovost. K vsakemu, za katerega je padlo povelje „Sinistra“, je stopil vojak, zgrabili osumljenca pod pazduho ter ga odpeljali nazaj v sivo vojašnico.

Kaj pomeni destra in kaj sinistra, je množica hitro ugotovila. Zanimalo jih je nekaj drugega, kako, na kakšen način, po kakšnih merilih določajo desno ali levo. Ali imajo sezname ali rešujejo uganko kako drugače?

Spočetka se je potoček ljudi počasi zlival skozi špalir. Človek je imel občutek, da bo ves dan trajalo, preden bodo vsi na vrsti. Nenadoma je steklo hitreje in čedalje hitreje. Skupina, ki je odločala, je dobila izkušnje.

Množica je kar naprej visela s pogledi na oficirjih. Brž ko je odšlo nekaj ljudi zapovrstjo na levo, se je začulo mrmrnanje in pritajeni vzkliki. In več je število tistih, ki so odšli skozi vrata v mesto, je pomirilo ozračje.

Truma se je redčila. Kaj je bolje, priti prej na vrsto ali čakati do konca, je razmišljal Boris. Predolgo čakati ne bo dobro. Lahko se dogodi da bo onih na levi premalo in bodo poslednje vse do zadnjega določili za vojašnico.

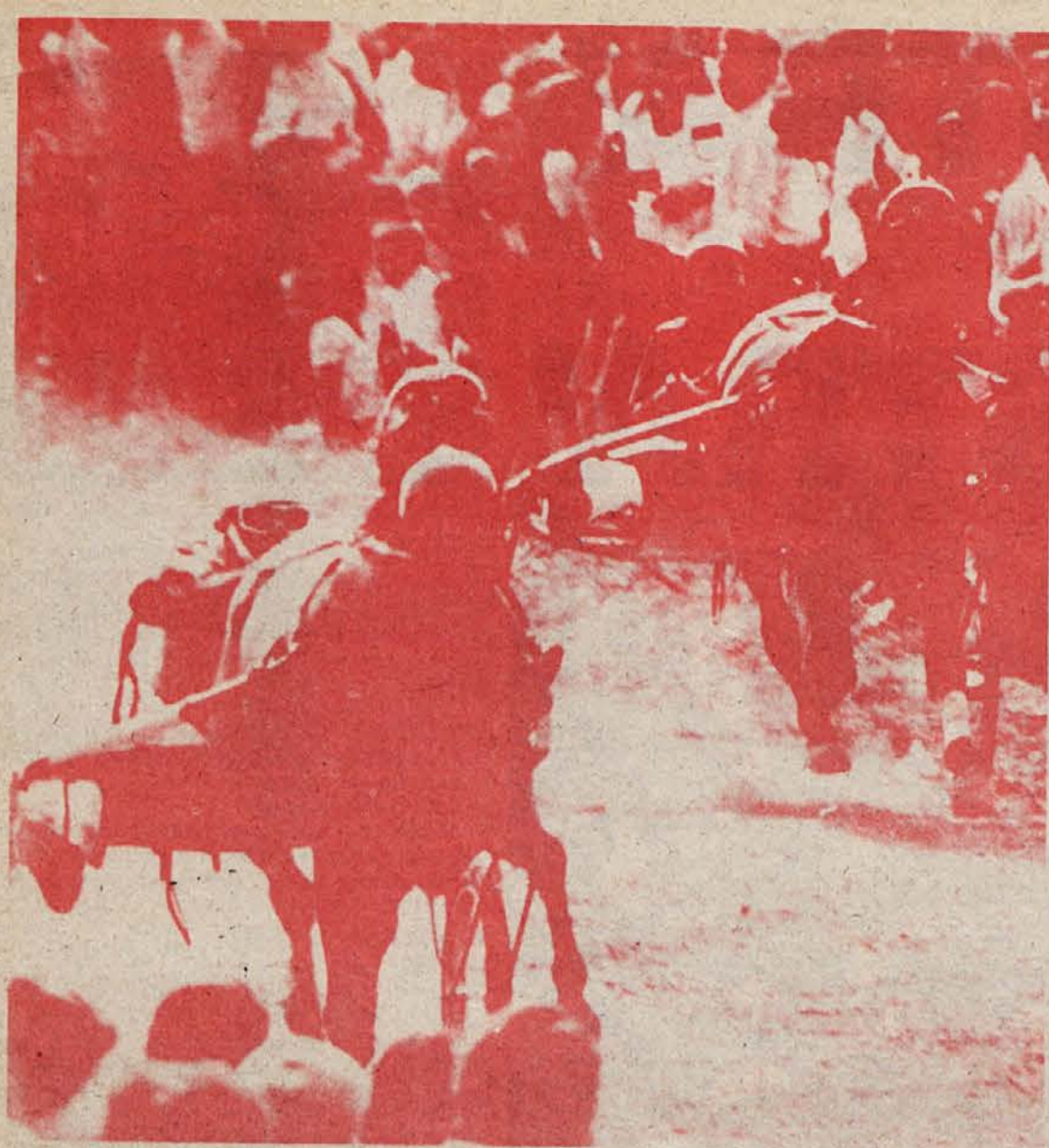
Zato se je pričel riniti naprej. Živčnost je naraščala. Poskušal jo je skriti, dopovedoval si je, da je tepec, se grizel v roko, se prepričeval, da je od zunanjega videza v veliki meri odvisna njegova usoda, da bosta nemir in nervoja slabo vplivala na odločitve komisije.

Zrinil se je v špalir. Počasi je korakal med stražarji. Tisti pred njim je imel težave. Vojak ga je zadržal ter ga potem, ko je oni odšel, spet potisnil naprej. Obstal je pred komisijo in glasno vzklikal ime in priimek. Oficir je pogledal legitimacijo, povrtal po njem z očmi in pokimal. Okrenil se je na drugo stran — in tedaj ga je obšlo spoznanje. Pri oknu v kantini je v karabinjerski uniformi stal tisti tip, tisti Rožek z Žabjeka. Pomota je bila izključena. Debelo je zazijal, toda v trenutku se je zavedel: ne gre kazati, da ga je spoznal. Sunkovito se je obrnil. Trenutki so tekli. Čakal je celo večnost, slišal šepetajoče glasove. Usodo mu bodo zakovali, ga je spreletelo. Potem mu je kakor grom udarilo na uho: „Sinistra!“ Ves je vztrepetal. Vojak ga je zgrabil za roko in vlekel na levo proti vojašnici. Leseno je predstavljal noge, kolena so postala mehka, črne predstave so bliskovito hitele skozi možgane. Nasankal sem, je obupano ugotovil in notranjost mu je razpadala od nemoči.

„Destra, destra,“ je nekdo zakričal za njima. Vojak ga je izpustil in pokazal k izhodu. Obšla ga je omotica. Za trenutek si je segel z rokami k licu, si pokrill obraz, toda že mu je telo kakor električna iskra spreletelo spoznanje: he obiraj se, svoboden si!

Popravlil si je suktniči, ki mu ga je bil vojak zvelkel na stran, požrl slino ter polagoma odšel k izhodu. Ena sama stvar ga je tedaj vsega, prav do zadnjega vlakna, silovito, na mah prežela: da ga v raciji ne bodo nikoli več dobili. Da ne bo nikoli več stal pred preizkušnjo, kakršno je pravkar doživel. Da ne bo pustil, da bi mu tako poceni spodrezali svobodo!

● Zgornji odlomek ponatiskujemo iz knjige Jana Vipotnika „Enainštirideseto“, ki je izšla konec lanskega leta v zbirki Prešernove družbe.

'ŠENTJERNEJSKI DIRJACI POČESCENI PRED VSEM SVETOM'

Podobno kakor v Ljutomeru, kjer so bile 1874 prve konjske dirke na Slovenskem in sploh na ozemlju današnje Jugoslavije, smo tudi za začetke konjskih dirk v Šentjerneju, se pravi za leto 1889 in naslednja leta, v poglavitnem zadosti poučeni o namenih, zavoljo katerih so priklicali v življenje ta tekmovanja.

Letnica 1889 spričuje, da so v Šentjerneju kmalu sledili zadevni dejavnosti na Slovenskem Štajerskem, kjer so po zgledu ljutomerskih konjskih dirk organizirali v pičlem desetletju še konjske dirke v Radgoni (od 1877), Cmureku (od 1878), Žalcu (od 1881) in Mariboru (od 1883). Toda medtem ko je bila na slovenskem Štajerskem izvedba konjskih dirk ponajveč v rokah dirkalnih društev, je bilo to v Šentjerneju drugače. Konjske dirke v Šentjerneju je v prvem obdobju, t.j. od njihove opustitve 1902, prirejala Kranjska kmetijska družba. Nameni pa so bili isti kakor na slovenskem Štajerskem: na konjskih dirkah naj bi se preskušale zmožnosti konj in tako izbirale najboljše živali za plemo, to pa naj bi omogočalo boljše prodaje konj.

Tajnik Kranjske kmetijske družbe Gustav Pirc je takole razlagal nakazane načrte: "... Konjereja na Kranjskem, zlasti na Dolenjskem, in to pa posebno še okoli Šent Jarneja je na čast tamošnjim kmetovalcem, res prav lepo napredovala. Vzrejajo najlepše konje za kočijo ter jih precej drago prodajajo, a bi jih še dražje, če bi sloveli dolenjski konji tudi za hitre dirjače. Smelo trdimo, da bi Dolenjci prodajali svoje konje še dvakrat, trikrat dražje, ko bi bili na glasu hitrih dirjalcev. Kakor si je Dolenjec priredil konj, ki se odlikuje z lepo vnanostjo, tako si more tudi takih, ki slove za hitre. To si je namenila poskusiti naša c.kr. kmetijska družba v Ljubljani.

Rekli smo, da se da marsikatera notranja lastnost živalska izboljšati in ojačiti, ako žival primerno urimo in vadimo. Povečane in ojačene lastnosti pa prenese potem žival tudi na svoj zarod, in tako si moremo dokopati po več rodovih do splošno izboljšane plemena ...

KONJSKA DIRKA V TRAB NI IGRAČA

Ako hočejo torej Dolenjci svoje konje narediti hitreje, morajo jih pravilno vaditi v hitrem teku ... Predobro pa poznamo naše kmetovalce, kateri bodo, prebravši tudi te vrste, morda rekli, da prav govorimo, a svojih konj vendar ne bodo vadili hitrosti. Da jih do tega dovedemo in tako rekoč rahlo prisilimo, pa je ravno namen konjskih dirk v trab, katere bo kmetijska družba prirejala. Konjska dirka v trab ni sama sebi namen, ona ni igrača, ampak je javen izpit ali izkušnja, pri kateri naj konjereji pokažejo, kako so znali vaditi in uriti svoje konje. Posestniki najurnejših konj bodo pa dobili visoke premije ali dobitke ter bodo tako počesceni pred vsem svetom. Korist konjskih dirk je torej ta, da izpodbujajo kmetovalca rediti hitre in zatorej več vredne konje."

Pobudnik konjskih dirk na Kranjskem je bil konjarski odsek Kranjske kmetijske družbe, ki je v dopisu imenovani družbi 27. 1. 1889 opominjal, da so „dirke v kasu zelo primerne za dvig konjereje“. Kranjska kmetijska družba je to sta-

lišče sprejela. Še pred objavo navedenih člankov, ki so utemeljevali gospodarsko korist konjskih dirk, je bilo v dopisu glavnega odbora Kranjske kmetijske družbe deželnemu odboru 30. 3. 1889 rečeno, „da se more reja konj, ki je uže lepo napredovala, še izdatno pospešiti s prireditvijo konjskih dirk v trab za plemenske kobile ...

Udano podpisani glavni odbor v zvezi s konjarskim odsekom kmetijske družbe ukrenil je letos v jeseni pričeti s prireditvijo konjskih dirk za plemenjake in sicer za začetek le samo v Šentjerneju kot središču reji lahkih konj".

Omenjene dejavnike, zavoljo katerih so izbrali Šentjernej za prizorišče konjskih dirk, je treba dopolniti. L. 1889 je bilo zapisano: „St. Jernejski okraj in kar ga je dolji proti Brežicam in tje do Mokronoga se po večjem na Kranjskem bavi s konjerejo. Tu so tudi narlepši pašniki za žrebeta in dosti je tukaj dobre klaje. V teh krajih bi se lahko konji izrejali, ki bi še večje cene dosegali, kakor jih že zdaj dosežejo. Premiranje najlepših kobil in žrebet, ki je vsako leto, precej koristi. Marsikateremu je za premij v denarji, narveč pa je vsem za čast, premirano živinče v lasti imeti. Dobro misel je, tudi z dirkami pričeti“.

„DARILA“ SO BILA VISOKA „ZARAD SPODBUJE“

Ko se je Kranjska kmetijska družba odločila prirediti konjske dirke, je bilo to vsekakor daljnovidno in za večja območja koristno dejanje. Toda izvedba tekmovanja je zahtevala toliko izdatkov, da jim Kranjska kmetijska družba brez denarne pomoči od drug sama nikakor ne bi mogla biti kos. V zvezi s tem velja na prvem mestu navesti Deželni odbor, ki je podpiral konjske dirke v Šentjerneju z denarjem, namenjenim „v prosep kmetijstva“. Tudi ministrstvo za kmetijstvo na Dunaju je prispevalo v denarju za organizacijo obravnavanih prireditev. Izdatki zanje so bili precejšnji: nagrade (takrat je bilo v navadi ime „darilo“) so bile razmeroma zelo visoke „zarad spodbuje“, prav tako so bili stroški za tiskovine, potovanja in pripravo dirkalne steze („dirjalšča“), vstevši „distančne droge z zastavicami“, vrvi na ovinku ipd. Za prve konjske dirke v Šentjerneju 1889 je sporočeno, da je prispeval deželni odbor 300 gld. ministrstvo za kmetijstvo 100 gld.

Našteti zneskov ni mogoče primerjati z zneski, ki so soomogočali izvedbo konjskih dirk na slovenskem Štajerskem. Slednje so, kot povedano, ponajveč organizirala dirkalna društva, ki zanje po veliki večini ni izpričano, od kod so dobivala denar za konjske dirke.

Glede dirkalnih pravil se je Kranjska kmetijska družba obrnila na koroško kasaško društvo v Celovcu. Šentjernejske dirke so bile 1889 in 1890 na državni cesti med Šentjernejem in križem, ki je stal kilometer daleč proti Kostanjevici. Glavni odbor Kranjske kmetijske družbe je za prve, nedvomno pa tudi za druge dirke naročil županstvu v Šentjerneju, naj poskrbi, da bo cesta za dirke „kolikor mogoče v dobrem stanju“, da bodo ob tekmovalni progi med telegrafskimi drogovi postavljeni še tri metre visoki drogovi, na katere bodo za dirke obesili zastavice, in da bo narejena na trgu, kjer bodo vozniki obračali, ograja, in sicer tako, da bo ovinek „kolikor mogoče velek“.

Prek deželne vlade je Kranjska kmetijska družba nadalje dosegla, da je okrajno glavarstvo v Krškem v času dirk zaprlo cesto do Šentjerneja proti Kostanjevici oziroma njen tekmovalni del. In Kranjska kmetijska družba je zaprosila deželno vlado, da je na dan dirk prek okrajnega glavarstva v Krškem poslala v Šentjernej orožniško obhodno stražo.

ZBRALA SE JE VSA ZAVEDNA DOLENJSKA

Kranjska kmetijska družba je potemtakem že ob prvih konjskih dirkah v Šentjerneju ukrenila vse, kar je bilo potrebno za novodobno javno prireditel. Od vseh dejavnikov pa, ki naj bi rabili za kar največjo udeležbo na obravnavani prireditvi, sta bila najpomembnejša naslednja. Konjske dirke v Šentjerneju so bile kmečke dirke, in sicer praviloma glede na rejce in voznike, po veliki večini pa tudi glede na občinstvo, in so pomenile javno preskušnjo v konjereji in vožnji s konji, v precejšnji meri pa tudi v kmečkem gospodarjenju sploh. Da je bila takšna preskušnja mikavna tako za tekmovalce, se pravi za konjerejce, ki so bili obenem vozniki, kakor za gledalce, se razume samo po sebi. In nagrade so bile v Šentjerneju razmeroma zelo visoke, to pa je dajalo dirkam dodaten mik.

Posebej jasna so v tem pogledu pričevanja o prvih konjskih dirkah v Šentjerneju. Prireditel „vršila se je v sredo 11. t.m. popoldne ob najlepšem vremenu. Ljudstva bilo se je že dopoldne ob premovanji mnogo nabralo, popoldne ga je pa toliko došlo, da stotine voz in kočij na Šentjernejskih dvoriščih prostora niso dobile. Smemo reči, da je prišla v sredo v Šentjernej vsa zavedna Dolenjska skupaj in celo daljno Kočevsko odposlalo je zastopnike svoje in tudi tekmovalce k dirki“.

Udeležba je bila v prvih letih velika, in sicer tako glede tekmovalcev kakor glede obiskovalcev. Šele iz druge polovice 90. let je sporočena pripomba, da na dirkah „ni bilo preveč konj dirkalcev“, medtem ko prej podobne pritožbe niso omenjene. Nasprotno: na prvih konjskih dirkah v Šentjerneju 1889 je tekmovalo 39 posestnikov. To je bilo nedvomno veliko število, zlasti če ga primerjamo s številom tekmovalcev na ljutomerskih konjskih dirkah v času do 1900. Tam je bilo v tistih letih okrog 30 kmetov, ki so imeli toplokrvne konje, primerne za javne preskušnje v kasu; vendar od teh niso vsi redno sodelovali na dirkah.

KONJI POČASNEJŠI OD LJUTOMERSKIH

Veliko udeležbo tekmovalcev na dirkah v Šentjerneju gre pripisati širšemu ozemlju, od koder so ti izvirali, saj so prihajali, kot povedano, npr. tudi s Kočevskega, izpričani pa so prav tako lastniki konj z Vrhnike. In svoje so napravile tudi visoke nagrade. Te so 1889 znašale 100, 60, 50, 40, 30 in 20 gld, štiri leta pozneje pa 100, 50, 25 in 12,5 gld. V Šentjerneju je bilo 1889 za nagrade na voljo skupaj 400 gld. Prav tako so bili posamični zneski nagrad v Šentjerneju znatno višji kakor na ljutomerskih konjskih dirkah. Še drugače rečeno: po dosegljivih pričevanjih je Kranjska kmetijska družba pri konjskih dirkah v Šentjerneju boljše poskrbela za denar, ki je bil namenjen za nagrade, kakor je to storilo dirkalno društvo v Ljutomeru.

Konji, ki so tekmovali na dirkah v Šentjerneju, pa so bili precej bolj počasni kakor konji na ljutomerskih konjskih dirkah. L. 1889 je znašal v Šentjerneju najboljši kilometrski čas 2,36 (dosegel ga je Ivan Dornik iz Krške vasi), sicer pa so takrat dosegli tele najboljše kilometrski čase: 2,44 (J. Rus iz Mirne peči), 2,46 (Ivan Dornik iz Krške vasi) in 2,53 (Ant. Straus iz Kostanjevice). L. 1890 je dosegel Gabrijel Jelovšek z Vrhnike kilometrski čas 2,37.

Časa prvega zmagovalca na ljutomerskih konjskih dirkah ni mogoče natančno ugotoviti, za kilometer je porabil več ko 2,15. L. 1875 je bil na Cvenu pri Ljutomeru na dirkalni progi, ki je bila „v slabem stanju“, dosežen kilometrski čas 2,41, leto pozneje pa 2,27; 1877 so na ljutomerskih

konjskih dirkah namerili kilometrski čas 2,2 ali hitrost „poštnega železniškega vlaka“, medtem ko so se 1900 ponašali s kilometrskim časom 1,52. V okolici Ljutomera so imeli kmetje konje 19. stoletja, če povzamemo, dosti hitreje in boljše izurjene, torej dražje konje kakor v Šentjerneju ali na Dolenjskem. Ob tem je treba imeti pred očmi, da so bile ljutomerske konjske dirke starejše in da je bil zavoljo tega njihov vpliv na konjerejo do konca stoletja postopoma znatno večji, kakor pa je bilo to v Šentjerneju.

Za hitrost dolenjskih konj v tistem času je veljala sodba Gustava Pirca, ki jo je zapisal pred prvimi konjskimi dirkami v Šentjerneju: „Navaden dober konj predirja v trasu 1 kilometer ... 4 do 5 minutah, boljši dirjalec v 2 do 3 minutah, trenovan dirjač pa v 1 do 1 1/2 minuti. Do hitrosti se ne bode nobeden izmed naših kranjskih konj izuril, a konji, ki predirjajo v 2 1/2 do 3 minutah po 1 kilometer, pa so uže tudi pri nas.“

PRVA NAVODILA ZA „TRENOVANJE“

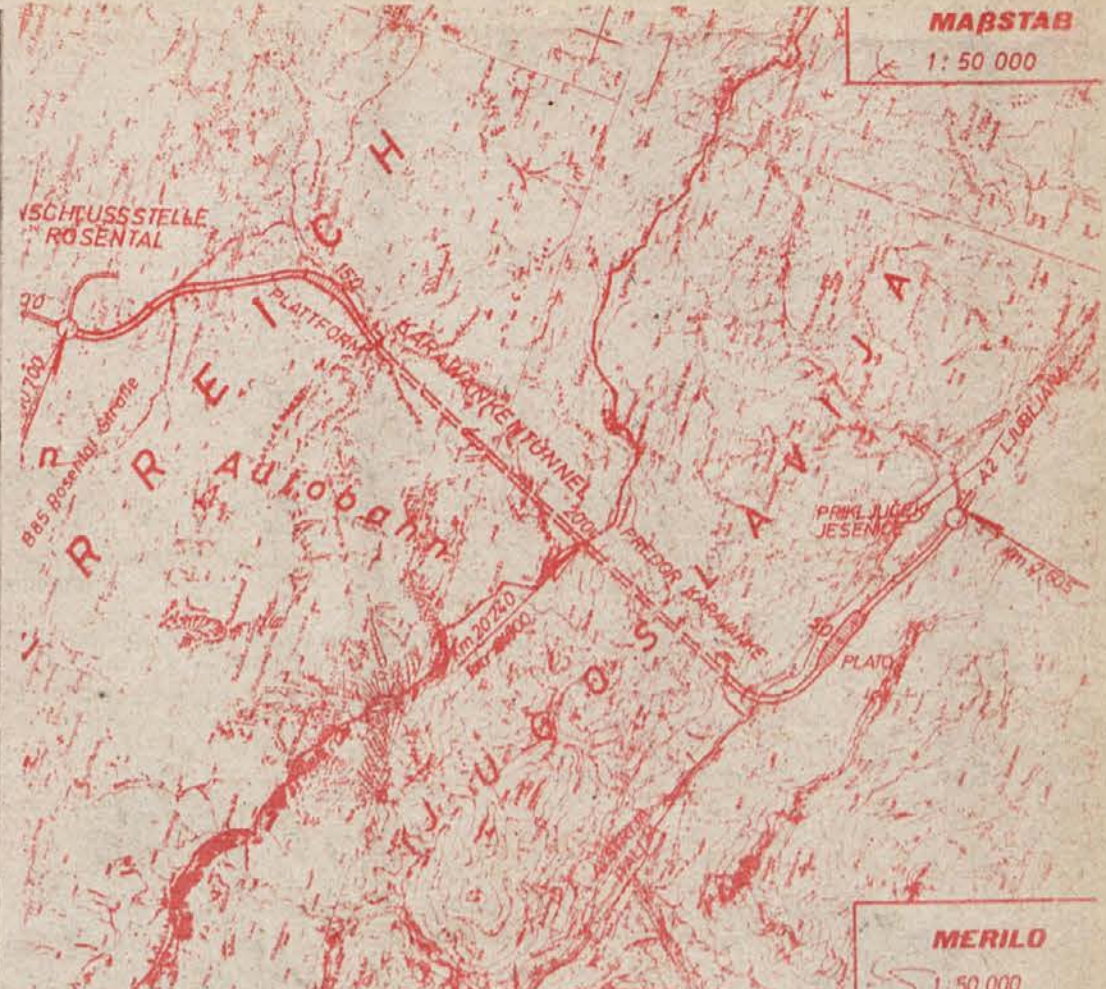
Da bi bili dolenjski kmetje v tistem obdobju trenirali konje, s katerimi so tekmovali na dirkah v Šentjerneju, tako kakor je pri nas v navadi v 20. stoletju, praviloma ni mogoče reči. Dolenjski kmetje so takrat konje pripravljali za dirke v splošnem tako, kakor so najbolje vedeli in znali in kolikor so lahko imeli za to časa. Ob tem jim bili v pomoč nekateri nasveti v tiskani in govorni besedi.

Prve napotke za urjenje ali treniranje („trenovanje“) konj, ki so tekmovali v Šentjerneju, je prispeval imenovani tajnik Kranjske kmetijske družbe Gustav Pirc še pred dirkami 1889: „S trenovanjem prisilimo konja, ki dirja, da dela iz požarane hrane samo meso brez masti. Z dirjanjem in potenjem se namreč zabrani, da se ne dela masti, ki le po nepotrebnem obtežuje živalsko truplo in ovira pregibanje, pretakanje krvi in dihanje ...

Konj, katerega pripravljamo za dirko, naj dobi vedno redno najboljše krme, ki je zelo tečna. Voda naj dobiva po večkrat, zato se je ne naužije takrat preveč, ker veliko vode naredi polna čreva, ki pritiskajo na dihala. Najvažnejše sredstvo za trenovanje je potenje, a konja pri vsem tem ne smemo utruditi. Pripeljaj spotenega, a ne utrujenega konja v hlev, ki nima prav nič prepriha, pokrij ga s odejo, da se do konca spoti in drgni ga potem dokler ni popolnoma suh ... Konj, ki je nagnjen k debelosti in ki vzlic hudemu potenju ob dobri krmni nastavlja mast, ni za tekmovalenje ... V dirjanju in hitrosti vadi konja polagoma in strogo gledano, da se ne nikdar ne utruji. Konj je popolnoma trenovan, kadar ni več hutiti masti po vratu, po ramah in zadnjih stegnih. Takega trenovanja pa pri nas ni treba, zadostuje, ako vadimo konje na popisani način 3 do 6 tednov, ali pa tudi več ali manj.“

ZAŠEPALO JE ZARADI PRODAJE HITRIH KONJ

Kako so sledili dolenjski konjereji tem kakor tudi poznejšim napotkom, ki jih je dopolnil Karel Slanc, se ne da natančneje presoditi. Vsekakor zadevna vodila niso ostala brez učinka. L. 1890 je bilo poudarjeno, da so konjereji, ki so vedeli, da bodo tisto leto vnovič dirke v Šentjerneju „pričeli ... s trenovanjem konj precej pomladno“. In ko je Kranjska kmetijska družba 1891 napravila v Šentjerneju dirkališče, je bilo s tem, kot zveč mo, ustrezno dvema namenoma: prirejanju konjskih dirk in vadbi konj za dirke, ne da bi pri slednjem „kaj oviralo“. Zavoljo obojega je napravil konjarski odsek ... popolnoma primerne no dirkališče“.

PREDOR POD KARAVANKAMI

Da pa bo vse zares potekalo tako, kot predvideva omenjena pogodba, bosta obe strani ustanovili „Meddržavno komisijo za cestni predor skozi Karavanke“, v kateri bo po 6 članov iz vsake države. Omenjena komisija bo imela v času gradnje na vpogled letna poročila gradbenega komiteja tako o višini dejanskih izdatkov, kot o predvideni višini še potrebnih izdatkov do dograditve. Njena naloga bo tudi preverjanje skladnosti opravljenih del z veljavnimi predpisi in s potrjenimi načrti ter osnutki, pregledovala in razpravljala bo o morebitnih spremembah in nadzorovala upoštevanje določil, ki zadevajo obratovanje objekta.

Pogodba med Jugoslavijo in Avstrijo obsega natanko 20 strani s tridesetimi členi. Poglejmo še nekaj najznačilnejših dogovorov. Tako sta se obe strani sporazumeli, da za vodne žile, rudna nahajališča, fosile in druge najdene stvari, ki bi jih odkrili v času gradnje predora, veljajo pravni predpisi države, v kateri leži najdena stvar, ne glede na najditelja. Seveda niso pozabili tudi na potek državne meje, ki se bo v predoru označila in določila z navpično projekcijo mejne črte na zemeljski površini.

V primeru, da pri tolmačenju ali uporabi te pogodbe pride do nesoglasij, ki jih strani ne razrešita v treh mesecih, bo, tako stoji v pogodbi, posredovala arbitražna. Vanjo imenuje vsaka država po enega „sodnika“, ta pa sporazumno imenujeta predsednika, ki mora biti državljan tretje države. Arbitražna odloča z večino glasov, njene odločbe pa zavezujejo državi, da sporne zadeve takoj rešita. Le če je ogrožena varnost države pogodbenice ali če obstajajo kakršnikoli drugi javni interesi, lahko vsaka stran izjavi, da se določila te pogodbe lahko v celoti ali pa delno ne izvajajo, vse dokler takšnega stanja ni konec. In še to: pogodba se sklence za dobo 25 let, njena veljavnost pa se vsakokrat podaljša za isto časovno obdobje, če ni bila pisмено po diplomatski poti odpovedana eno leto pred potekom veljavnosti. Finančne obveznosti iz te pogodbe, ki bodo seveda v času odpovedi še obstajale, pa veljajo še naprej.

Papirnatega dokazovanja bo kmalu konec. In če bo vse steklo, kot je napisano, bo avstrijske in jugoslovanske Karavanke že čez nekaj let najbolj nazorno uresničile tisto določilo zaključnega akta iz Helsinkov, ki pravi, da je izboljšava prometnih pogojev bistven dejavnik za razvoj sodelovanja med državami.

Prav nič ne bo zahod bližji jugu, le pot, ki nas pelje iz zahodne ali srednje Evrope v jugovzhodno, na Bližnji ali Srednji vzhod, bo z dograditvijo karavanškega predora mnogo krajša. Resda je ratifikacija pogodbe med SFRJ in sosednjo Avstrijo o cestnem predoru skozi Karavanke, ki je bila sestavljena lanskega septembra na Bledu, še v teku, pa vendar so nekatere stvari že mnogo jasnejše, znan je tudi že marsikak podatek.

Osebná izkaznica novega predora bo (vsaj v glavnem) takšna: dolg bo približno 7.600 metrov, potekal pa bo med Jesenicami in St. Jakobom v Rožu (St. Jakob im Rosental). Po doslej že opravljenih izračunih leži južni vhod v predor na 625 metrih nadmorske višine, severni pa na 655, največji dovoljeni vzdolžni nagib je 1,5 odstotka. In še mere vozišča v tunelu: širok bo 7,50, visok pa 4,70 metra. Pred obema vhodoma bodo zgrajene ploščadi za tehnične obratovne naprave, bivališča ekip, predvidenih za posredovanje v primeru požara ali drugih nesreč, kot tudi za mejno kontrolo.

Pogled na skicirani potek trase kaže, da bo na jugoslovanski strani cesta južnega vhoda prečkala dolino z mostom in se po 1.700 metrih združila s ploščadjo. Slednja bo z Jesenicami povezana z dovozno cesto, dolgo približno 4 kilometre. Toliko o podobi novega objekta na naši strani.

In kako bo s financiranjem? V pogodbi stoji, da sta se obe državi sporazumeli za delitev stroškov na polovico. Avstrijska stran mora zagotoviti vplačilo 400 milijonov šilingov, jugoslovanska pa približno enak znesek v dinarjih v petih enakih letnih obrokih od 1978 do 1982 po načrtu plačevanja, ki ga je vsako leto potrebno časovno sporazumno določiti. Nadalje sta se obe strani sporazumeli, da bosta od pričetka obratovanja gradbenega objekta (največ tri leta) dajali na razpolago tudi dohodke od cestnine, če bo to potrebno za pokrivanje anuitet. In ko smo že pri cestnini: slednja se bo določala po vrstah vozil, upoštevaje tudi stroške gradnje, obratovanja, vzdrževanja in financiranja objekta.

V določenem obsegu so torej vsekakor trenirali konje, ki so tekmovali na dirkah v Šentjerneju. Deloma se je to dogajalo prav gotovo tudi na podlagi navedenih napotil za vadbo. Nakazano treniranje konj in naprava posebnega dirkališča v Šentjerneju dve leti po prvih tamkajšnjih konjskih dirkah nadalje dokazuje, da so se dolenski konjerejci zadosti ogrevali za konjske dirke, z drugimi besedami, da so hitro doumeli koristi, ki so se jim lahko po tej poti ponujale: razmeroma velike nagrade in nato donosnejša prodaja konj ali, ob kratkem, precej obetavna vrsta služka.

Dokaj kmalu pa je prišla na dan bistvena pomanjkljivost, ki je neogibno vplivala na šentjernejske dirke in ki je zastavljala opisani razmah konjereje. Pokazalo se je, da tamkajšnjim konjerejem ni bila zagotovljena takšna prodaja hitrih konj, na kakršno so računali. Same nagrade so pomenile na daljšo dobo očitno premalo. Iz ankete za dvig konjereje 1887 je razvidno, da je v šentjernejskem okraju poenjeval napredek konjereje ali da je tamkajšnja konjereja „v zadnjem času celo nazadovala“. Kot poglavitni vzrok za takšno stanje se navaja v tej anketi okoliščina, da kmečki konjerejci „niso gotovi, da bodo žrtve, da jih brezpogojno zahteva vzreja dobre živali, naki jih domestili z ugodno prodajo“. Če imajo dobra zrebata, jih prevečkrat prodajajo že z enim ali dvema letoma ali pa jih v tej starosti prepogosto uporabljajo za težko delo in jih tako uničujejo. Sklep je na dlani: „Treba bi si bilo prizadevati, da se zagotovi rejcem zanesljiva in gospodarna prodaja.“

Po vsej verjetnosti so bile ugotovljene razmere pri prodaji konj (so)krive, da je 1898, kot je bilo povedano, potožil člankar, da takrat na dirkah v Šentjerneju „ni bilo preveč konj dirkalcev“.

DIRKE SO BILE MED TEDNOM

Deloma je to veljalo tudi za število obiskovalcev. Vendar so bili pri tem vzroki drugačni kakor pri upadanju števila tekmovalcev. V začetku, ko so pomenile konjske dirke v Šentjerneju nekaj dotlej neznanega, je bilo gledalcev zelo veliko, čeprav je bila prireditev med tednom in ne v nedeljo. Pozneje pa, ko so ljudje že vedeli, kako tekmovalnja potekajo, so se zavoljo njih ob delavnikih v manjšem obsegu odtegovali svojim vsakdanjim dolžnostim. Vse do 1898 namreč ni izpričano, da bi bile konjske dirke v Šentjerneju ob nedeljah.

L. 1893 je opominjal poročevalec: „Koliko ljudij prišlo bi vkup... (če bi bile konjske dirke v Šentjerneju v nedeljo). „Na delavnik se pa kmet težko odtrga“. Zavoljo tega „dirkanje letos ni bilo dosti obiskano. Malo je bilo ljudij“. In v zvezi s povedanim je poročevalec naslovil pouk tudi na župnika: ta bi se bil moral podrediti „občni želji, ki bi hotela imeti... dirkanje v nedeljo, ne pa na delavni dan. — Saj bi se lahko tak dan služba božja vršila le zjutraj za rana...“

Ko pa so bile 1898 konjske dirke v Šentjerneju v nedeljo, je „bilo ljudstva jako veliko. Vsi posvetni stanovi so bili zastopani, le starejši duhovniki so bili jezni in so poslali le nekaj kaplanov... V nedeljo je treba prirediti dirke, katere se naj po večjem kmeti stan udeleži, ne pa delovni dan, kakor prejšnja leta“. Zanimanje za konjske dirke v Šentjerneju torej pri gledalcih v bistvu ni upadalo. Kadar je bil obisk manjši, so bili tega krivi, kakor je bilo razloženo, delovni dnevi, ob katerih so prirejali tekmovalnja.

Kolikšno je bilo število gledalcev, se ne da natančneje dognati. Za dirke 1889 vemo, da se je pri premiranju konj že dopoldne ljudi „mnogo nabralo“, popoldne pa je prišlo na „stotine voz in kočij“. Takšnega podatka ni mogoče dovolj jasno

prevesti v številke. Če drži, da je prišlo ta dan v Šentjerneju na stotine voz in kočij, bi to pomenilo najmanj čez 1000 ljudi, če ne celo 2000 in več.

Če vzporedimo udeležbo gledalcev na ljutomerskih konjskih dirkah, lahko ugotovimo, da je bilo tam pri tretjih dirkah, t.j. 1876, kljub slabemu vremenu okoli 2000 gledalcev; toliko jih je bilo tudi 1877. In tudi za konec 19. stoletja je potrjen zelo dober obisk tamkajšnjih tekmovalj. L. 1889 je bil potemtakem obisk v Šentjerneju večji ali enak kakor na ljutomerskih konjskih dirkah v prvih letih.

DIRKALI SO KAR NA ŠTIRIKOLESNIH „LOJTERNICAH“

Konjske dirke v Šentjerneju so bile takrat kakor druge konjske dirke na Slovenskem vozne ali kasaške dirke. In ker so bila ta tekmovalja razena v Mariboru kmečke narave, vrh tega pa še v povojih, ni čudno, ko beremo za šentjernejske dirke, da je bilo na njih „Vse... še preprimitivno“ in „bolj svečano bi se moralo vse vršiti“. To se je nanašalo predvsem na vozove. Kmetje so dirkali na štirikolesnih „lojternicah“ ali pa na vozovih, ki so sestajali iz dveh koles „s štango in mej kolesi škatla in v njej kočijaš“. Tako je bilo 1893, a tudi 1898 je sporočeno, da „vozijo še zmiraj na prednjih kolesih navadnih vozov“. V prvem poročilu je bila ob tem izražena misel, naj bi Kranjska kmetijska družba oskrbela pet gigov (lahkih enovprežnih voz ali neke vrste kolesjev na dveh kolesih) in naj bi jih proti plačilu posojala za tekmovalnja; v drugem poročilu pa najdemo predlog za ustanovitev dirkalnega društva v Šentjerneju, ki bi lahko kupilo gige (tedaj naj bi veljali 120 gld / ? /).

A tudi ko se je po prvi svetovni vojski ustanovilo v Šentjerneju dirkalno društvo, ni imelo denarja za nakup dirkalnih voz, ki jih kmetje celo še v tistih letih niso premogli. „Konji pa tudi v dosežani vpregi ne morejo doseči na travnatem dirkališču one hitrosti, ki jo sicer kažejo na cesti. Vsled tega je nabava dirkalnih vozičkov neobhodno potrebna.“

Pri ljutomerskih konjskih dirkah so uporabljali dirkalne vozove neprimerno bolj zgodaj. Že 1881 so vozili na njih, medtem ko je bilo 1882 videti tam samo še hitre dvokolesnike, čeprav niso bili najcenejši (1898 so bili po 150 kron, 1901 po 80 kron).

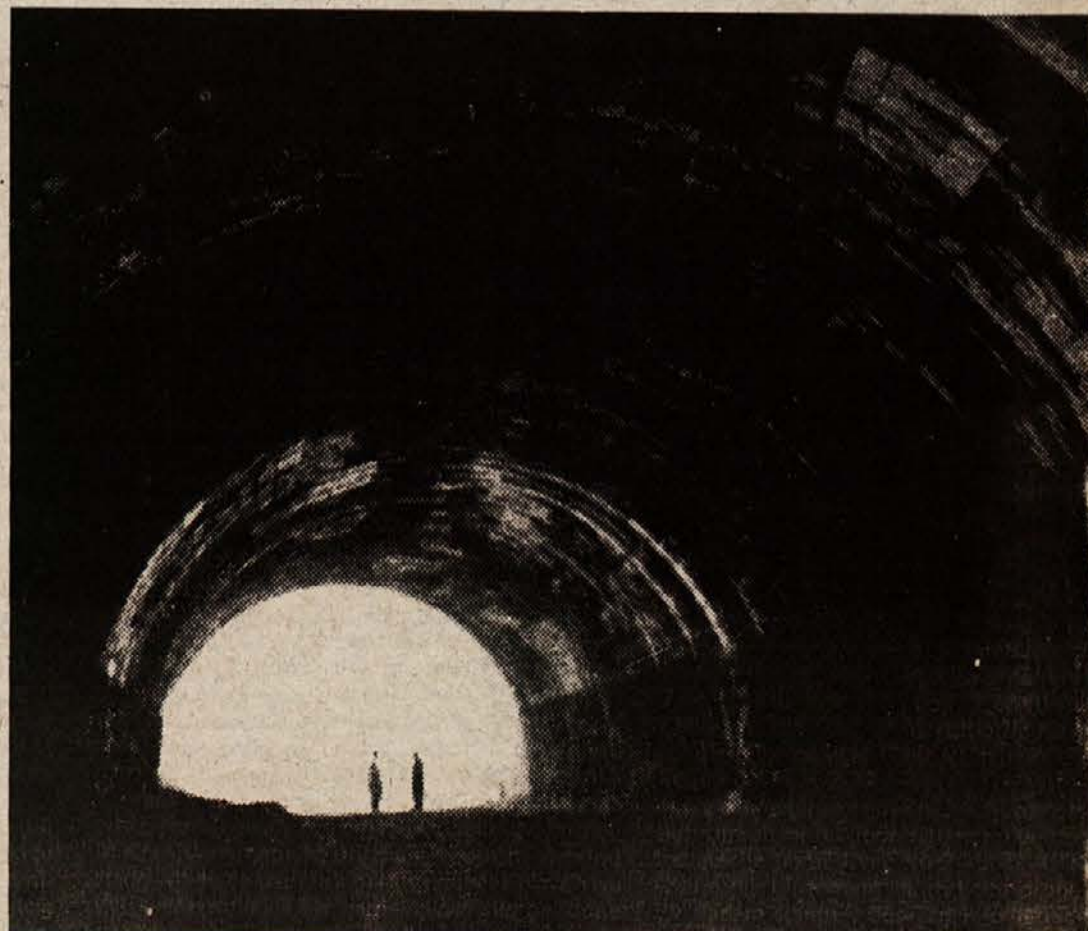
Najbolj je od omenjenih dejavnikov prizadevala konjske dirke v Šentjerneju premalo zanesljiva in premalo učinkovita prodaja hitrih konj. Ni pa samo ta okoliščina napravila konca obravnavanim tekmovaljem. — Za 1899 beremo: „Št. Jernejske dirke še životarijo... S tem... domačo jedva prerojeno konjerejo potiskamo na rakovo pot.“ Leta 1902 pa so šentjernejske dirke za daljšo vrsto let opustili.

Gustav Pirc je sodil, da je prišlo do tega zavoljo „brezbrižnosti tedanjega občinskega predstojništva“. Toda to nedvomno ni bil edini vzrok. Bliže poglavitni resnici se zdi razlaga, da so se konjske dirke v Šentjerneju nehale zato, „ker so izostale razne subvencije in se merodajni faktorji niso več tako interesirali“. To je resda precej ohlapno povedano, vendarle pa zvemo iz navedenih besed razmeroma dovolj.

Oblasti z leti niso več dajale zadosti denarja, po vsem videzu tudi zavoljo postopoma manjše prizadevnosti Kranjske kmetijske družbe v tej smeri.

ANGELOS BAŠ

● Zgornji prispevek je nekoliko skrajšana razprava dr. Angelosa Baša „Začetki konjskih dirk v Šentjerneju“, ki bo v kratkem izšla v „Slovenskem etnografu“.

ropotarnica

O POSTELJI

— Postelja je bojno polje, s katerega vsako jutro vstaneta dva: zmagovalka in poraženec.

Rock Hudson

— Dve vrsti žensk sta. Ene mislijo, da spadajo v posteljo, druge pa, da k pomivalnemu koritu.

Sidonie—Gabrielle Colette

— Kdor izdaja posteljne skrivnosti, ne zasluži ljubezni.

Ingeborg Bachman

O ADAMU

— Eva je predelana, zboljšana in skrajšana izdaja Adama.

Helen Vita

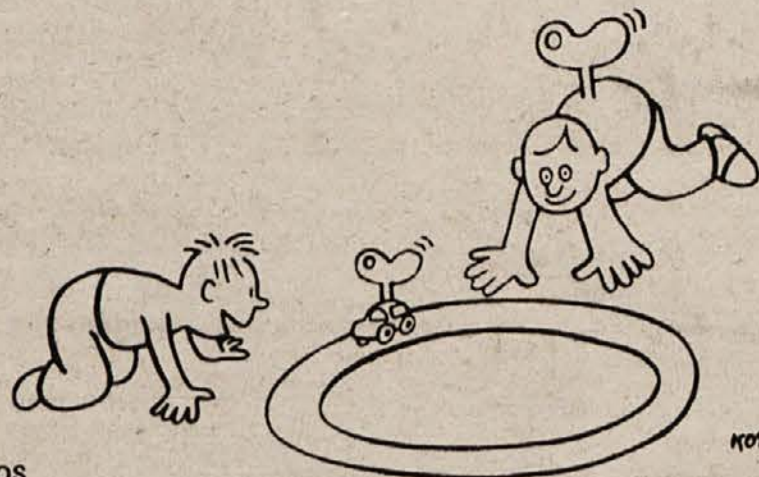
— Adam je bil sam — in tak ostal do danes.

Andrej Adamsky

— Jabolko pri zapeljevanju Adama ni bilo nujno potrebno, dovolj bi bila že Eva.

Marianne Langewiesche

brez besed

BOŽO KOS

MARJAN AMALIETTI

praktično: pokrita glava

Ženski pozimi pokrita glava ne pomeni samo modni dodatek, skrb za zdravje in strah pred prehladom, ampak je posebno v meglenem in vlažnem ozračju zaščita za lase. Na novo skorodani lasje ali po trajni bodo naenkrat viseli kot slama, če jih boste izpostavljali vlagi in megli.

Letos tudi ni težko pokriti glavo, ne da bi nam bilo zaradi tega treba k modistki in izdati veliko denarja. Časi klobukov so skoroda minili, saj jih vidimo le še pri starejših ali ekstravagantnih mladih dekletih. Življenje, ki

je za vse čedalje bolj ena sama delovna dirka, narekuje pokrivalo, ki ne bo padalo z glave in v katerem se bomo udobno počutili.

Baretke so glede tega najbolj praktične, pa tudi najbolj moderne. Imajo lahko ščitnik ali so brez njega, nosite jih postrani, nazaj ali potisnjene na čelo, kakor vam je všeč. Moderna so pletena pokrivala: kape z dvojnimi ali zavihanim robom. Če je kapa iz enakega materiala kot dolg šal, bo vtis toliko lepši. Med najbolj priljubljenimi pokrivali pa so kučme. Ta vam skrije

slabo frizuro, naredi milejši obraz in pristaja skoro vsaki. Ima pa to slabo lastnost, da se pod njo lasje mastijo in pričeska se kvari. Nosite jo le takrat, ko ste v bližnji prihodnosti že tako namenjene k frizerju. Malo manj škodljiva, pa tudi še bolj sodobna je na primer žametasta čepica, ki jo obrobja krznen rob. Glava pod tako kapo laže diha. Še najbolj enostavno pa je zavzeti ruto ali šal, samo te umetnosti se je treba naučiti. Ruto na glavi lahko zavežemo na najmanj deset načinov.

R. BAČER

DOMAČA LEKARNA: slez

Rastlina zraste tudi do 1,5 metra visoko, je trajnica, katere steblo je spodaj olesnelo, listi so kratkopecljati, dlakavi in neenakomerno napiljeni. Cvetovi so veliki, bele ali svetlo rožnate barve.

Slez poznamo kot okrasno rastlino po vrtovih, cvete pa od junija do septembra. Kot zdravilo lahko uporabimo celotno rastlino, vendar so korenine najboljše. Te izkopljemo spomladi ali jeseni, medtem ko liste nabiramo

pred cvetenjem in jih sušimo v senci. Korenine sušimo na soncu, predtem pa jih dobro operemo in odstranimo vrhno kožico. Korenine morajo biti narezane in dobro posušene, sicer se jih rada loti plesen.

Slez je v zdravilstvu zelo cenjen, ker pospešuje izločanje želodčne kisline, pomirja krče, učinkuje na delovanje jeter in pomaga slabokrvnim bolnikom. Slez je dober za vse želodčne bolnike, naj gre za

take, ki imajo težave z zaprtjem, ali za take s pre malo želodčne kisline.

Slezov čaj pripravimo tako: ščepljene rastline namakamo čez noč v skodelici hladne prekuhane vode. Zjutraj odcedimo in pogrejemo ter pijemo pred jedjo. Na dan spijemo lahko do tri skodelice čaja, vendar po požirkih. Znano je, da hladen slezov čaj tudi razkrajajo žolčne kamne in blaži bolečine. Prav tako je dober zoper neješčnost in zgago.

Elza Škodnik

Kdo drug kot Prekmurka nam je povedal recept za gosto nasitljivo jed, ki je lahko glavna ali pa jo kombiniramo z drugimi. Elza Škodnik, kvalificirana kuharica v gostišču Pri rotovžu v Novem mestu, priporoča bograč, za katerega potrebujemo:

„Za štiri osebe pripravimo bograč iz 7 dkg maščobe, 15 dkg čebule, 20 dkg govedine, 20 dkg svinine, malo soli, pa-

radižnikove mezge, 2 dkg moke, 3 krompirjev ter začimb: česna, lovora, paprike in šatraja.

Na masti prepražimo čebulo, dodamo na kose zrezano govedino in dušimo. Čez čas dodamo tudi narezano svinino, paradižnikovo mezgo in začimbe. Vse to zalijemo in dušimo do mehkega. Posebej kuhamo krompir v kosih in ga jedi dodamo na koncu.

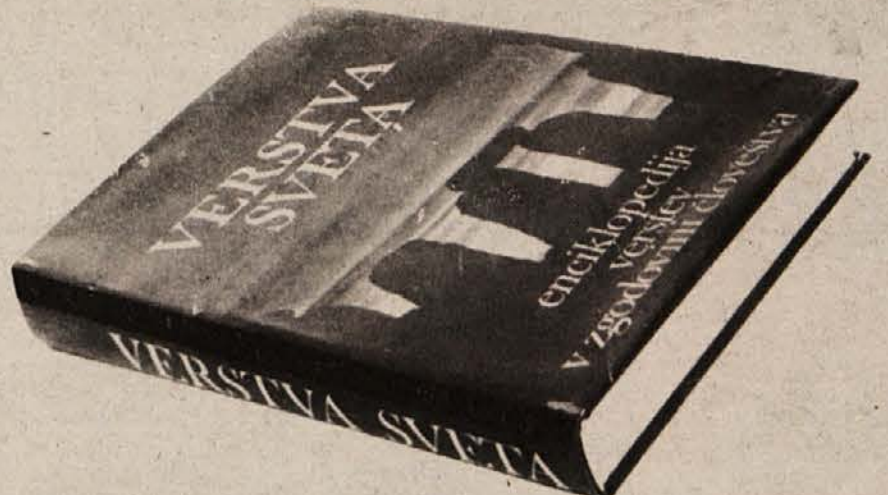
Prekmurški bograč je predvsem za tiste, ki imajo radi goste jedi. Ob krožniku bograča in kosu kruha nihče ne ostane lačen. Lahko pa ponudimo zraven tudi solato.“

Škodnikova pravi, da Dolenjci zaenkrat niso pokazali pravega zanimanja za bograč. V gostišču so ga že pripravili. Kdor ga je jedel, ga je pohvalil, vendar gostje sami bograča izrecno ne zahtevajo. Ga ne poznajo.

prekmurški bograč

obzorja

PREDSTAVUJAMO VAM

Hainchelinov "Izvori religije", Dininijev "Oris zgodovine verstev" in "Vera v zgodovini narodov sveta" Sergeja A. Tokareva so bile pred nedavnim izidom "Verstva sveta" edine tehtnejše knjige v slovenski prevodni književnosti s področja religije. "Verstva sveta" s podnaslovom "enciklopedija verstev v zgodovini človeštva" je skupinsko delo znanih strokovnjakov, poznavalcev in raziskovalcev religij z vseh koncev sveta, zato predstavlja pregleden in izčrpen prikaz nastanka in razvoja religije od prazgodovinskih in plemenskih oblik do religij v zdajšnjem času. V knjigi, ki jo je izdala Cankarjeva založba, so podani zgodovinski in zemljepisni okviri minulih in še obstoječih religij, nazorno so očitana sociološka in kulturna, nasplošna družbena dogajanja in miselni tokovi, ki so vplivali na nastanek različnih verstev, na prepletanje mitologije s stvarnostjo. "Verstvom sveta" daje posebno vrednost poglavje o religijah južnih Slovanov, ki ga je napisal dr. Oleg Mandić; strokovni uvod je prispeval dr. Marko Kerševan, iz angleščine pa je tekst, ki ga dopolnjuje 60 barvnih in 500 črno-belih fotografij, prevedla Nuša Bulatović.

Srečanje oktetov

Velika gramofonska plošča z naslovom "Srečanje oktetov", ki jo je izdala RTV Ljubljana, sicer ni najnovejšega datuma, pa seeno je tolikanj zanimiva, da jo lahko moremo predstaviti na tej strani. Prinaša namreč štirinajst posnetkov pesmi, s katerimi je

prav toliko slovenskih oktetov nastopilo tudi na lanskem srečanju oktetov v Šentjernej. Plošča, po kateri že segajo ljubitelji narodnih pesmi, ki so jih uglasbili ali priredili slovenski skladatelji, je za Dolenjce še posebno zanimiva zato, ker sta na njej tudi posnetka pesmi, ki jih pojeta oktet iz tukajšnjih krajev. Ploščo uvaja Šentjernejski oktet s "Šentjernejsko narodno" Danila Bučarja, zaključuje pa jo Dolenjski oktet s pesmijo "Mi smo Dolenjci" Matije Tomca.

knjige

mali cvet

Andrej Capuder, ki je svoj prvi roman "Bič in vrtavka" izdal že pred nekaj leti, je v slovenskih literarnih krogih bolj znan kot prevajalec iz romanskih književnosti; za prevod Dantejeve "Božanske komedije" je pred štirimi leti dobil Sovretovo nagrado. V okviru redne knjižne zbirke je Slovenska matica ob koncu lanskega leta izdala drugi Capudrov roman, ki ima naslov "Mali cvet". Gre za pripoved o saksofonistu Jerneju, ki hoče domala bolesto zagnano do glasbe brzdati z ljubeznijo do dekleta. Toda celo v ljubezenskem razmerju si utirata pot v ospred-

je njegov nestanovitni značaj in samovšečnost, pač lastnosti, ki koreninita v glasbenikovi domišljiji razvnetosti. Vse to nima nič skupnega z okoljem, ki Jerneja nenehno preizkuša s stvarnostjo. Ko ga tako rekoč zlomi, se izkaže, da ga je postavilo na trdna tla.

poslednji viking

Skoraj sedem desetletij je že minilo, odkar je norveška raziskovalna odprava pod vodstvom Roalda Amundsen v tekmi z angleško (ta je pod vodstvom Roberta Scotta našla smrt v večnem ledu) prvič v zgodovini človeštva premagala pogubne širjave antarktičnega ledu in osvojila južni tečaj. V življenjski knjižici "Roald Amundsen, poslednji viking" Edvard Čalič ni popisal zgolj zmagovite poti na južni tečaj, ampak je zgoščeno predstavil domala vse raziskovalne podvige drznega Norvežana, tako na primer tudi osvojitve severozahodnega prehoda čez severni tečaj pa letalski polet k slednjemu in nazadnje še Amundsenovo izginitev sredi severnih ledenih prostranstev, kamor se je na začetku poletja 1928 odpravil reševati neko zablodelo ladjo. Čaličeva knjiga (v prevodu Stanka Jarca jo je izdala Državna založba Slovenije) je bogato opremljena s slikovnim gradivom in je zanimivo pričevanje o človeških zmognostih sredi neizprosne narave.

Zadnjega dne lanskega oktobra umrli slovenski časnikar Mitja Gorjup, glavni urednik Dela, je marca lani tri tedne vodil jugoslovanske novinarje po daljni Kitajski, veliki deželji, ki se šele v zadnjih letih odpira svetu, pa kljub temu še naprej ostaja velika

neznanka. "Na Kitajskem je torej zdaj čas sprememb in iskanj," je zapisal Gorjup v uvodu k svojemu "Kitajskemu dnevniku", ki je kot podlistek izhajal v Delu, pred kratkim pa ga je bogato dopolnjeno s slikovnim gradivom v obsežni knjigi izdala Mladinska knjiga. Kakršnokoli povzemanje vsebine te pozornosti vredne knjige bi bilo krnjenje njene velike povedne moči. Gorjup je "Kitajski dnevnik" zaključil takole: "Poznam ljudi, ki so bili na Kitajskem teden dni in so prvnitvi pisali pomembne razprave. Jaz sem napisal le dnevnik, ki noče biti ne znanstveno delo ne zgodovinski opis ne politična študija, pač pa zgolj iskrena in poštena osebna izpoved nekega vznemirljivega doživljanja."

OPERNI SPEVI

Prevajanje oz. prepesnjevanje opernih besedil je na moč zahtevno literarno opravilo,

kajti prevajalec se mora dosledno držati glasbenega ritma in oblike izvornega besedila. S tem opravilom so se v zadnjih sto letih na Slovenskem ukvarjali že številni znani književniki, v zbirki "Kultura" pa je Mladinska knjiga pred kratkim izdala knjigo "Opernih spevov", ki sta jih prepsnila pokojni dirigent Niko Štritof in dramaturg Smilijan Samec. V knjigi, ki jo krasi cela vrsta fotografskih posnetkov z opernih predstav, je objavljen 101 spev iz štirinajstih svetovno znanih oper. Izbor ni naključen, saj obsega tista besedila, s katerimi se še dandanes srečujemo na slovenskih opernih odrih. "Vse slovenske prepes-

nitve opernih arij, ki so zbrane v pričujoči knjigi, odlikuje sodoben in čist jezikovni izraz, hkrati pa tudi popolna muzikalna sprevnost." Tako je ob izidu "Opernih spevov" zapisal Samo Hubad.

Priznam, da sem živel

Pablo Neruda. Sin čilskega železničarja. Politik, poslanik, pustolovec. Predvsem pa pesnik, Nobelov nagradjenec. Umrli je dvanajst dni po umoru prijatelja Salvadorja Allendeja. Tri dni pred smrtjo je dokončal knjigo spominov "Priznam, da sem živel", ki jo je v prevodu Jožeta Udoviča v dveh knjigah izdala tudi Državna založba Slovenije. Neruda je s pisanjem

spominov najprej segel nazaj v šolska leta, ki jih je preživel v Temucu. Zatem najdemo

mladega pesnika v diplomatski službi, kjer se zapleta tudi v ljubezenske mreže. Postane agitator za boljše življenje čilskih delavcev, oblasti ga preganjajo, zbeži v Argentino, od tam v Pariz. Dalje opisuje pesnik popotovanja po deželah sveta, prijateljstva z Lorco, Picassom, Asturiasom pa srečanja z Gandhijem, Nehrujem, Che Guevarom. Popisuje tudi svojo navzočnost v španski državljanski vojni in v bojih čilskega ljudstva. Spomini velikega južnoameriškega pesnika so do podrobnosti vsestransko razkrivanje lastne življenjske poti; so spomini pesnika, za katerega je značilna izredna širina duha in trdna samozavest.

Šepavi Orfej

Češkega pisatelja Jana Otčenáška roman "Šepavi Orfej", ki je v izvorniku izšel leta 1964, je pred nedavnim izdala založba Obzorja; dve zajetni knjigi je v slovenščino prevedel Aleš Jesenik. Otčenášek, ki je na tujem najbolj znan po noveli "Romeo, Julija in tema" (1958, po njej sta narejena film in opera, v slovenskem prevodu pa je novela izšla pri omenjeni založbi že pred dvajsetimi leti), je v pričujočem romanu s spletom zanimivih epskih dejanj in dogodkov nazorno predstavil duhovno in naravno vzdušje praškega protokorporatnega obdobja med zadnj

vojno, ko je večina ljudi križemrok opazovala, kaj se dogaja, ne da bi storila karkoli. V takem vzdušju so se izgubljali tudi mladi; četudi so prezirali otopelost, skrajno brezbriznost odraslih tako do lastne kot do usode naroda, so se težka prebijali v iskanju svetlejših obzorij za temno podobo vojne. S prikazom okupacijskih zablod je Otčenášek hkrati odgovoril tudi na marsikatero dandanašnje moralno vprašanje. Tudi po "Šepavem Orfeju" so posneli uspeh film.

V prevodu Vinka Avsenaka je založba Obzorja v zbirki "Veliki mošje" izdala knjigo "Aleksander Veliki" francoskega pisatelja Mauricea Druona. Precej njegovih knjig je že izšlo tudi na Slovenskem, v tokratnem delu pa je v obliki romana predstavil življenjsko pot Aleksandra Velikega, antičnega makedonskega vladarja, ki je s svojimi vojskami privihal tja do daljne Indije. O Aleksandru so si njegovi sodobniki zastavljali vprašanje: "Ali je človek? Ali je bog?" Niso ostajali le pri vprašanju, ampak so ga razglasili za trinajstega olimpijskega boga, Egipčani so ga kronali za faraona, Babilonci za kralja, za Jude je bil predhodnik Mesije, nekatera indijska ljudstva pa so po Aleksandrovem liku upodabljala Budo. Druon v predgovoru: "Njegovi pohodi se nam na prvi pogled zdijo blodnje, a so začrtali civilizaciji novo pot..." Od štirindvajsetih mest, kolikor jih je ustanovil, se jih je do danes še mnogo ohranilo in nosijo njegovo ime; skrajni mejniki njegovih osvojenih ozemelj so še dandanes meje držav. Pripoved je oprta na zgodovinske dogodke samo tedaj, če so le-ti dovolj verodostojni, sicer pa o Aleksandru govori Aristander iz Telmesa, uradni vedeževalec makedonskega dvora.

Z naključnostjo je konec

Ne samo siceršnja filozofska in družboslovna dela znanih mislecev in teoretikov - pol drugo desetletje po zadnji vojni so tudi dela klasičnega marksizma izhajala v slovenskih prevodih dokaj naključno in zgolj v drobcih. V petdesetih letih smo dobili nekatera temeljna dela, zatem smo dolgo čakali na zaključek izdaje "Kapitala", nekoliko manj na pet knjig "Izbranih del" Marxa in Engelsa, le od časa do časa pa so založbe izdale še katero delo tega ali onega marksista, tudi sodobnejšega.

Do dokajšnjega premika je prišlo v sedemdesetih letih, saj imajo zdaj vse večje založbe v svojih programih tudi izdajanje zbirk marksistične literature. Morebiti najbolj opazno je prizadevanje Cankarjeve založbe, ki je že pripravila ponatis omenjenih "Izbranih del", izdala na primer dela Gramscija, pred kratkim pa v sodelovanju z marksističnim centrom pri CK

ZK Slovenije tudi prvo od šestih knjig "Izbranih del" Vladimira I. Lenina in "Izbrane spise" Rose Luxemburg.

Četudi zdajšnjega začetka izdajanja Leninovih del ni moč primerjati z nedavno srbsko izdajo v štiridesetih knjigah, gre vseeno za pomenljivo založniško dejanje, ki bo zaključeno v petih letih. Slovenska izdaja bo prirejena po peti sovjetski, ki je izšla leta 1960 pri moskovskem Inštitutu marksizma-leninizma, in po vzhodnonemški izdaji Leninovih "Izbranih del" v šestih jezikih. Izčrpen uvod v prvo (nad osemsto strani obsežno) knjigo je napisal dr. Marjan Britovšek, ki je vanjo uvrstil pet Leninovih del, s katerimi je veliki revolucionar v letih 1894 - 1904 začrtal pota ruskega socializmu, osvetlil celo vrsto le za rusko stvarnost značilnih vprašanj, združil ruske socialiste in utrdil zaupanje v samostojnost partijskih delavcev.

"Kdo so prijatelji ljudstva" in kako se bore proti socialnim demokratom" je izviren manifest ruske revolucionarne socialne demokracije. Z njim je Lenin odgovoril na protimarksistične članke v časniku

"Rusko bogastvo" in začel boj zoper narodnike in t. i. legalne marksiste, ki pa so bili v resnici zagovorniki kapitalizma.

"Razvoj kapitalizma v Rusiji" je prvo marksistično delo, ki je nastalo na temeljih proučevanja položaja kmetov v kapitalizmu in dokazuje zaveznitvo med kmeti in delavci. Britovšek pravi, da je v tem delu Lenin med drugim "razvil ekonomski Marxov nauk na osnovah konkretnih zgodovinskih pogojev Rusije, odkril zakonitosti, posebnosti in protislovja ruskega kapitalizma" in nakazal novo razmerje razrednih sil v deželi.

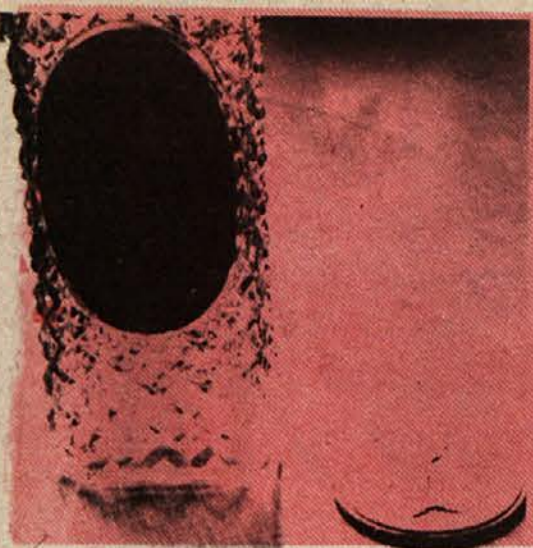
V delu "S čim začeti" je Lenin razgrnil svoje misli o pomenu politične agitacije in odgovoril na vprašanje o organizacijskih nalogah in o načrtu za ustanovitev borbene ruske socialistične stranke. Delo je naletelo na velik odmev doma in na tujem, zato ga je Lenin razširil v knjigo z naslovom "Kaj delati". Ta je izšla 1902 in je tudi uvrščena v pričujočo prvo knjigo "Izbranih del", ki jo zaključuje delo "Korak nazaj, dva koraka naprej". S slednjim je Lenin nastopil proti

menjševikom, ki so vnašali razdor v partijo.

Domala sočasno z omenjenimi Leninovimi deli so večidel nastali tudi spisi Rose Luxemburg, ki so objavljeni v knjigi z naslovom "Izbrani spisi". Ker smo za Leninovo knjigo rekli, da ostaja v primeri z izdajami v drugih republikah precej v ozadju, moramo zdaj zapisati, da je knjiga Luxemburgove doslej najboljše predstavitve te poljske revolucionarke v Jugoslaviji.

Mnoge njene ideje so bile v nasprotju z Leninovimi in idejami drugih marksistov, zato so Luxemburgovo po tragični smrti za dolga desetletja izrinili iz miselnih tokov mednarodnega delavskega gibanja. Zanimanje za njeno delo je postalo večje šele v zadnjem času, vzhodnonemška izdaja zbranih del "Luxemburgove obsega pet knjig in po teh je dr. Adolf Bibič pripravil izbor, ki ga je poslovenilo sedem prevajalcev. V zajetni, nad devetsto strani debeli knjigi so zbrani domala vsi pomembnejši spisi, ki jih je Luxemburgova napisala v petindvajsetletnem revolucionarnem delovanju.

D. R.

PRAVI DOMAČI

Te dni v velikih lesenih kadeh v hladnih kletnih prostorih gostilne Borštnik na Krki skrivnostno klokota, šumi in vre. Zmlete brinove jagode, katere je Jože Borštnik pred časom namlel in zalil z vodo, počasi godijo in postajajo primerne za poslednje dejanje – kuhanje. Ko bo brinjekuh ugotovil, da je brinova masa ravno prava, bo zakuril v velikem kotlu in potem bo po starodavnem postopku iz mase dobil brinovo olje, brinov cvet in blagodejni brinovec, kristalno svetel, kot solza čist. Nalil ga bo v posebne steklenice, na katere bo še nalepil etikete z napisom, da gre za naravni krški brinovec, edini tovrstni žgani proizvod, ki prihaja pri nas na trg iz rok zasebnika.

Nekje na Štajerskem, Gorenjskem ali ob Jadranskem morju ga bo okusil poznavalec in spoštljivo prikimal, češ to je prava kapljica, kakršne ni veliko. In ko bo po njegovih žilah spolzela prijetna toplota in bo svet za kanček svetlejših barv, bo brinovec oddal svojo naravno moč ter košček ljubezni, skrbi in veselja, ki so ga spremljali ob nastajanju v Borštnikovi gostilni.

Posezimo v preteklo stoletje. Takrat se je z Gorenjskega priselil na Krko prvi Jože Borštnik. V tej lepi dolenski vasi je kupil gostilno, se poročil, imel sina Jožeta in še kup drugih otrok, kot je to bilo nekdaj v navadi. Sin Jože je za njim prevzel gostilno in jo vodil celih šest desetletij, za njim pa je gostilna prešla v roke sedanjega gostilničarja, kateremu je tudi ime Jože, ker je pač to ime v družini najbolj priljubljeno, pa še po starih šegah se spodobi, da sinovi nosijo očetovo ime.

„Brinovec je začel kuhati že moj oče“, pripoveduje Jože Borštnik. „Vsako leto je namočil 200 do 300 kilogramov brinja, tako da je gostom

v gostilni lahko ponudil naravni domači brinovec. Med vojno je gostilna pogorela in vse do 1963 v hiši nismo imeli gostilne. Deset let po očetovi smrti smo sestra Vida, brat Viktor in jaz obudili očetovo obrt. Zdaj vodim gostilno jaz, pomaga pa mi, kolikomr more, mati Angela. Ima jih že 78, pa še rada kaj postori po kuhinji in v točilnici.“

Jože Borštnik je priznal, da mu je pri srcu veliko bolj kuhanje brinovca kakor gostilna. Z materjo sta ga začela kuhati po vojni in z leti sta ob nekdanje izkušnje pridala še kup novih, tako da je danes Jože pravi mojster v tem poslu.

Nekaj majhnih skrivnosti ima, katerih noče izdati in še tako vztrajno vrtanje za njimi ni rodilo uspeha. Jože molči, koliko steklenic mu vrže vsakoletna kuha, ne pove, prav tako ne, kako ugotovi, kdaj je brinova masa najprimernejša za kuhanje, pravi le, da je to odvisno od vremena in toplote.

„Če bi dal maso kuhati prezgodaj, bi bilo v brinovcu premalo kisline če prepozno, pa bi je bilo preveč. Zatorej je pravi trenutek treba kar uganiti.“

Odločilno vlogo pa seveda igra brinje. Oktobra meseca brinove jagode dozore. Nabiralci jih posuše in prodajo zadrugam, od katerih Jože vsako leto nakupi 20 do 30 ton brinovih jagod. Gleda, da dobi dobro blago, saj iz slabega ni mogoče iztisniti toliko čudovitih moči, kolikor jih ljudsko izročilo pripisuje brinovemu olju, cvetu in samemu brinovcu.

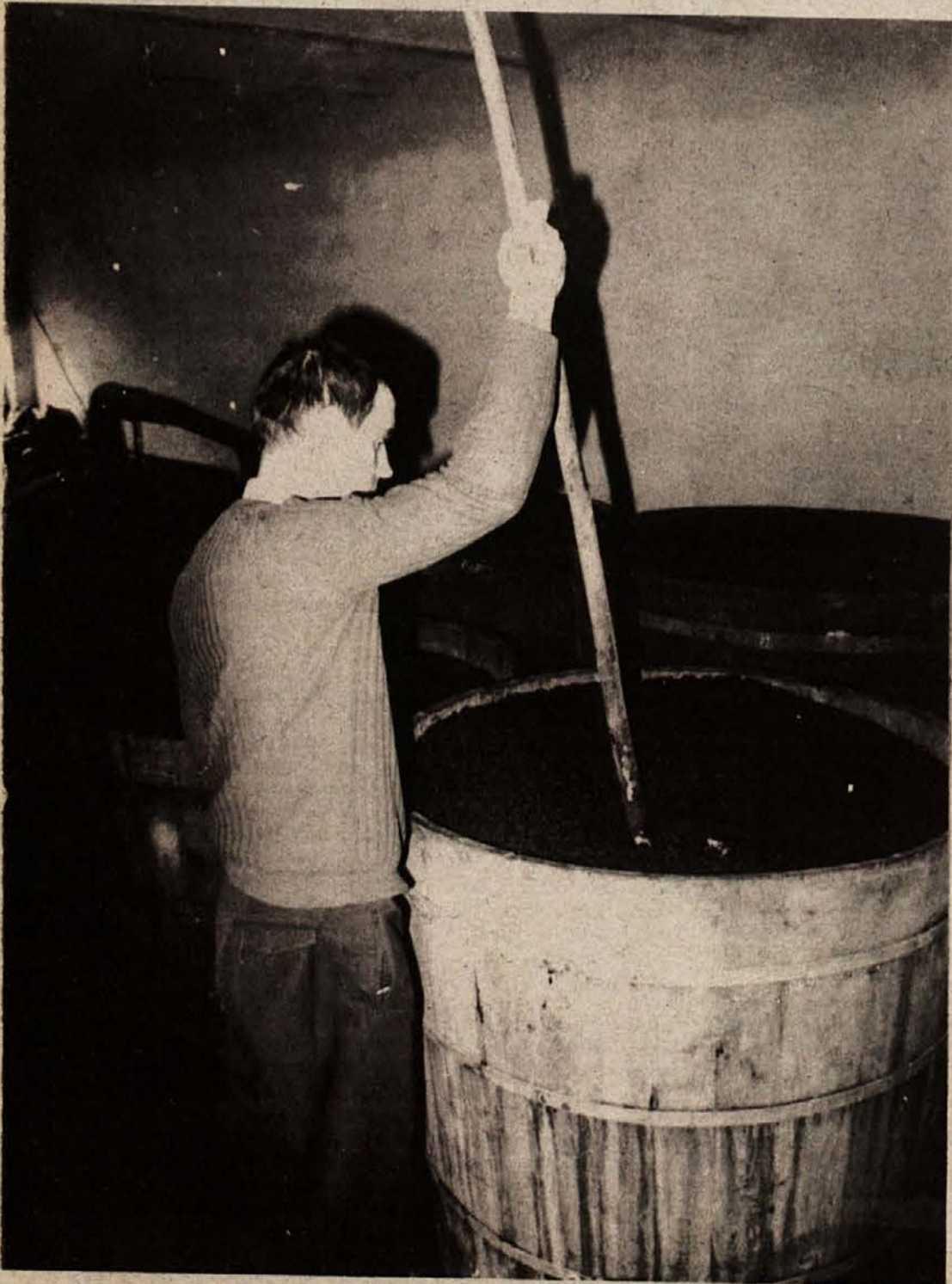
Angela Borštnik je naštel, za kaj vse so nekdaj in še danes uporabljali ta naravna zdravila.

„Otrokom smo gliste izganjali z brinovim oljem tako, da smo jih namazali pod nosom in po sencih. Dobro je z njim masirati popek, kar koristi tudi odraslim, kadar jih zvija v trebuhu. Brinov cvet, to je prvo, kar dobiš pri drugem kuhanju, je odličen za zdravljenje revme. Z njim je treba nadržniti obolele ude in revma izgine. Sam brinovec je odličen za zdravljenje prehlada, deluje proti poapnenju žil, zdravi obolelo grlo, prebavne motnje in ženske težave. Ampak veste, treba ga je piti po malem. Če ga spiješ preveč, ne bo nič pomagalo.“ Angela modro zaključuje kratko predavanje iz ljudskega zdravilništva.

Prav ima, ko postavlja pametno zmernost na tako važno mesto. Brinovec je tako kot druge alkoholne pijače prijetno poživilo in tudi koristen (čemu so si ga pa izmislili?) vendar le, dokler vlada zmernost in prava mera v uživanju. Komur merilo iz rok, bo v njem našel hudega sovražnika, ki uničuje do konca. Žal je takih pri nas na Dolenjskem vse preveč!

Jože je svoj naravni brinovec letos že v drugo popeljal na ljubljanski vinski sejem. Prvič, ko je na sejmu postavil svojo polico, se je počutil, kakor mravljinček. „Vse okoli velike firme in znana imena, jaz pa ves droban med njimi. Še bolj majhnega sem se počutil, ko so me spraševali, koliko milijonov litrov brinovca pridelam,“ se domisli Jože, nato pa s ponosom pove, da je letos prejel srebrno medaljo v mednarodni konkurenci, kar je vsekakor lepo priznanje tako pijači kot vrlemu brinjekuhu.

MILAN MARKELJ

NAŠI ZAKLADI

DOLENJSKI KRAS

zbira voda, so jo leta 1932 ob veliki suši šmihelski gasilci črpali na površje. Vode je bilo dovolj za tri vasi, gladina v kotanjah pa se je znižala komaj opazno.

Pri Ratežu je v dolini Rateškega potoka Rateški studenec. Domačini vedo povedati tudi za izviri Jarmi, ki je menda nekje v smeri proti Potovemu vrhu. Legenda pripoveduje o paru volov in pastirici, ki so padli v neko brezno. Kasneje so prišli volovski jarmi na dan in izviri Jarmi, lasje deklice pa v Rateškem studencu. Zgodbo o „telengah in laseh uboge deklice“ je prvi zapisal leta 1921 umrli novomeški profesor dr. Alojzij Turk. Njegovo beležnico hrani novomeška Študijska knjižnica.

Posebno mesto med kraškimi vodotoki Podgorja pripada Težki vodi, ki ima izredno močne obrhe. Zato stoji tu tudi vodovod, ki napaja Novo mesto. Težka voda ima poleg izdatnih stalnih virov tudi obrobne bruhalnike. Enemu pravijo domačini Treselček, ker se skozi dostopno odprtino, ki pa se menda v podzemlju hitro stisne, ob hudem deževju voda sunkovito izteka na površje.

Najbolj znamenita dolenska ponikalnica pa je vsekakor Temenica. Ta oddaja ob daljši suši vso vodo v podzemlje že v Dolnjih Ponikvah, ob običajnem vodostaju pa Temenica nadaljuje svojo pot še 200 metrov niže do obsežnega obzidanega požiralnika. Če dalj časa dežuje, tudi ta ponor več ne zadostuje, mimo njega se vali naraslo vodovje po sicer običajno suhi strugi daleč naprej v kraški gozd. Tam požre vodovje Velban kevder, ob povodnjih nekajkrat v sto letih, pa doseže voda tudi sklepni požiralnik, prepadno Risanico, ki je tik pod železniško progo pod Hribom sv. Ane.

Temenica je velika dolenska kraška skrivnost. Njeno vodovje še ni raziskano. Med drugim velja omeniti, da strokovnjaki domnevajo, kako sta se Lukovski in Dobravski potok, ki ponikata komaj pol kilometra vsaksebi, nekdanj gotovo zlivala južno od Jezera v enoten tok, ki je nato dosegel povrhnjo Temenico. Kje se ji sedaj njuna voda pridruži v podzemlju, ne vemo. Kaže pa omeniti, da dobiva Temenica v bližnji Vrhpeči, kjer se pojavi drugič na površju, mnogo več vode, kot je ponika pri Ponikvah. Od kod vsa ta voda? Temenica je tudi potok, ki jo od Luknje pri Prečni poznamo pod imenom Prečna. Nekdanj je poganjala hidrocentralo.

Morda se lahko zdaj vrnemo na kraški svet okoli Stične. Leta 1825 je kmet Gek v Viru zajel človeške ribice in presenetil svet z novico, da rode samice žive mladiče. Ponikalnica Vir pod istoimensko vasjo običajno ni zaznamovana na topografskih kartah, dasi stalno teče več sto metrov, preden ponika v podzemlje. Ob dežju pa podaljša površinski tok domala do železniške proge pri Studencu, kjer prsrkajo vodo propustna tla. Domnevajo, da ima ta stalen in izdatek kraški vir, ki privre izpod skalovja in ob deževju pogosto bruha človeške ribice, naravno podzemeljsko zaledje na območju bližnjega Gradišča pri Stični, ki je zelo votlikavo.

Dolenjski kras že v tem kratkem in manj znanem pregledu (izpustili smo Kostonjeviško, Taborsko jamo itd.) torej ni nezanimiv. Išče samo ljudi, ki bi ga raziskali in pojasnili.

Sicer bo treba sedanjemu kronistu za bodoče rodove samo prepisati misel Janeza Trdine, kako „med domačim prebivalstvom zanimanje za kraške posebnosti ni kaj večje“.

Slovenski kras slovi po vsem svetu, za dolenskega pa niti Dolenjci ne vemo, da ga sploh imamo. Celo o velikih kraških vodotokih, Temenici, ki kar dvakrat ponika, in o Krki, ki sprejema še v Novem mestu in tudi niže izdatne kraške pritoke, smo malo poučeni. Še manj raziskano je dolensko kraško podzemlje. Približno se ve, da poznamo na tem prostoru okoli 250 jam, večina jih še ni raziskanih. Med dostajajo zabeleženimi jamami jih je na ozemlju med Malo goro, Rogom in reko Krko 125, med Krko in Temenico 50, med Temenico in Savo 60, med Krko in Gorjanci pa le 13. Tako vsaj trdijo uradni podatki.

Da med Dolenjci ni večjega zanimanja za kraške posebnosti, je ugotovil že Janez Trdina, natančen in piker opazovalec dolenske zemlje in ljudi. In vendar se danes ponaša ta tako „kraško“ zapostavljena pokrajina z Virom pri Stični, ki je širom po svetu zaslovel kot eno prvih znanih nahajališč človeške ribice, in s Podpeško jamo, ki jo ne narisal že Valvasor. Ta pisec je pred skoraj 300 leti opozoril tudi na neko brezno v neposredni bližini gradu Hmeljnik. Zatrjeval je, da ne slišiš padca kamna na dno.

Zdaj pa nekaj dolenskih kraških posebnosti. Bršljinski potok, ki mu pravijo v Bučni vasi tudi Globočec, v zgornjem toku pa Bezgovška voda, dobiva kraške studence z obeh strani. V povodju Bršljinskega potoka se obetajo zanimive raziskave: tu je Ajdovska jama, ki zaradi imena morda hrani tudi arheološke najdbe, tu se srečujemo z bruhalniki, ki so zanimivi tudi zaradi morebitne zveze s Karteljevskim potokom.

Blizu Karteljevega je kotanja Na Velikih lokah. Po njenem dnu se vije ponikalni potok. Na najnižjem mestu kotanje je blizu skupaj več vdrtih, s prstjo zapoljenih požiralnikov. Ob povodnji ne morejo požreti vse vode, zato se potok razlije precej na široko. Nekaj dela se tu morebiti obeta tudi za speleologe in jamske arheologe. Na Velikih lokah se namreč odpira prostorna Ajdovska jama ali Veliki kevder, v Stravberku na severni strani kotanje Ajdovska hiša, na južni strani pri Selih pa prepadna Rkljevska peč. Podzemlje, o katerem še nič ne vemo.

V Podgorju, s katerim se južna stran Krkinega obrežja naslanja na Gorjance, sta med kraškimi pojavi bolj znana le Minutnik in Kotarjeva prepadina. Minutnik je presihajoči studenec v dolini Pendirjevke, ki se mu je zadnji čas mehanizem občutno pokvaril, Kotarjeva prepadina pa je 18 m globoko brezno pri vasi Jama. Ker se na njenem dnu v treh kotanjah